

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2020

Procesbevillingsnævnets årsberetning 2020

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
St. Kongensgade 1-3, 2. sal
1264 København K
Telefon 33 12 13 20
Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk
Trykt af Rosendahls A/S

Fotograf:
Kristian Brasen

Dog følgende undtagelser: foto i afsnit 2.9 er et privat portrætfotografi og foto nr. 1 og 2 i afsnit 5.2 er taget af Hanne Kjærulff.

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 1996 til 2002 er kun i fysisk format. Årsberetningerne for årene 2003 til 2020 kan tillige findes på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Indhold

1.	Nævnets virksomhed og opgaver	9
1.1	Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed	10
1.2	Nævnets afdeling for appeltilladelser	11
1.3	Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser	12
1.4	Nævnets afdeling for fri proces	13
1.5	Nævnets sekretariat	14
2.	Sagsbehandling	15
2.1	Forberedelse af nævnsbehandlingen	16
2.2	Nævnsbehandling	18
2.3	Underretning og aktindsigt	20
2.4	Produktivitet	22
2.4.1	Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces	22
2.4.2	Produktivitet pr. medarbejder	23
2.5	Oversigt over højesteretspraksis om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a	24
2.6	Sagskomplekser	26
2.6.1	Kært barn har samme navne	26
2.6.2	Små beløb, stort overblik	27
2.6.3	Få del i overblikket	27
2.7	Sekretariatets sagsbehandling og brugerorientering	28
2.7.1	Sekretariatets sagsbehandling	29
2.7.2	Kommunikation om sagsskridt og afgørelser	31
2.7.3	Kommunikation på nævnets hjemmeside mv.	32
2.7.4	Brugerorientering	33
2.8	Ikke alle advokater er opmærksomme på retsplejelovens § 368 a	34
2.9	Lidt om den gode klage	38
3.	Nævnets virksomhed i 2020 i afdelingen for appeltilladelser	41
3.1	Generelt	42
3.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2020	43
3.1.2	Sagsbehandlingstiden	50
3.1.3	Anmodning om genoptagelse	51
3.1.4	Anmodning om aktindsigt	51

3.2	Civile sager	52
3.2.1	2. instansbevillinger i civile sager (anke).....	52
3.2.2	2. instansbevillinger i civile sager (kære).....	54
3.2.3	3. instansbevillinger i civile sager (anke).....	56
3.2.4	3. instansbevillinger i civile sager (kære).....	60
3.3	Straffesager	63
3.3.1	2. instansbevillinger i straffesager	63
3.3.2	3. instansbevillinger i straffesager (anke).....	66
3.3.3	3. instansbevillinger i straffesager (kære).....	69
4.	Konkrete sager, der er afgjort i 2020 i nævnets afdeling for appeltilladelser	71
4.1	Generelt.....	72
4.2	Civile sager	73
4.2.1	Procesbevillingsnævnets kompetence.....	73
4.2.2	Opløsning af en forening ved dom	74
4.2.3	Tvangsfiksering	75
4.2.4	Forældremyndighed, bopæl og samvær mv.....	77
4.2.5	Bortadoption uden samtykke	79
4.2.6	Misbrug med digital signatur (NemID)	80
4.2.7	Immaterielle sager	82
4.2.8	Spørgsmål om tortgodtgørelse i sagskompleks (Umbrella-sagerne) om deling af sexvideoer	84
4.2.9	Fri proces	85
4.3	Straffesager	88
4.3.1	Racistiske udtalelser.....	88
4.3.2	Personfarlig kriminalitet	89
4.3.3	Covid-19	91
4.3.4	Straffastsættelse ved bandekriminalitet	93
4.3.5	Forsvareres adgang til aktindsigt.....	94
4.3.6	Meldepligt.....	95
4.3.7	Udvisning og prøvelse af udvisning	97
4.3.8	Vidnefritagelse.....	98
4.3.9	Kommunikation.....	100
5.	Nævnets virksomhed i 2020 i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser	101
5.1	Generelt.....	102
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2020	102
5.1.2	Sagsbehandlingstiden.....	103
5.1.3	Anmodning om genoptagelse.....	104
5.1.4	Anmodning om aktindsigt.....	104
5.2	Omtale af sager, der er afgjort i nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser	105
5.2.1	Indledning	105
5.2.2	Familieretsreformen og etableringen af familieretsnævnet	105
5.2.3	Status i familieretsnævnet i 2020	107
5.2.4	Omtale af nogle sager, som nævnet har behandlet i 2020	108
5.2.5	Kommunikation.....	112

6.	Nævnets virksomhed i 2020 i afdelingen for fri proces	113
6.1	Generelt.....	114
6.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2020	115
6.1.2	Sagsbehandlingstiden.....	116
6.1.3	Anmodning om genoptagelse.....	117
6.1.4	Anmodning om aktindsigt.....	118
6.2	Fri proces til sager i 1. instans.....	119
6.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	119
6.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	119
6.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	120
6.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	121
6.3	Fri proces til appelsager	122
6.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	122
6.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	122
6.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	123
6.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	124
6.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt	124
6.5	Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjælpsloven	124
7.	Konkrete sager, der er afgjort i 2020 i nævnets afdeling for fri proces.....	125
7.1	Generelt.....	126
7.2	Ansøgninger om fri proces skal indgives i god tid – nævnets praksis om for sent søgt	127
7.3	Nævnets kompetence	128
7.4	Sager dækket af en retshjælpsforsikring	129
7.5	Økonomiske betingelser for fri proces	130
7.5.1	Mindreårige	131
7.5.2	Juridiske personer.....	132
7.6	De almindelige betingelser for fri proces	134
7.6.1	Sager, der udspringer af et strafbart forhold	134
7.6.2	Anke i familieretlige sager	135
7.6.3	Sager, der udspringer af ansøgerens erhverv.....	137
7.7	De særlige betingelser for fri proces	139
7.8	Kommunikation.....	140
8.	Litteratur.....	141
8.1	Litteratur om appeltilladelser	142
8.1.1	Bøger.....	142
8.1.2	Artikler.....	143
8.2	Litteratur om fri proces	145

Appendix

A.	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	146
B.	Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet	147
C.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse	151
D.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	162
E.	Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016.....	167
F.	Bekendtgørelse nr. 724 af 28. maj 2020 om fri proces	168
G.	Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed	170
H.	Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år	174

Forord

Procesbevillingsnævnet er en institution i retssystemet, der pr. 1. januar 2021 har eksisteret i 25 år og i opgavevolumen er vokset betydeligt gennem årene. Fra nævnets etablering i 1996 har nævnets afdeling for appeltilladelser behandlet ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i alle typer sager i retssystemet. Dertil kommer, at Procesbevillingsnævnets kompetence siden 2007 har været udvidet til også at omfatte behandling af klager over afslag på fri proces og dermed oprettelse af nævnets afdeling for fri proces. Med virkning fra 1. april 2019 blev nævnets kompetence yderligere udvidet med etablering af nævnets afdeling for appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelse. Med alle disse opgaver indtager Procesbevillingsnævnet i dag – i endnu højere grad end tidligere – en central rolle i domstolssystemets ”maskinrum”.

Vi har i Procesbevillingsnævnet i 2020 haft endnu et meget begivenhedsrigt og spændende år. Det har desuden været et helt særligt år, der på forskellige måde har været præget af de forhold, som Covid-19 epidemien har medført både i samfundet og i Procesbevillingsnævnet.

Lige som alle dele af det danske samfund måtte Procesbevillingsnævnet fra 1. halvdel af marts 2020 meget hurtigt omstille sin arbejdsform som følge af Covid-19 situationen og nedlukning af samfundet. Det er alligevel lykkedes for Procesbevillingsnævnet under hele perioden at arbejde for fulde tryk og opretholde en sagsbehandling og produktivitet i det store og hele som normalt ikke mindst takket være en optimeret udnyttelse af digitale sagsflows og brug af virtuelle mødeformer. Dette har desuden kunne lade sig gøre takket være den fleksibilitet og dedikerede indsats, som alle nævnets medlemmer og suppleanter i alle tre afdelinger samt sekretariatets personale altid yder.

Samlet set har vi også i 2020 modtaget et meget stort antal nye sager med mere end 4.000 sager i nævnets tre afdelinger, og vi har afsluttet lidt færre sager, end vi har modtaget. Langt det største antal modtagne sager på godt 3.200 sager angår nævnets afdeling for appeltilladelser.

Vi har som et af vores målsætninger også i 2020 et særligt brugerorienteret fokus. Dette materialiserer sig blandt andet i form af ekstern brugerorienteret videndeling på digitale platforme som nævnets hjemmeside og på LinkedIn. Se om dette også kapitel 2, afsnit 2.7.

I 2020 har nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces haft en noget højere gennemsnitlig sagsbehandlingstid end i de foregående år, nemlig på henholdsvis godt 12 og 14 uger. I afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser var der en lidt højere gennemsnitlig sagsbehandlingstid på lidt under 8 uger i forhold til året før, hvor denne afdeling blev etableret. Stigningen i sagsbehandlingstiden i 2020 kan blandt andet forklares med ekstraordinære forhold som følge af Covid-19-situationen og øvrige særlige forhold så som overgang til nyt sagsbehandlingssystem. Overgangen til nyt sagsbehandlingssystem betød blandt andet, at alle nævnets uafsluttede sager pr. 23. november 2020, hvor vi overgik til nyt sagsbehandlingssystem, skulle oprettes på ny i det nye system, og at sekretariatets medarbejdere skulle omstille sig til nye måder at gøre tingene på i systemet. På tidspunktet for beretningsudgivelse medio 2021 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser 12-14 uger og ca. 7 uger i både nævnets afdeling for fri proces og i nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelse.

Årsberetningen omfatter i lighed med tidligere år en almindelig orientering om nævnets virksomhed, sammensætning og sagsbehandling i de første to kapitler. De følgende kapitler indeholder desuden en statistisk del med en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnets tre afdelinger i 2020. Dette suppleres af en omtale af nævnets praksis på udvalgte områder for 2020, der har været behandlet i nævnets afdelinger. Bagerst i beretningen er der bilag med lovgivning og andre relevante oplysninger af betydning for Procesbevillingsnævnets virksomhed.

I år har vi krydret beretningen med bl.a. veloplagte og aktuelle indlæg af advokat Anne Almose Røpke, suppleant i nævnets afdeling for apptilladelser, med indlægget "Ikke alle advokater er opmærksomme på retsplejelovens § 368 a" i kapitel 2, afsnit 2.8, og af advokat Mads Krøger Pramming, medlem i nævnets afdeling for fri proces, med indlægget "Lidt om den gode klage" i afsnit 2.9.

Vi er nu midt i et nyt travlt og begivenhedsrigt år 2021 med mange vigtige opgaver foran os og med et samlet højt sagstal. Vi skal hver dag gøre os umage med fortsat at sikre, at der bliver givet apptilladelser og fri proces i de rigtige sager, og at alle sager bliver behandlet på et kvalitativt højt niveau og afgjort inden for en rimelig tid.

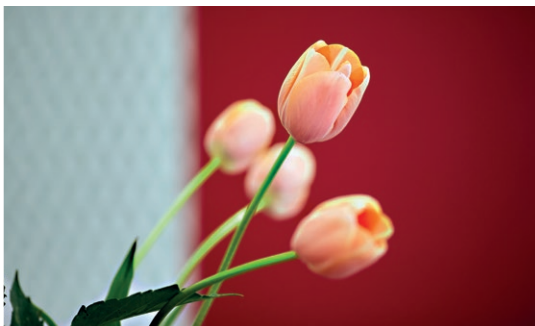
Du kan finde informationer om Procesbevillingsnævnets virksomhed på www.procesbevillingsnaevnet.dk. Det omfatter nærmere orientering om nævnets tre afdelinger, årsberetninger og løbende opdatering med nyheder mv. Vi håber og tror på, at du som bruger af hjemmesiden nemt finder de oplysninger, som du har brug for.

Vi vil desuden igen i år benytte lejligheden til at takke for gode samarbejdsrelationer til de eksterne interessenter, advokater og borgere, som hver dag bidrager til, at vi kan træffe afgørelser på et veloplyst og kvalificeret grundlag.

Vi ønsker god fornøjelse med læsning af beretningen.

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Kurt Rasmussen
Formand

1.1 Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed

Procesbevillingsnævnet består i dag af tre afdelinger.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces og klager over Civilstyrelsens afslag på retshjælp til klagesager ved internationale klageorganer.

Du kan læse nærmere om Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser i kapitel 3 og 4, om afdelingen for behandling af familierettens afgørelser i kapitel 5 og om afdelingen for fri proces i kapitel 6 og 7.

Reglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed og opgaver er nærmere reguleret i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Nævnets kompetence i alle tre afdelinger er primært reguleret i de relevante afsnit i retsplejeloven.

Procesbevillingsnævnet er både organisatorisk og forfatningsmæssigt en unik organisation, som næppe findes tilsvarende i andre lande. Det fremgår af forarbejderne til lovgivningen om nævnets virksomhed, at nævnet er uafhængigt af både domstolene og den offentlige forvaltning, og nævnet er således ikke omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. Nævnet er dog omfattet af databeskyttelseslovgivningen. Nævnets afgørelser kan ikke påklages til justitsministeren eller til anden administrativ myndighed.

Retsplejelovens kapitel 1 a om Procesbevillingsnævnet er medtaget som bilag A og nævnets forretningsorden som bilag B. Som bilag C er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelser. Som bilag D er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag E er lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Bilag C til E medtager de bestemmelser i lovgivningen, som er gældende på tidspunktet for årsberetningens udarbejdelse i 2020. Bilag F til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 724 af 28. maj 2020 om de økonomiske betingelser for fri proces, der var gældende for 2020. En nærmere omtale af lovgivningen af betydning for nævnets virksomhed er medtaget som bilag G til årsberetningen, og et overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år er medtaget som bilag H.

Se nærmere om Procesbevillingsnævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed samt sagsbehandling navnlig Hanne Kjærulff i "*Kommenteret Retsplejelov*", 10. udgave, 2018, kapitel 1 a, side 53-76, og Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "*Appeltilladelser*", 1. udgave, 2017.

1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse.

Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 30. juni 2020 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Kurt Rasmussen
- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Ingrid Therkelsen
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Professor Lasse Højlund Christensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Lars Apostoli
- Landsdommer Lone Kerrn-Jespersen
- Landsdommer Bo Østergaard
- Byretsdommer Karen Duus Mathiesen
- Byretsdommer Ivan Larsen
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen
- Advokat Anne Almose Røpke
- Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen
- Professor Thomas Elholm

Der er sket en delvis udskiftning pr. 1. juli 2020, hvor landsdommer Ole Græsbøll Olesen indtrådte som nyt medlem, og landsdommer Karen Hald og landsdommer Lis Frost blev nye suppleanter, byretsdommer Dorit Kring indtrådte som nyt medlem, og byretsdommer Charlotte Bliss Elmquist og byretsdommer Rasmus Damm blev nye suppleanter.

Sammensætningen af nævnets afdeling for appeltilladelser var pr. 1. juli 2020 herefter følgende:

- Højesteretsdommer Kurt Rasmussen
- Landsdommer Ole Græsbøll Olesen
- Byretsdommer Dorit Kring
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Professor Lasse Højlund Christensen

Suppleanter:

- Højesteretsdommer Lars Apostoli
- Landsdommer Karen Hald
- Landsdommer Lis Frost
- Byretsdommer Charlotte Bliss Elmquist
- Byretsdommer Rasmus Damm
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen
- Advokat Anne Almose Røpke
- Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen
- Professor Thomas Elholm

Med virkning fra 1. januar 2021 vil advokatmedlemmet ved afgørelse af en ansøgning om appeltilladelse i en sag fra Færøerne være en færøsk advokat, som er følgende:

- Óla Jákup Kristoffersen (medlem)
- Petur Even Djurhuus (suppleant)
- Annfinn V. Hansen (suppleant)

1.3 Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

---

Procesbevillingsnævnets nye afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser bestod i perioden fra etableringen den 1. april – 31. december 2020 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Julie Skat Rørdam (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Susan Sørensen

Suppleanter:

- Landsdommer Jon Esben Hvam
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Karen Wung-Sung

1.4 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. De kan desuden kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2020 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Alex Puggaard (afdelingsformand)
- Byretsdommer Mette Bytofte
- Advokat Mads Krøger Pramming

Suppleanter:

- Landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Allan Sørensen
- Advokat Henrik Schütze

Advokat Henrik Schütze er ophørt sit hverv som suppleant ved udløbet af den 2-årige beskikkelsesperiode med udgangen af 2020, og han bliver ikke erstattet af en ny suppleant. Landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck er ophørt sit hverv som suppleant ved udløbet af den 2-årige beskikkelsesperiode med udgangen af juni 2021, og landsdommer Annette Dellgren bliver med virkning fra 1. juli 2021 ny suppleant.

Sammensætningen af nævnets afdeling for fri proces er efter disse ændringer pr. 1. januar og 1. juli 2021 herefter følgende:

- Landsdommer Alex Puggaard (afdelingsformand)
- Byretsdommer Mette Bytofte
- Advokat Mads Krøger Pramming

Suppleanter:

- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Allan Sørensen

1.5 Nævnets sekretariat

Til Procesbevillingsnævnet er knyttet et sekretariat, der forestår alle sagers forberedelse. Sekretariatet varetager alle opgaver forbundet med alle sagers behandling så som de indledende sagsskridt, udarbejdelse af interne notater, der indeholder en gennemgang af sagens faktum, alle relevante juridiske forhold for bedømmelse af sagen, de retlige overvejelser og en indstilling til nævnet om afgørelse, ligesom sekretariatet sørger for at udforme og sende afgørelse i sagerne. Sekretariatet varetager desuden øvrige generelle sager og administrative opgaver forbundet med nævnets virksomhed. Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnets sekretariat var i 2020 på ca. 27 årsværk.

Der er i sekretariatet pr. juli 2021 følgende ansatte:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Souschef Christian Sivert Brogaard

- Chefkonsulent Anne Kirstine Gørtz
- Chefkonsulent Mads Pedersen

- Specialkonsulent Celia Bautista Schneider
- Specialkonsulent Marie Hove (orlov)
- Specialkonsulent Agnethe Kirstine Kern-Jespersen

- Fuldmægtig Signe Olivia Lading
- Fuldmægtig Emma Katrine Nothman Croudy (orlov)
- Fuldmægtig Caroline Køber
- Fuldmægtig Pernille Tinndahn-Nielsen (orlov)
- Fuldmægtig Lars Lynge Dahlgaard
- Fuldmægtig Nichlas Madsen
- Fuldmægtig Dorthea Maria Lund
- Fuldmægtig Rasmus Møller Axelsen
- Fuldmægtig Jeanette Janni Nielsen
- Fuldmægtig Tobias Christian Fink-Jensen
- Fuldmægtig Mette Abkjær Jensen
- Fuldmægtig Christine Kranold Hansen
- Fuldmægtig Bjørg Boye Gudbrand
- Fuldmægtig Amalie Hartz Reenberg
- Fuldmægtig Camilla Maria Gammelmark
- Fuldmægtig Katrine Ramhøj

- Kontorfuldmægtig Karin Kofoed Næsager
- Kontorfuldmægtig Pia Jørgensen
- Kontorfuldmægtig Anja Rosenkrants Clausen
- Kontorfuldmægtig Mikala Elverdal
- Kontorfuldmægtig Julie Risom Laursen
- Kontorfuldmægtig Marjun Fordyce Sigurskjold
- Kontor- og servicemedarbejder Marie Eckersberg

- Studentermedhjælper Mie Engmann
- Studentermedhjælper Emma Elisabet Danker Blanford
- Studentermedhjælper Sara Linnéa Søre Sandell

2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling kan du se i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Nævnets forretningsorden er senest ændret med virkning fra 1. april 2019 ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019. Ændringerne består navnlig i konsekvensændringer som følge af ny lovgivning om familieretsreformen og de ændringer i bl.a. retsplejelovens kapitel 1 a, det har medført for Procesbevillingsnævnets virksomhed både med etablering af nævnets afdeling for apeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser med virkning fra 1. april 2019 og i øvrigt også en ændring af retsplejelovens § 25, stk. 2, af betydning særligt for nævnets afdeling for apeltilladelser.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformænd omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om apeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopi af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om apeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Du kan finde blanketter med vejledning på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4. Nævnet kan i en sag om apeltilladelse se bort fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

En ansøgning eller klage kan sendes til Procesbevillingsnævnet enten med digital post eller almindelig post, og hvis henvendelsen bliver sendt digitalt, er det derfor ikke nødvendigt tillige at sende med almindelig post.

Hvis ansøgningen eller klagen bliver sendt med digital post den dag, hvor fristen udløber, er den efter § 3, stk. 4, rettidig, hvis henvendelsen er modtaget i nævnet inden udgangen af døgnet, også selv om fristens sidste dag er en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag. Hvis henvendelsen derimod bliver sendt med almindelig post eller bliver overbragt, er den alene rettidig, hvis den bliver modtaget i nævnet inden kontortids ophør kl. 15, og hvis fristens sidste dag falder på en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag, så skal henvendelsen i disse tilfælde være modtaget den forudgående hverdag inden kontortids ophør kl. 15.

I sager vedrørende appeltilladelse underretter sekretariatet efter forretningsordenens § 4, stk. 1 og 2, 1. pkt., ansøgeren og modparten i sagen om modtagelsen af ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden, jf. § 4, stk. 2, 2. pkt.

I sager vedrørende fri proces underretter sekretariatet efter § 4, stk. 1, klager om modtagelsen af klagen.

I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12-14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23.

Der bliver desuden taget stilling til, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget. Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet i umiddelbar forlængelse af modtagelsen at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden – i praksis sekretariatschefen – afgør efter forretningsordenens § 5, stk. 1, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Nævnsbehandlingen i nævnets tre afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Du kan – udover de årlige årsberetninger og relevant litteratur – læse mere om Procesbevillingsnævnets virksomhed på nævnets hjemmeside. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed. Du kan også finde ofte forekommende *spørgsmål & svar* for nævnets afdelinger. Hjemmesiden indeholder desuden blanketter med vejledninger, som kan anvendes ved indgivelse af enten ansøgning om appeltilladelse eller klage over afslag på fri proces. Du kan også orientere dig om nævnets virksomhed på LinkedIn.

2.2 Nævnetsbehandling

Procesbevillingsnævnets afgørelser træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne 1-2 uger før nævnsmødet. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 1 og 2.

I nævnets enkelte afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 3 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 2 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1, og § 16, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, § 14, stk. 2, og § 16, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser og i afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har fra nævnets start i 1996 til 2016 ikke benyttet den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3 medlemmer bestående efter den daværende bestemmelse af en dommer, en advokat og en universitetslærer. Nævnet har imidlertid fra og med 2017 i medfør af § 25, stk. 2, og forretningsordenens § 12 – efter nærmere skriftlige retningslinjer i særlige grupper af tilfælde – besluttet at afholde enkelte nævnsmøder med deltagelse af 3 nævnsmedlemmer.

Der er med virkning fra 1. april 2019 lavet en ændring af § 25, stk. 2, hvorefter bestemmelsen om sammensætning af de tre medlemmer nu angiver en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og desuden omfatter kompetencen alene ansøgninger om appeltilladelser til landsretten. Der er en nærmere regulering i § 12 i den seneste forretningsorden, der trådte i kraft 1. april 2019.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet, at følgende sager om appeltilladelse til landsretten kan behandles på 3-mandsmøder:

Tablet 2.1 Sagskategorier der kan behandles på 3-mandsmøder i afdelingen for appeltilladelser

Kategori	Bestemmelse	Undtagelse
Civile sager		
Ankesager (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 368	
Tvangsanbringelse mv.	Serviceovens § 171	
Delafgørelser (anke og kære)	Retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.	
Undervejsafgørelser (kære)	Retsplejelovens § 389 a	Dog ikke sager om henvisning til landsretten
Afgørelser om udlæg (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 584	
Fritagelse for sagsportalen	Retsplejelovens § 148 a	
Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger	Retsplejelovens § 392 a	
Straffesager		
Overtrædelse af straffeloven	Retsplejelovens § 903	Dog ikke ansøgninger fra anklagemyndigheden (til skade for den tiltalte)
Overtrædelse af færdselsloven, tilholdsloven, knivloven, våbenlovgivningen og lov om euforiserende stoffer	Retsplejelovens § 903	

Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet følgende skriftlige retningslinjer for behandlingen af sager på 3-mandsmøder:

- Nævnet er ved 3-mandsmøder beslutningsdygtigt, hvis to medlemmer/suppleanter voterer mundtligt, og der foreligger et skriftligt votum fra yderligere et medlem/suppleant.
- Når blot ét af de deltagende medlemmer/suppleanter anmoder om det, skal sagen i stedet behandles på et 5-mandsmøde, jf. forretningsordenens § 12.

Med hjemmel i retsplejelovens § 25, stk. 2, er det i forretningsordenens § 8 fastsat, at formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Denne kompetence er i praksis delegeret til sekretariatet.

Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets tre afdelinger har bemyndiget formanden og afdelingsformændene til at afgøre genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har desuden bemyndiget formanden og afdelingsformændene til at afgøre visse andre sagstyper.

2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse bliver efter forretningsordenens § 19, stk. 1, meddelt til ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, og der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen, jf. § 19, stk. 4 og 5. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen. I sager om fri proces bliver der altid givet underretning om afgørelsen til Civilstyrelsen, og ved bevilling af fri proces i verserende retssager bliver meddelelse om bevilling tillige givet til den ret, der behandler sagen, jf. § 19, stk. 6.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 19, stk. 2.

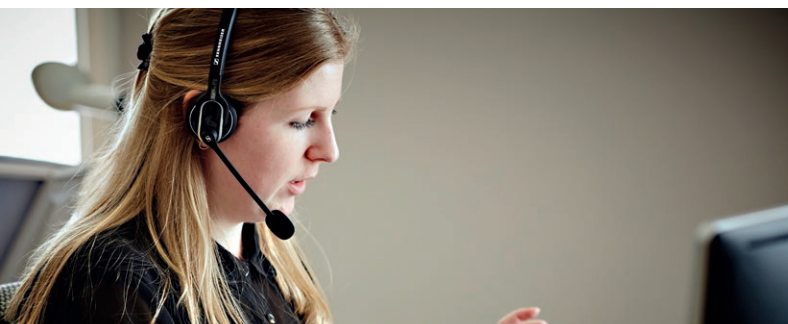
Nævnets afgørelser

Det er forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets etablering, at nævnets afgørelser ikke skal begrundes nærmere. Dette begrundes navnlig med, at nævnets afgørelser ikke skal fremstå som en afgørelse af selve sagen. I forhold til afslag vil en sådan uddybende begrundelse desuden kunne give f.eks. en landsretsdømme en særlig præjudikatsværdi i forhold til andre landsretsafgørelser, hvor nævnet ikke har behandlet en ansøgning om appeltilladelse til Højesteret. Endvidere vil en nærmere begrundelse for en appeltilladelse på grund af nævnets sammensætning kunne give anledning til principielle betænkeligheder i forhold til den efterfølgende behandling af sagen ved domstolene, herunder Højesteret.

Nævnets afgørelser bliver på den baggrund kun begrundet med henvisning til indholdet af den bestemmelse i retsplejeloven eller anden lovgivning, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces, jf. forretningsordenens § 19, stk. 2.

Se om nævnets afgørelser navnlig Bet. 1260/1993, s. 30, og FT 1994-95, tillæg A, s. 2957 ff. Spørgsmålet om, hvorvidt nævnets begrundelser i sager om appeltilladelse kan anses for tilstrækkelige, er flere gange blevet godkendt af domstolene, bl.a. af Højesteret i U 1997.1062 H.

Efter forretningsordenens § 20, stk. 1, meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i de 3 afdelinger i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger. Efter § 20, stk. 2, bliver begæring om indsigt fra den registrerede behandlet efter reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22. I praksis er det sekretariatet, der behandler og meddeler oplysninger efter reglerne om aktindsigt og indsigt.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om appeltilladelser i perioden 2012-2020:

Tabel 2.2 Antal sager om appeltilladelse

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uafsluttede sager fra året før	181	269	295	496	479	414	371	446	504
Antal modtagne sager	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237	2.603	3.203
Antal afsluttede sager	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.162	2.545	2.905
Uafsluttede sager ved årets udgang	269	295	496	479	414	371	446	504	802

I nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser, der blev etableret pr. 1. april 2019, var der 21 uafsluttede sager fra året før. I afdelingen blev der modtaget 184 sager og afsluttet 176 sager i 2020. Der henstod herefter ved årets udgang 29 uafsluttede sager i afdelingen.

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om fri proces i perioden 2012-2020:

Tabel 2.3 Antal sager om fri proces

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uafsluttede sager fra året før	215	131	219	162	153	133	96	105	214
Antal modtagne sager	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662	892	664
Antal afsluttede sager	1.254	993	1.186	1.001	860	819	653	783	789
Uafsluttede sager ved årets udgang	131	219	162	153	133	96	105	214	89

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2020 beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i nævnets tre afdelinger. Antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt indgår ikke i nedenstående tabel. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Tabel 2.4 Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2012-2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal afsluttede sager – appel	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.161	2.545	2.905
Antal afsluttede sager – appel (familieretten)	-	-	-	-	-	-	-	152	176
Antal afsluttede sager – fri proces	1.254	993	1.183	1.001	860	819	653	783	789
Antal afsluttede sager i alt	2.748	2.634	2.830	3.410	3.345	3.218	2.815	3.480	3.870
Antal årsværk*	20,3	20,2	20,7	24,0	24,3	24,0	24,4	25,8	27,3
Antal afsluttede sager pr. årsværk	135,4	130,4	136,7	142,1	137,7	134,1	115,4	134,9	141,8

*I antal årsværk er fratrukket barselsorlov, langtidssygdом og anden orlov.

Det er nævnets mål, at der årligt skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. Det skal i forbindelse med opgørelsen af produktiviteten både for 2020 og for tidligere år tages i betragtning, at der ikke indgår alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver.

Samlet set har nævnet i 2020 modtaget 4.051 sager, og nævnet har afsluttet 3.870 sager i løbet af året. Dette er det hidtil højeste antal modtagne og afsluttede sager.

Dertil kommer, at der med etableringen af nævnets nye afdeling fra april 2019 nu er tale om behandling af sager i 3 afdelinger, hvilket samlet set er mere ressourcekrævende. På den baggrund har det produktivitetsmæssigt også i 2020 været et tilfredsstillende år.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne. Det hører bl.a. med til billedet, at der i 2020 har været flere sagskomplekser med en række ensartede typer sager om appeltilladelse til landsretten. Se herom også afsnit 2.6.

2.5 Oversigt over højesteretspraksis om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a

---

I 2014 blev indført en række nye appelbegrænsninger i civile sager, blandt andet bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse kun kan kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Procesbevillingsnævnet har i årenes løb behandlet et stort antal sager om kære til landsretten i medfør af retsplejelovens § 389 a. Det hører ikke til sjældenhederne, at anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a har givet anledning til fortolkningstvivil, herunder om dens afgrænsning overfor bestemmelsen i retsplejelovens § 253 om delafgørelser. Denne fortolkningstvivil har gennem årene affødt en stor mængde retspraksis om bestemmelsens anvendelsesområde.

Retsplejelovens § 389 a omfatter ofte afgørelser om formalitetsspørgsmål, og bestemmelsen skal som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium. For eksempel er afgørelser om sagens fremdrift og bevisførelse samt om afvisning og genoptagelse som udgangspunkt omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. Omvendt er afgørelser om spørgsmål, der er afgørende for hele sagens behandling, som for eksempel lovvalg, søgsmålsfrister, søgsmålskompetence og retsevne, som udgangspunkt ikke omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, idet disse afgørelser reguleres af bestemmelsen i retsplejelovens § 253 om delafgørelser. Derudover er afgørelser truffet for eksempel under en isoleret bevisoptagelse og i en almindelig konkurssag, hvor der ikke efter en hovedforhandling skal træffes afgørelse, som udgangspunkt heller ikke omfattet af kærebeegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Der vil i disse tilfælde ofte være fri kære adgang til landsretten efter andre bestemmelser i retsplejeloven eller anden lovgivning.

Procesbevillingsnævnet har flere gange meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet i følgende afgørelser:

Tabel 2.5 Omfattet af retsplejelovens § 389 a

U 2015.2529 H	Kære af byrettens beslutning om at afvise genoptagelse af en sag, hvor der var afsagt udeblivelsesdom, men ikke stillet sikkerhed for omkostningerne, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse (dissens).
U 2015.2534 H	Kære af byrettens beslutning om at afvise genoptagelse efter udløbet af 4-ugersfristen i retsplejelovens § 367 krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse (dissens).
U 2015.2540 H	Kære af byrettens kendelse om ikke at tillægge et søgsmål mod en offentlig myndighed opsættende virkning krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2016.545 H	Kære af byrettens kendelse om, at der ikke forelå inhabilitet, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2016.813 H	Kære af byrettens kendelse om beregning af retsafgift krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2016.1966 H	Kære af byrettens afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 327 krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse. Se dog nu retsplejelovens § 327, stk. 6, 3. pkt., hvorefter kære ikke længere kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2016.3602 H	Kære af skifterettens kendelse om ikke at tinglyse en stævning på den ejendom, som sagen vedrørte, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse
U 2017.1760 H	I en sag om prøvelse af en voldgiftsavgørelses bestemmelse om sagsomkostninger krævede kære af byrettens beslutning om at afvise sagen som følge af udeblivelse Procesbevillingsnævnets tilladelse
U 2017.3223 H	Kære af byrettens kendelse om ikke at ophæve et rejseforbehold for en beskikket advokat krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2017.3224 H	Kære af byrettens afgørelse om ikke at realitetsbehandle Statsforvaltningens afgørelse om ikke at genoptage behandlingen af en forældremyndighedssag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse. Se nu de særlige appelbegrænsningsregler vedrørende familierettens afgørelser.
U 2018.3501 H	Kære af byrettens kendelse afsagt i en faderskabssag bl.a. om, at en potentiel fader skulle tages i forvaring, da han nægtede at svare på spørgsmål om, hvor barnet og barnets moder befandt sig, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.1308 H	Kære af byrettens afgørelse om midlertidig forældremyndighed krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.1863 H	Kære af byrettens afgørelse om ikke at genoptage en faderskabssag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.1993 H	Kære af skifterettens afvisning af en anmodning om fri proces til en konkurskarantænesag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.1996 H	Kære af skifterettens tilladelse til ændring af partsbetegnelsen i en konkurskarantænesag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.3565 H	Kære af byrettens afgørelse om at frigive sikkerhed i anledning af genoptagelse af en sag, hvor der var afsagt udeblivelsesdom, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Tabel 2.6 Ikke omfattet af retsplejelovens § 389 a

U 2015.3715 H	Byrettens kendelse om syn og skøn afsagt under isoleret bevisoptagelse kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.
U 2019.3545 H	Kære af skifterettens afgørelse om, at skifteretten ikke var kompetent til at behandle en anmodning om ægtefælleskifte, krævede ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 253, stk. 4, eller § 389 a.
U 2020.3744 H	Skifterettens afgørelse om udpegning af kurator i konkursbo er ikke omfattet af kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a.
U 2021.2051 H	Kære af familierettens kendelse om tvangsfuldbyrdelse af en samværsafgørelse afsagt i forbindelse med familierettens behandling af en sag om fastsættelse af samvær er ikke omfattet af kærebegrænsningen i retsplejelovens § 389 a. Appel af familierettens afgørelser om tvangsfuldbyrdelse sker efter reglerne om appel af fogedrettens afgørelser i retsplejelovens kapitel 53 (§§ 584-587), jf. lovens § 456 q, stk. 1, 3. pkt.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Procesbevillingsnævnet den 2. december 2020 har meddelt tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse, hvor landsretten blandt andet fandt, at retsplejelovens § 389 a ikke fandt anvendelse ved kære af en afgørelse efter databeskyttelsesloven, der blev truffet under forberedelsen af en arbejdsskadesag. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse.

2.6 Sagskomplekser

Procesbevillingsnævnet har haft et begivenhedsrigt og anderledes år på grund af Covid-19, men også fordi vi har skullet håndtere flere store sagskomplekser i afdelingen for apeltilladelser.

2.6.1 Kært barn har samme navne

Procesbevillingsnævnet har gennem de senere år oplevet en stigning navnlig i antallet af ansøgninger om apeltilladelse til landsretten i civile sager, og 2020 er bestemt ingen undtagelse.

Nogle af disse sager angår sagskomplekser, der også i Procesbevillingsnævnet går under de samme navne, som de kendes ved i retterne, nemlig Umbrella-sager, der navnlig angår tortgørelse for deling af krænkende videoer, flysager, der angår kompensation for flyforsinkelse, og fildelingssager, der angår en række processuelle og materielle spørgsmål i forbindelse med anlæggelse af et meget stort antal sager, hvor angivne repræsentanter for rettighedshavere af film har nedlagt påstand om erstatning for ulovlig download/deling af film. Procesbevillingsnævnet har i 2020 også meddelt over 400 apeltilladelser til landsretterne i sager, hvor forskellige fogedretter havde afvist fogedsager med ”låneansøgning inkl. lånevilkår” som fundament.

Behandlingen af sagskomplekser betyder også for Procesbevillingsnævnet spændende faglige udfordringer for både det administrative og juridiske personale med alt, hvad der hører til af sagsoprettelse, sagsstyring og sagsbehandling.

2.6.2 Små beløb, stort overblik

Særligt kendetegnet ved mange af de seneste års sagskomplekser har været, at de enkelte sager omhandler mindre beløb enten i erstatning eller godtgørelse. Dette betyder, at Procesbevillingsnævnets tilladelse i næsten alle tilfælde kræves, hvis en part ønsker at appellere en afsluttende afgørelse i sagen, ligesom appel af rene processuelle afgørelser i disse som i alle andre typer civile sager kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Da store sagskomplekser ofte spredes ud over mange byretter landet over, giver appelbegrænsningsreglerne Procesbevillingsnævnet en unik mulighed for at danne sig et godt overblik over sagskomplekset, efterhånden som byretterne og landsretterne træffer afgørelser i sagerne.

I Procesbevillingsnævnets sekretariat gør vi i høj grad brug af videndeling, når det kommer til behandlingen af sagskomplekser, og ofte udpeges én eller to jurister til at stå i spidsen for sagsbehandlingen med et bestemt sagskompleks.

Ovenstående sikrer, at Procesbevillingsnævnet kan opretholde et solidt overblik over retspraksis på området og hermed være med til at sikre, at de rette sager går videre til landsretterne og måske endda i sidste ende til Højesteret.

2.6.3 Få del i overblikket

Procesbevillingsnævnet vil gerne bidrage med orientering til retterne, advokater, pressen og andre interesserede parter i forhold til videndeling om nævnets afgørelser i sagskomplekser.

Dette sker navnlig ved brugen af hjemmesidetekster om relevante afgørelser på Procesbevillingsnævnets hjemmeside, www.procesbevillingsnaevnet.dk, hvor nævnet hurtigt og løbende sørger for at orientere om blandt andet meddelte appeltilladelser.

2.7 Sekretariatets sagsbehandling og brugerorientering

I dette afsnit får du et indblik i, hvordan sagerne i nævnets 3 afdelinger bliver behandlet. Dette indlæg er suppleret med skildringer i citatform fra nogle af sekretariatets ansatte.

Procesbevillingsnævnet er en institution i retssystemet, der pr. 1. januar 2021 har eksisteret i 25 år og i opgavevolumen er vokset betydeligt gennem årene. Fra nævnets etablering i 1996 har nævnets afdeling for appeltilladelser behandlet ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i alle typer sager i retssystemet. Dertil kommer, at Procesbevillingsnævnets kompetence siden 2007 har været udvidet til også at omfatte behandling af klager over afslag på fri proces og dermed oprettelse af nævnets afdeling for fri proces. Med virkning fra 1. april 2019 blev nævnets kompetence yderligere udvidet med etablering af nævnets afdeling for appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelse.

Procesbevillingsnævnets 3 afdelinger – afdelingen for appeltilladelser, afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser og afdelingen for fri proces – behandler på årsbasis et meget stort antal sager på samlet ca. 3.500-4.000 sager.

Det er nævnets sekretariat, der sørger for at bistå nævnets tre afdelinger med sagsbehandling og andre øvrige administrative opgaver.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Det betyder, at selv om en sag har væsentlig betydning for den enkelte, er det ikke nødvendigvis ensbetydende med, at sagen opfylder betingelserne for appeltilladelse eller fri proces.

Sekretariatets medarbejdere har i forbindelse med en værdiprocess i 2012 formuleret følgende værdier for arbejdet i Procesbevillingsnævnet:

Vi har respekt for den opgave, vi skal løse, og bestræber os på at udføre den med høj faglig kvalitet.

Vi skal være imødekommende, indlevende og grundige.

Vi skal behandle sagerne effektivt og så hurtigt, som det er forsvarligt.

Vi stiller krav til os selv – i hver eneste sag.

2.7.1 Sekretariatets sagsbehandling

Hvis du ønsker enten at søge Procesbevillingsnævnet om appeltilladelse til landsretten eller til Højesteret, eller hvis du ønsker at klage over Civilstyrelsens afslag på fri proces, så skal du sende en sådan henvendelse med relevante bilag digitalt til Procesbevillingsnævnets hovedpostkasse post@procesbevillingsnaevnet.dk eller post@pbn.dk. Det er også muligt at sende med almindelig fysisk baseret post, men næsten alle henvendelser sker i dag digitalt.

På nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk er der nærmere vejledning om at søge om appeltilladelse eller klage over afslag på fri proces, ligesom du også har mulighed for at udfylde en blanket og sende til Procesbevillingsnævnet. Det er vigtigt, at du udover at begrunde din anmodning om appeltilladelse eller fri proces tillige altid sender i hvert fald den eller de afgørelser, der er genstand for din henvendelse.

Det er også muligt at kontakte Procesbevillingsnævnet telefonisk, hvis du har spørgsmål til en sags behandling.

”

Brugerfokus er et centralt omdrejningspunkt i min dagligdag. Jeg har i mit daglige arbejde og i min skriftlige og mundtlige kommunikation med borgere, virksomheder og myndigheder altid stor fokus på at forstå og imødekomme den enkelte brugers behov. Jeg bestræber mig i den forbindelse på at være omstillingsparat og fleksibel, da behovet ofte vil være meget varierende afhængig af den pågældende bruger. Hvis en borger for eksempel har nogle særlige behov, vil jeg altid forsøge at gøre mit bedste for at imødekomme disse og hjælpe den pågældende borger videre – det kunne for eksempel være ved at hjælpe med udfærdigelsen af en ansøgning/klage eller videresende borgerens henvendelse til rette myndighed.

”

Specialkonsulent Celia Bautista Schneider

”

Som fuldmægtig i Procesbevillingsnævnet indgår brugerfokus som et naturligt led i sagsbehandlingen. For brugerne kan Procesbevillingsnævnets virksomhed fremstå fjern. Det er derfor væsentligt, at Procesbevillingsnævnet i navnlig den telefoniske kontakt med brugerne i videst muligt omfang forsøger at være imødekommende og tilstedeværende. Der er naturligvis også et fokus på, at kontakten afspejler brugeren. Der er derfor en væsentlig forskel på, om der er tale om en privat borger, domstolene eller måske en advokat, der blot lige skal sikre sig, at den påtænkte fremgangsmåde ved indgivelse af ansøgning om appeltilladelse er den korrekte. Det er den som regel – men ikke altid. Der er med andre ord stor forskel på, om man som sagsbehandler har at gøre med en borger, der har behov for vejledning om udformningen af en ansøgning, Procesbevillingsnævnets virksomhed generelt eller en henvisning til anden relevant myndighed. Nogle gange er der et særligt behov for at udvise forståelse og være lyttende, hvorimod det andre gange er væsentligere, at der gives en klar, hurtig og præcis vejledning.

”

Fuldmægtig Nichlas Madsen

Procesbevillingsnævnets sekretariat bistår nævnets tre afdelinger med at forberede alle sager, herunder ved alle indledende sagsskridt, ved udarbejdelse af notater vedrørende alle sagens aspekter og efter afgørelse af sagen ved udsendelse af afgørelse.

Sekretariatets kontorpersonale har bl.a. til opgave at journalisere alle henvendelser. Sekretariatschefen (eller en chefkonsulent) visiterer og screener alle nye sager og angiver interne instrukser om sagsskridt, som kontorpersonalet herefter sørger for at kommunikere ud i overensstemmelse hermed.

Når sagerne er klar til sagsbehandling, udarbejder sekretariatets jurister et notat for hver enkelt sag. Sagsbehandlerne vil på baggrund af henvendelsen, den eller de afgørelser, der er genstand for henvendelsen, modpartens eventuelle udtalelse og samtlige øvrige modtagne bilag i sagen udarbejde et notat om de faktiske og juridiske aspekter ved sagen og med en indstilling til, hvordan nævnet skal afgøre sagen. Notatet bliver vedlagt sagens relevante bilag. Sagsbehandlerne får under udarbejdelse af notater løbende råd og vejledning af en chefkonsulent eller af sekretariatschefen. Efter notatet er færdiggjort af sagsbehandleren, vil sagen blive gennemgået af en chefkonsulent eller af sekretariatschefen, der herefter kommer med eventuelle rettelselser og forslag til ændringer eller i øvrigt drøfter sagens aspekter med sagsbehandleren. Efter sekretariatschefens eller chefkonsulentens endelige godkendelse er sagen parat til at blive sendt ud til nævnsmedlemmerne og blive behandlet sammen med alle øvrige behandlede sager til nævnsmødet.

Der er et eller flere nævnsmøder hver uge i nævnets tre afdelinger, og der bliver til hvert nævnsmøde 1-2 uger inden sendt et passende antal sager til

nævnsmedlemmerne. Når juristerne har udarbejdet notater med bilag i alle sager, sørger en medarbejder i kontorsekretariatet for at sende alle notater med en dagsorden til nævnsmedlemmerne.

”

Når jeg klargør, samler og sender sager til nævnsmedlemmerne, er det vigtigt at sikre ensartetheden og det gode overblik, så sagerne bliver let tilgængelige for vores nævnsmedlemmer. Det mener jeg skaber en effektiv og sammenhængende forberedelse, som gavner vores brugere og deres sagsbehandling i de sidste faser af forløbet i Procesbevillingsnævnet.

”

Kontor- og servicemedarbejder Marie Eckersberg

Sagsbehandleren deltager desuden – sammen med enten sekretariatschefen eller en chefkonsulent – i nævnsmødet under behandling af de sager, som er forberedt til mødet. Når nævnets medlemmer har truffet afgørelse i sagen på nævnsmødet, udfærdiger sekretariatet en afgørelse i sagen på baggrund af resultatet af nævnets votering.

Ekspedition af sagsskridt udsendelse til nævnsmøder og afgørelser og anden administration sker i øvrigt i et tæt samarbejde mellem sekretariatschefen, de øvrige jurister og sekretariatets kontorpersonale.

2.7.2 Kommunikation om sagsskridt og afgørelser

Procesbevillingsnævnets kommunikation med ansøgere, modparter, advokater, retterne, anklagemyndigheden, Civilstyrelsen m.fl. er i videst muligt omfang baseret på digital kommunikation. Således sender Procesbevillingsnævnet sagsskridt og afgørelser til parterne og øvrige aktører med digital post. Kun hvis vedkommende er undtaget fra digital post, bliver afgørelsen sendt med almindeligt post. Desuden foregår al kommunikation med retterne, anklagemyndigheden og Civilstyrelsen, herunder rekvirering af akter mv., digitalt i henhold til skriftlige retningslinjer udfærdiget af Procesbevillingsnævnet.

”

Det er en afgørende del af Procesbevillingsnævnets virke, at vi er klare og professionelle i vores kommunikation med nævnets brugere – det være sig skriftlig, telefonisk eller personlig. Jeg ser det derfor som en helt central opgave i min hverdag at sikre, at min kommunikation så vidt muligt foregår på modtagerens præmisser, således at vores brugere mødes med åbenhed og venlighed.

”

Fuldmægtig Signe Olivia Lading

2.7.3 Kommunikation på nævnets hjemmeside mv.

Procesbevillingsnævnets virksomhed er beskrevet på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Hjemmesiden indeholder oplysninger om

- kontaktoplysninger
- nævnsmedlemmer og sekretariat
- nævnets oprettelse, opgaver og organisation
- nævnets tre afdelinger
- blanketter og vejledninger
- spørgsmål og svar
- artikler
- årsberetninger
- nyheder

Der er således en nærmere orientering om behandling af ansøgninger om appeltilladelser og klager over afslag på fri proces på hjemmesiden. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med oplysninger om nye afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed.

Procesbevillingsnævnet har desuden en LinkedIn profil, hvor forskellige former for kommunikation om nævnets virksomhed bliver formidlet.

Ved afgørelse af en sag bliver der taget stilling til, om der i forlængelse af udsendelse af afgørelsen tillige skal udarbejdes en nyhedstekst, som i så fald bliver kommunikeret på Procesbevillingsnævnets hjemmeside og LinkedIn profil.

”

Når der meddeles bevilling særligt til Højesteret udarbejder sekretariatet altid en nyhedstekst, hvor sagen kort omtales. Ved nyhedsteksterne forsøger jeg altid at sikre, at sagens omstændigheder kan forstås af en bred modtagergruppe, da nyhedsteksterne henvender sig til både advokater, borgere og andre eksterne samarbejdspartnere. Derfor har jeg stor fokus på, at komplicerede sager eller juridiske problemstillinger bliver gjort letforståelige, så enhver kan holde sig orienteret om nævnets sager på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

”

Fuldmægtig Dorthea Maria Lund

Procesbevillingsnævnet udgiver årligt en årsberetning. Årsberetningen omfatter en almindelig orientering om nævnets virksomhed, sammensætning og sagsbehandling i de første to kapitler. De følgende kapitler indeholder desuden en statistisk del med en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnets afdelinger. Dette bliver suppleret af en omtale af nævnets praksis på udvalgte områder for det enkelte år og med aktuelle indlæg om forskellige emner af betydning for nævnets

virksomhed. Bagerst i beretningen er der bilag med lovgivning og andre relevante oplysninger af betydning for Procesbevillingsnævnets virksomhed.

2.7.4 Brugerorientering

En af Procesbevillingsnævnets vigtige målsætninger særligt i disse år er til stadighed at have brugerfokus. Målsætningen om brugerfokus handler om, at brugerne – borgere, virksomheder og myndigheder – er det centrale omdrejningspunkt for organisationen.

Indsatsområderne skal ske med udgangspunkt i den daglige interaktion og med henblik på at styrke videndeling og formidling på en let og forståelig måde om sagsgange fra indgang til udgang for nævnets virksomhed, herunder i skriftlig kommunikation om sagsskridt og afgørelser, på digitale platforme som hjemmesiden, i mundtlig kommunikation, publikationer mv.

”

Ved telefoniske henvendelser forsøger jeg altid at målrette mit svar til den person, der ringer. Hvis det er en borger, der ringer ind forestiller jeg mig, hvordan jeg ville udforme mit svar, hvis jeg skulle forklare mig til min kæreste, der ikke er jurist.”

”

Specialkonsulent Agnete Kerrn-Jespersen

Alle sekretariatets medarbejdere tænker helt naturligt brugerfokus ind i arbejdsdagen. Hvis du har spørgsmål til behandling af din sag, kan du som nævnt ofte få svar på dit spørgsmål på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Du er desuden altid velkommen til at kontakte Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Sagsbehandlingstiden varierer lidt i nævnets 3 afdelinger. Ved denne årsberetnings udgivelse i juli 2021 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for tiden ca. 12-14 uger i nævnets afdeling for appeltilladelser og ca. 7 uger henholdsvis i nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser og i nævnets afdeling for fri proces.

Hvis du har kommentarer eller ønsker til, at vi supplerer vores hjemmeside med yderligere oplysninger, er du velkommen til at kontakte enten sekretariatschef Hanne Kjærulff eller webmaster Mikala Elverdal på post@procesbevillingsnaevnet.dk eller post@pbn.dk.

”

I mit arbejde med Procesbevillingsnævnets hjemmeside har jeg særligt fokus på, at hjemmesiden skal være overskuelig og nem at navigere rundt i. Sådan at borgere, advokater og andre let kan finde den information og de handlemuligheder, de søger.

”

Kontorfuldmægtig Mikala Elverdal

2.8 Ikke alle advokater er opmærksomme på retsplejelovens § 368 a

---

Af advokat Anne Almose Røpke, suppleant i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Efter mit første år som suppleant i Procesbevillingsnævnet i 2020, har jeg kunnet konstatere, at jeg har deltaget i 17 nævnsmøder, og derfor har haft modtaget i alt 17 kasser med sager fra Procesbevillingsnævnets sekretariat.

De 17 kasser har hver især indeholdt gennemsnitligt 30 sager af gennemsnitligt 150 sider til individuel gennemgang, inden møderne er blevet afholdt i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser til votering. Et væld af sager fra mange hjørner af juras verdens verden.

Nævnssuppleanter indgår reelt på lige fod med nævnsmedlemmerne, og det bevirker, at suppleanterne deltager i lige så mange møder som de egentlige nævnsmedlemmer. Der er mange sager, der skal gennemgås, behandles og tages stilling til hvert år, så det giver rigtig god mening, at vi f.eks. er tre advokater udpeget til nævnets afdeling for appeltilladelser, selvom kun en advokat er udpeget som selve nævnsmedlemmet, og vi andre to er udpeget som suppleanter.

I 2020 behandlede vi i afdelingen for appeltilladelser i alt 2.512 sager. Vi er heldigvis beriget med et meget dygtigt sekretariat, der – forinden vi får sagerne – har været sagerne grundigt igennem, og derfor bliver vi i tillæg til sagsdokumenterne udstyret med et notat bestående af et koncentreret sagsfaktum, overblik over de relevante retlige forhold samt en indstilling om afslag eller bevilling af en ansøgning.

I mit daglige virke arbejder jeg som procesadvokat i erhvervsretlige tvister, og min berøring med ansøgninger til Procesbevillingsnævnet havde, forinden min tiltræden i

Procesbevillingsnævnet, af den årsag været begrænset til, i store træk, to hovedansøgningsområder, *dels* ansøgninger om at opnå en tredjeinstansbevilling til en landsretsdøm i medfør af retsplejelovens § 371, og dermed få adgang til prøvelse i Højesteret, og *dels* ansøgninger om at kære de såkaldte undervejsafgørelser; dvs. kendelser og beslutninger truffet under sagernes behandling ved retterne, enten i medfør af retsplejelovens § 389 a (byretterne) eller i medfør af retsplejelovens § 392 (landsretterne).

”

I mit daglige arbejde som procesadvokat, har jeg bemærket, at en del advokater – stadig – ikke er fuldt ud opmærksomme på appel-begrænsningen i retsplejelovens § 368 a, som har været gældende siden 2014, og hvorefter en ankesag kan blive afvist af landsretten, allerede inden den er startet, hvis der ”ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten”. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

”

Under de to hovedansøgningsområder beskæftiger man sig med to forskellige kriterier, henholdsvis;

- 1 ”principiel”-kriteriet, der som bekendt skal være opfyldt for at opnå tredjeinstansbevilling til Højesteret, og tilsvarende skal være opfyldt for at få adgang til at kære undervejsafgørelser afsagt af landsretterne (dog undtagelse om delafgørelser efter retsplejelovens § 253), og
- 2 kriteriet om, at undervejsafgørelsen fra byretten ”skal angå spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller være af afgørende betydning for parten og der skal være anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans”, for at opnå bevilling til at kære byrettens afgørelse.

Et *tredje* kriterie, som mange ansøgninger inden for forskellige sagstyper skal opfylde for at få adgang til videre prøvelse, er kriteriet om, at der skal foreligge ”særlige grunde”.

Det kriterie vil bl.a. være gældende for en ansøger, der har fået afvist sin civilretlige ankestævning af landsretten i medfør af retsplejelovens § 368 a, og derfor kun har fået sin sag prøvet en enkelt gang – i byretten – og ønsker at forsøge at få den afgørelse ændret.

I mit daglige arbejde som procesadvokat, har jeg bemærket, at en del advokater – stadig – ikke er fuldt ud opmærksomme på appel-begrænsningen i retsplejelovens § 368 a, som har været gældende siden 2014, og hvorefter en ankesag kan blive afvist af landsretten, allerede inden den er startet, hvis der ”ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde

ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten". Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Bestemmelsen blev oprindeligt betegnet som reglen, der skulle afskære de udsigtsløse anker, men over årene har man måtte sande, at det er en bestemmelse, der synes at række ud over den karakteristik, og derfor forsøges påberåbt i en del ankesager. I den kontekst er det vigtigt at holde sig før øje, at bestemmelsen skal tages alvorligt af advokater, der anker tabte byretssager på vegne af deres klienter. En kort ankestævning i en civil sag med angivelse af påstand og henvisning til det for byretten anførte, som var meget anvendt i de "gamle" dage, er ikke en mulighed.

Hvad gør man så, hvis man som advokat står med en afvisning fra landsretten af en indbragt ankesag?

For det første skal man være opmærksom på, at der gælder en frist på 2 uger, selvom landsrettens afvisning efter retsplejelovens § 368 a afsiges ved dom, fordi dommen skal indbringes for Højesteret ved kæremål, og derudover skal man være opmærksom på, at afvisningsdommen kun kan indbringes for Højesteret, hvis Procesbevillingsnævnet giver kæretiladelse i medfør af retsplejelovens § 391, stk. 4.

Det er Procesbevillingsnævnets opgave at bedømme, om ansøgers sag har de fornødne "særlige grunde" til, at landsrettens afvisningsdom kan få tilladelse, eller bevilling om man vil, til en prøvelse i Højesteret.

Ansøger vil derfor skulle fokusere sin ansøgning til Procesbevillingsnævnet på at opfylde kriteriet om "særlige grunde", og det kriterie kan være svært at give guidelines om, men helt sikkert er det, at man som ansøger skal orientere sig i gældende retspraksis og holde sin (afviste) sag op imod denne retspraksis, når man som ansøger skal overbevise Procesbevillingsnævnet om, at der foreligger "særlige grunde" i netop den pågældende sag.

I Procesbevillingsnævnet tager vi naturligvis også bestik af gældende retspraksis, når vi skal vurdere, om en ansøgning om kære af en afvisningsdom afsagt af landsretten besidder de fornødne "særlige grunde". Men kriteriet om "særlige grunde" beror samtidigt på en meget konkret vurdering af den enkelte sag, og det fordrer, at ansøger er klar og præcis i sin argumentation over for nævnet.

Fra retspraksis om appel-begrænsningen i retsplejelovens § 368 a kan man udlede, at de vigtigste forhold for at få omgjort afvisningsdommen er, at ansøger kan sandsynliggøre at have udsigt til, at sagen kan få et andet resultat i en appelbehandling af sagen, og/eller at ansøger kan godtgøre, at sagen har en særlig betydning for ansøger.

Til inspiration fra retspraksis kan bl.a. henvises til to afgørelser, hvor afvisningsdommen blev ophævet og sagen hjemvist til appelbehandling under begrundelsen om at have "særlig betydning for ansøger":

- U 2021.502 H (sagen vedrørte ophævelse af fælles forældremyndighed).
- U 2019.3521 H (sagen angik, om ansøger lovligt kunne drive sin erhvervsvirksomhed på privat ejendom).

For så vidt angår afvisningsdomme, hvor der er sket stadfæstelse af Højesteret, kan bl.a. henvises til U 2020.2511 H, U 2017.332 H, U 2016.1145 H og U 2020.3677 Ø, hvor det er vurderet, at der ikke var udsigt til et andet udfald ved en egentlig appelbehandling af de pågældende sager.

Det væsentlige parameter for Procesbevillingsnævnets bedømmelse af, om der foreligger "særlige grunde" ved en ansøgning, vil være, om ansøger har redegjort for – kortfattet, struktureret og præcist – at sagen vil kunne få et anderledes udfald, end den fik i byretten, og/eller har særlig betydning for ansøger. Nøglen kan i mange tilfælde være at rette fokus mod de anvendte beviser og bevisvurderingen, men ikke kun derhen, at ansøger kan nøjes med at angive at have et nyt vidne (eller et nyt dokumentbevis) uden samtidig at redegøre for og sandsynliggøre, hvorfor det nye vidne eller dokumentbeviset vurderes relevant og sandsynliggøre en bevisværdi, der vil kunne flytte sagens resultat fra byrettens behandling.

Ansøger vil skulle sandsynliggøre den "løftestang" over for Procesbevillingsnævnet, som vil kunne give ansøger mulighed for at få et andet udfald af den afviste sag, for at opnå bevilling til at få prøvet en afvisningsdom i Højesteret.

Muligvis er vi ved at være nogenlunde i mål med retspraksis på dette område fra Højesterets side, og derfor kommer der ikke et utal af ansøgninger til Procesbevillingsnævnet på dette felt, men hensigten med disse ord er også at erindre, særligt advokaterne, om bestemmelsens tilstedeværelse, da hverken klienter, advokater eller domstolene kan have interesse i, at sager afvises, hvis der er sagligt belæg for en appelbehandling af en sag.

2.9 Lidt om den gode klage

Af advokat Mads Krøger Pramming, medlem i Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

Jeg har været medlem af afdelingen for fri proces siden januar 2019 og derfor været med til at afgøre mange sager og efterhånden også læst et betragteligt antal klager igennem. Både gode og dårlige. Jeg vil her prøve at dele nogle af de erfaringer jeg har fået med, hvad der er godt at holde sig for øje, når man skal klage over et afslag på fri proces.

Først og fremmest er det dog min erfaring, at det sjældent er indholdet af klagen, der har afgørende betydning for, hvordan sagen ender. Det er nemlig sådan, at det første, nævnets medlemmer læser, er den indstilling, som sekretariatets jurister har udarbejdet. Indstillingerne bærer altid præg af stor faglighed og grundighed – og der er ingen tvivl om, at der er brugt lang tid på hver enkelt sag – og i øvrigt heller ikke nogen tvivl om, at sagerne (og retspraksis) er belyst fra alle sider. Der foretages også retskildesøgning ud over det, som klageren og modparten allerede måtte have inddraget. Derfor kan man som klager være sikker på, at sagen får en grundig behandling – og at risikoen for, at der er noget, der bliver overset, er meget lille.

Dermed ikke sagt, at det ikke kan gøre en forskel med en gennemarbejdet og god klage. Og klagen er jo selvfølgelig noget af det allerførste, som sagsbehandleren i sekretariatet læser.

Men hvordan ser en god klage så ud? Jo, først og fremmest bør klagen være relativt kort og præcis. Civilstyrelsens afgørelse skal desuden være vedlagt klagen. Nævnet modtager herefter sagsakterne fra Civilstyrelsen og dermed også den oprindelige ansøgning og eventuelle processkrifter mv. Det er derfor kun sjældent nødvendigt med en sagsfremstilling fra bunden eller en detaljeret præsentation af sagen.

Er der siden ansøgningen kommet nye processkrifter eller nye beviser, er det vigtigt, at de sendes til nævnet. Nævnet behandler ansøgningerne på baggrund af Civilstyrelsens akter og det materiale, klageren sender, og nævnet indhenter ikke selv oplysninger af egen drift men kan dog anmode klageren om yderligere oplysninger. Hvis det er åbenbart, at der er noget vigtigt, der mangler, og som klageren ikke har sendt til nævnet, vil det næsten uden undtagelse være noget, der kan tale imod at give fri proces. Man står sig derfor bedst med at sende alt nyt ind, også selvom det er noget man som klager meget gerne var foruden.

Klagen skal selvfølgelig indeholde en begrundelse, jf. også forretningsordenens § 3. Og hvordan skal man så begrunde sin klage?

Er der givet afslag, fordi Civilstyrelsen vurderer, at betingelsen om "rimelig grund" i retsplejelovens § 328 ikke er opfyldt, er det ikke altid nemt. Det er nemlig min erfaring (både fra nævnet og fra mit virke som advokat), at det indimellem kan være vanskeligt at læse ud af Civilstyrelsens afgørelser, hvordan styrelsen har vægtet beviserne, og hvorfor de vurderer, at ansøgeren ikke vil kunne løfte sin bevisbyrde. Derfor kan det være svært at vide præcis, hvor det er, at tyngden i argumentationen skal være. Her er det måske værd at bemærke, at nævnet heller ikke ved mere om Civilstyrelsens vurderinger og afvejsninger, end klageren gør. Og derfor er det også sådan, at vurderingen af, om klageren har udsigt til at få medhold, reelt foretages "fra bunden" i nævnet, og at der altså bliver foretaget en fuld prøvelse af, om betingelserne for fri proces er opfyldt.

”

Det er også vigtigt at holde sig for øje, at der ikke gives fri proces til en "sag", men derimod en "påstand". Det er ikke sjældent, at nævnet sidder med en sag, hvor der godt kunne have været bevilget fri proces, hvis påstanden var anderledes.

”

Som regel er der allerede lavet en grundig og fyldestgørende ansøgning til Civilstyrelsen – og oftest også allerede en stævning og andre processkrifter i sagen. I så fald står man sig nok bedst ved at holde sig til det gode gamle råd om ikke at skyde med spredehagl, men i stedet fokusere på de bedste argumenter og forholde sig til de svageste punkter. Hvis der er retspraksis eller andre retskilder, der understøtter, at der er udsigt til medhold, og hvis de af den ene eller anden grund ikke allerede er påberåbt, så skal der selvfølgelig også gøres opmærksom på dem.

Det er også vigtigt at holde sig for øje, at der ikke gives fri proces til en "sag", men derimod en "påstand". Det er ikke sjældent, at nævnet sidder med en sag, hvor der godt kunne have været bevilget fri proces, hvis påstanden var anderledes. Det kunne fx være, at nævnet godt ville kunne gives fri proces til en påstand om ugyldighed og/eller hjemvisning – men ikke til den betalingspåstand, der er nedlagt i sagen. Eller, at der gives afslag på fri proces til en påstand om betaling af et urealistisk højt beløb, men hvor nævnet egentlig gerne ville have givet fri proces, hvis beløbet var lavere. Det er derfor altid – og selvfølgelig navnlig allerede i ansøgningen til Civilstyrelsen – en god ide at overveje, om påstandene bør ændres eller suppleres.

Det forekommer ind i mellem, at udfaldet af en sag er fuldstændig afhængigt af vidner eller parters forklaring i retten. Som udgangspunkt vil den situation kunne føre til, at der gives afslag, da der i givet fald ikke vil være tilstrækkelig dokumentation for, at der er

udsigt til medhold i sagen (beviset mangler!). Klages der i sådan en sag, vil det være af stor betydning, hvis klageren havde indhentet skriftlige erklæringer eller andet, der indikerede, hvad vidner eller parter havde tænkt sig at sige.

Hvis afslaget fra Civilstyrelsen skyldes, at formelle betingelser ikke er opfyldt, eksempelvis at årsindkomsten er for høj, eller at der ikke er en aktuel procesrisiko, eller at sagen udspringer af erhvervsvirksomhed osv., så skal det selvfølgelig være det, der er omdrejningspunktet for klagen. Det vil typisk også være meget lettere at begrunde klagen i de sager, da det lettere vil kunne udledes, hvad der har ført til Civilstyrelsens resultat. I så fald kan man med fordel sætte sig ind i praksis på det specifikke område og skrive sin klage rundt om det. Praksis er glimrende beskrevet i "Astrid Mavrogenis, Fri Proces – Retshjælp" og i øvrigt også præsenteret i nævnets årsberetninger, der alle ligger på nævnets hjemmeside.

”

Men altså. Det er ikke nemt at lave en god klage. Det synes jeg heller ikke, når jeg sidder med det derhjemme på kontoret. Men om ikke andet, så hold klagen kort, skarp og præcis. Eventuelt ved at gøre som Astrid Lindgreen og stryge halvdelen og skrive resten om.

”

Og så til sidst: Nævnet begrunder ikke deres afgørelser (se eventuelt mere derom bl.a. i årsberetningen fra 2018, s. 36). Derfor kan man desværre ikke se, hvad det er, der er lagt vægt på ved afgørelsen. Det sker dog nogle gange, at nævnet ledsager afgørelsen med en bemærkning om, at "på det foreliggende grundlag er betingelserne ikke opfyldt" eller lignende. Hvis sagen ender med en stadfæstelse med en sådan begrundelse, er det helt sikkert umagen værd at overveje, om der er dokumentation, der mangler, problemer med påstandene eller andet – og så søge om genoptagelse i sagen, hvis det er noget, der kan repareres.

Men altså. Det er ikke nemt at lave en god klage. Det synes jeg heller ikke, når jeg sidder med det derhjemme på kontoret. Men om ikke andet, så hold klagen kort, skarp og præcis. Eventuelt ved at gøre som Astrid Lindgreen og stryge halvdelen og skrive resten om.

3.1 Generelt

Nævnet har i 2020 afholdt i alt 53 møder i afdelingen for appeltilladelser, hvoraf 38 møder var 5-mandsmøder, og 15 møder var 3-mandsmøder.

Den 1. januar 2020 var 504 sager uafsluttede.

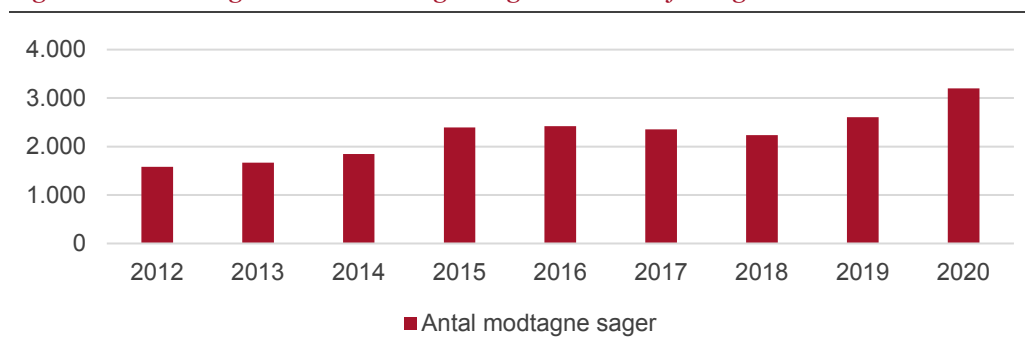
Nævnet har i 2020 modtaget 3.203 sager om appeltilladelse.

Tabel 3.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for appeltilladelser

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237	2.603	3.203

Her er de modtagne sager fra 2012 til 2020 vist i et søjlediagram:

Figur 3.1: Udviklingen i antal modtagne sager vist i et søjlediagram

Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2012-2015 og herefter i perioden 2016-2018 et antal modtagne sager på nogenlunde samme niveau som i 2015 og med en lidt dalende tendens i 2017 og 2018. I 2019 var der en markant stigning i antal sager, og med 3.203 modtagne sager i 2020 er der tale om det højeste antal modtagne sager siden nævnets etablering i 1996. Der er i perioden fra 2012-2020 tale om en fordobling af antal modtagne sager.

Der er i 2020 blevet afsluttet 2.905 sager. Af disse sager blev 393 sager afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence, herunder overskridelse af absolut ansøgningsfrist mv.). 27 af disse sager vedrørte overskridelse af den absolutte 2-ugers frist i retsplejelovens § 389 a, stk. 2.

Der var herefter den 31. december 2020 802 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2020, er omtalt nærmere i kapitel 4.

3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2020

Nævnet har i 2020 afgjort 2.512 sager, der fordeler sig således:

Tabel 3.2 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	1.011	467	26	1.504
3. instans civile sager	100	338	20	458
2. instans straffesager	102	49	12	163
3. instans straffesager	76	295	16	387

De nævnsbehandlede sager fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

Tabel 3.3 Fordeling af de nævnsbehandlede sager på anke og kære

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	239	164	13	416
2. instans civile sager (kære)	772	303	13	1.088
3. instans civile sager (anke)*	52	184	8	244
3. instans civile sager (kære)**	48	154	12	214
2. instans straffesager	102	49	12	163
3. instans straffesager (anke)	45	168	14	227
3. instans straffesager (kære)	31	127	2	160

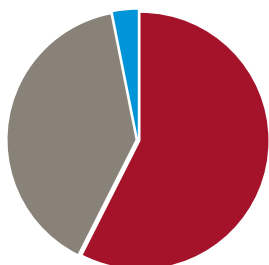
* I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten og Sø- og Handelsretten som 1. instans og af landsretten som 2. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af sagsomkostninger i domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Endvidere er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af deldomme, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.

** I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, og tilsvarende landsrettens kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretten som ankeinstans.

Der er i 2020 meddelt begrænset bevilling i 6 sager, heraf 1 civil ankesag, 1 civil kæresag, 1 straffekæresag og 3 straffeankesager.

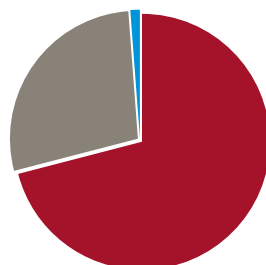
Fordelingen af afgjorte 2. instans civile sager og straffesager samt 3. instans civile sager og straffesager er grafisk angivet i nedenstående figurer på henholdsvis anke- og kæresager:

Figur 3.2 Andeninstans civile sager (anke)

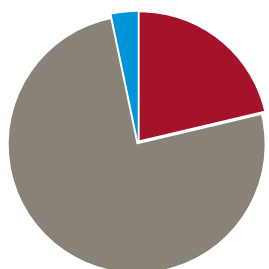
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.3 Andeninstans civile sager (kære)

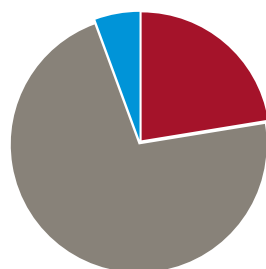
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.4 Tredjeinstans civile sager (anke)

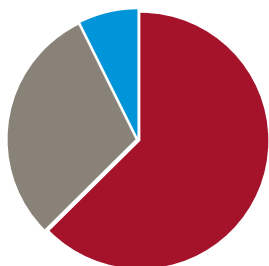
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.5 Tredjeinstans civile sager (kære)

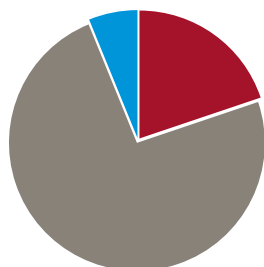
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.6 Andeninstans straffesager

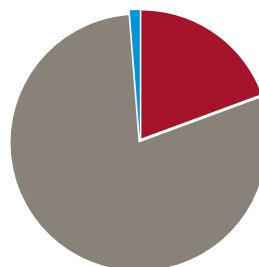
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.7 Tredjeinstans straffesager (anke)

■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

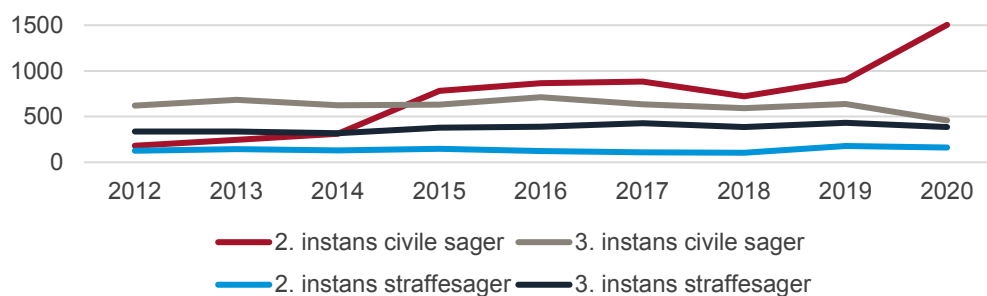
Figur 3.8 Tredjeinstans straffesager (kære)

■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte nævnsbehandlede sager i årene 2012 til 2020 fremstår således:

Figur 3.9: Udviklingen i fordelingen af afgjorte sager

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte nævnsbehandlede sager i årene 2012 til 2020 fremstår således ved en opdeling på anke og kære:

Figur 3.10: Udviklingen i fordelingen af afgjorte sager i perioden 2012-2020 på anke og kære

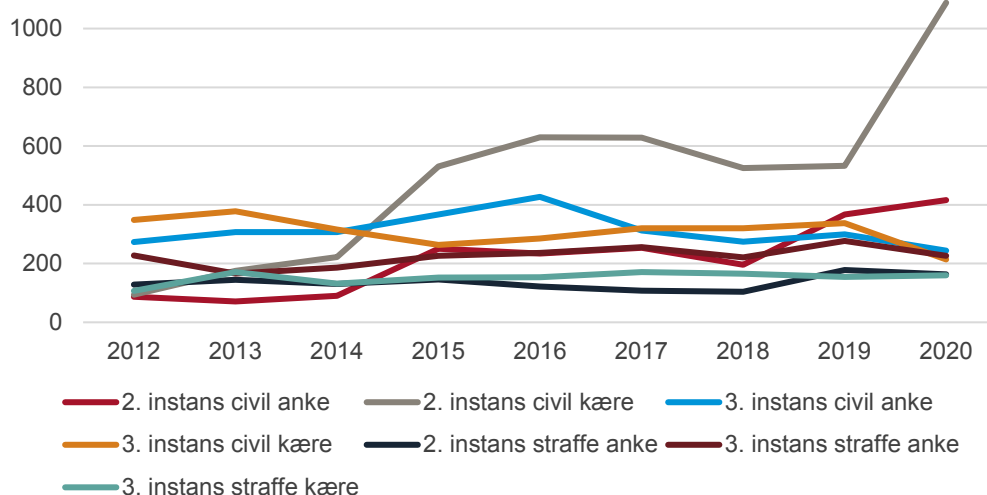

Table 3.4: Distribution of resolved cases in the period 2012-2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal afgjorte sager	1.266	1.413	1.384	1.935	2.087	2.051	1.805	2.147	2.512
2. instans civile sager	181	246	312	781	864	883	721	900	1.504
Bevillinger	61	100	111	249	342	307	263	401	1.011
Realitetsafslag	108	131	159	471	485	532	437	469	467
Fristafslag	12	15	42	61	37	44	21	30	26
3. instans civile sager	622	685	623	630	712	633	594	637	458
Bevillinger	51	74	82	105	124	95	140	137	100
Realitetsafslag	547	594	498	484	543	507	426	462	338
Fristafslag	24	17	43	41	45	31	28	38	20
2. instans straffesager	128	145	131	146	122	108	104	178	163
Bevillinger	56	57	49	55	45	55	51	124	102
Realitetsafslag	66	72	63	70	54	43	44	44	49
Fristafslag	6	16	19	21	23	10	9	10	12
3. instans straffesager	335	337	318	378	389	427	386	432	387
Bevillinger	38	39	41	51	68	47	69	61	76
Realitetsafslag	283	286	266	311	305	364	311	354	295
Fristafslag	14	12	11	16	16	16	6	17	16

Som det fremgår, viser udviklingen i perioden fra 2012 til 2020,

- at det samlede antal afgjorte sager i nævnets afdeling for appeltilladelser er steget markant i perioden med en fordobling,
- at antal 2. instans civile sager i perioden 2012 og 2013 ligger nogenlunde konstant på mellem 181 og 246 på årsbasis, at tallet i 2014 stiger til 312 sager og igen i 2015-2019 med en markant stigning til henholdsvis 781, 864, 883 og 721 og hele 900 sager, hvilket navnlig skyldes de appelbegrænsningsregler i 2014, som har fuld effekt i de følgende år, og igen er der i 2020 sket en yderligere markant stigning til hele 1.504 sager, hvilken stigning navnlig kan forklares med en række sagskomplekser, og at antallet af bevillinger er markant højere med 401 og hele 1.011 bevillinger i 2019 og 2020 sammenlignet med antal bevillinger i de foregående år,
- at antal 3. instans civile sager er steget fra 622 sager i 2012 til det hidtil højeste antal på 712 sager i 2016, og at antallet herefter er faldet lidt, nemlig til 633 sager i 2017, 594 sager i 2018, 637 sager i 2019 og kun 458 sager i 2020, og at antal bevillinger til gengæld har været det højeste antal i perioden med 140 bevillinger i 2018 og 137 bevillinger i 2019, hvilket tal dog er faldet til 100 bevillinger i 2020,
- at antal 2. instans straffesager i 2019 med 178 sager og i 2020 med 163 sager er det hidtil højeste i perioden, og at antal bevillinger i 2019 og 2020 er eksplosivt højt med hele 124 og 102 bevillinger, hvilket navnlig kan forklares med, at anklagemyndigheden i et stort antal sager har søgt om appeltilladelse til fordel for tiltalte,
- at antal 3. instans straffesager ligger nogenlunde konstant på mellem 318 og 432 sager som det hidtil højeste antal i 2019, og
- at bevillingsandelen i perioden er markant højere på 2. instans sager end 3. instans sager, mens udviklingen i bevillingsandelen inden for de enkelte kategorier er nogenlunde konstant dog således, at andelen af bevillinger i 2. instans civile sager og straffesager er markant højere i 2019 og 2020, og at der i 2018 – 2020 er sket en vis stigning i bevillingsandelen på flere sagskategorier om appeltilladelse til Højesteret.

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretiladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i perioden 2012-2020 har givet følgende resultat:

Tabel 3.5 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (anke)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rpl. § 371*									
Ansøgninger efter rpl. § 371	247	279	267	334	371	280	252	282	222
Bevillinger efter rpl. § 371	21	36	32	51	58	48	59	69	46
Bevillingsandel i procent	9 %	13 %	12 %	15 %	16 %	17 %	23 %	24 %	21 %
Rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.**									
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	0	0	10	0	0	1	0
Bevillinger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	0	0	10	0	0	1	0
Bevillingsandel i procent	-	-	-	-	100 %	-	-	100 %	-
Rpl. § 368, stk. 8***									
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 8	18	24	23	14	28	20	16	11	14
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 8	1	2	2	1	3	1	4	3	6
Bevillingsandel i procent	6 %	8 %	9 %	7 %	11 %	5 %	25 %	27 %	43 %

* Kategorien "rpl. § 371" omfatter – foruden rpl. § 371 – ansøgninger efter alle de hjemler, der henviser til rpl. § 371, nemlig rpl. § 475, stk. 3, rpl. § 475 i, stk. 3, konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 samt den færøske og den grønlandske retsplejelov. Kategorien omfatter endvidere ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, jf. § 371.

** Efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til anke til Højesteret af deldomme afsagt af landsretten i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, hvis der foreligger særlige grunde

*** Efter retsplejelovens § 368, stk. 8, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

Tabel 3.6 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (kære)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ansøgninger*	333	365	290	241	258	302	298	305	202
Bevillinger	29	36	48	53	53	46	77	64	48
Bevillingsandel i procent	9 %	10 %	17 %	22 %	21 %	15 %	26 %	21 %	24 %

* Denne tabel omfatter alle sager om kære af landsrettens kendelser og beslutninger til Højesteret, som udover den centrale bestemmelse i retsplejelovens § 392, stk. 3, tillige omfatter § 253, stk. 4, § 372, stk. 2, sidste pkt., begge jf. § 392, stk. 3, og § 391, stk. 3, § 391, stk. 4, § 585, § 586, stk. 4, 5. pkt., konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 og straffuldbyrdslovens § 121, alle de 4 sidstnævnte bestemmelser jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, samt Færøernes retsplejelov og Grønlands retsplejelov.

Tabel 3.7 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (anke)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ansøgninger	214	156	178	213	222	244	215	264	213
Bevillinger	18	20	15	29	29	30	36	26	45
Bevillingsandel i procent	8 %	13 %	8 %	14 %	13 %	12 %	17 %	10 %	21 %

Tabel 3.8 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (kære)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ansøgninger	107	169	129	149	151	167	165	151	158
Bevillinger	20	19	26	22	39	17	33	35	31
Bevillingsandel i procent	19 %	11 %	20 %	15 %	26 %	10 %	20 %	23 %	20 %

3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

Sagsbehandlingstiden bliver beregnet fra tidspunktet fra modtagelse af ansøgningen til afslutning af sagen, og heri indgår den tid, som medgår til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

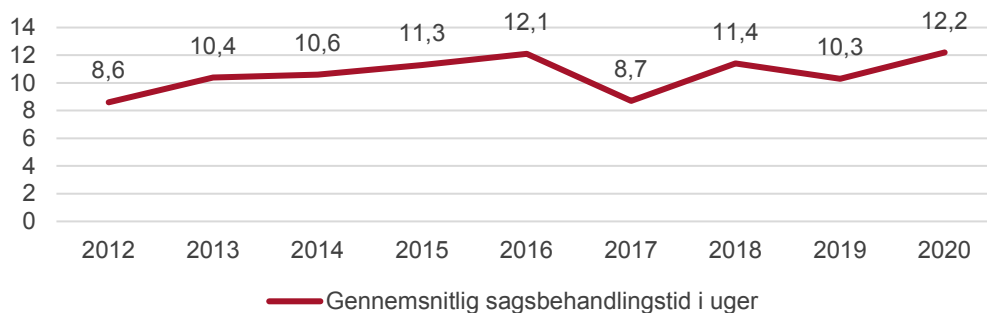
En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2020 (2.905 sager) i afdelingen for appeltilladelser sammenlignet med årene 2012-2020 giver følgende resultat:

Tabel 3.9 Opgørelse af sagsbehandlingstiden gennem årene

Andel afsluttede sager i %	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Under 4 uger	26	15	19	18	14	18	14	14	13
Under 6 uger	38	31	30	27	25	30	23	24	20
Under 8 uger	48	42	42	36	34	48	35	37	30
Under 10 uger	59	51	51	45	45	66	47	53	41
Under 12 uger	69	62	58	55	55	77	57	66	52
Under 14 uger	79	71	66	65	63	84	66	77	59
Under 16 uger	87	78	74	72	70	89	74	85	67
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	1.494	1.641	1.647	2.395	2.485	2.399	2.162	2.545	2.905

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser var i 2020 på 12,2 uger. Der er således tale om en stigning på 1,9 uger i forhold til 2019, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 10,3 uger.

Figur 3.11: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2012-2020

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen i 2020 var 12 uger, hvis man fratrækker de 10 % af sagerne med kortest sagsbehandlingstid og de 10 % af sagerne med længst sagsbehandlingstid.

På tidspunktet for denne årsberetnings offentliggørelse i juni 2021 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager i afdelingen i 2021 på ca. 12-14 uger.

Stigningen i sagsbehandlingstiden kan blandt andet forklares med ekstraordinære forhold som følge af Covid-19-situationen og øvrige særlige forhold så som overgang til nyt sagsbehandlingssystem.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8-10 uger, men henset til det meget store antal verserende sager i afdelingen, forventes den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke at kunne nedbringes i 2021.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse

Procesbevillingsnævnet journaliserer anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 3.203 modtaget 62 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelser.

Der henstod ved begyndelsen af 2020 ingen uafsluttede sager om genoptagelse fra året før. 52 anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2020 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 7,4 uger. Der henstod herefter 10 uafsluttede genoptagelsessager ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden – og afdelingsformanden – til at afgøre genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 52 afsluttede sager om genoptagelse blev 3 anmodninger afvist under henvisning til overskridelse af absolutte ansøgningsfrister i retsplejeloven. Det blev besluttet at meddele afslag på genoptagelse i 48 sager. 1 sag blev henlagt.

Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme ansøgning om appeltilladelse journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesanmodning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesanmodninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesanmodninger. Som følge af Procesbevillingsnævnets overgang i november 2020 til nyt sagsbehandlingssystem er en del af disse *fornyede* genoptagelsesanmodninger dog i 2020 alligevel oprettet som nye sager.

3.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2020 desuden modtaget 43 anmodninger om aktindsigt.

Der henstod ingen ubehandlede anmodninger om aktindsigt pr. 1. januar 2020.

De 43 anmodninger om aktindsigt blev alle afsluttet i 2020 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,1 uger. Der henstod herefter ingen uafsluttede anmodninger om aktindsigt ved årets afslutning.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2 og afsnit 3.3 foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser henholdsvis i civile sager og i straffesager. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk og LinkedIn, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet i alt 403 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i civile sager. Der blev meddelt bevilling i samlet 239 sager. Nævnet har således i 2020 meddelt et særligt stort antal bevillinger, og det skyldes navnlig et stort antal bevillinger i de såkaldte flysager og i et stort sagskompleks om deling af sexvideor. Se herom også nedenfor i tabel 3.10.

Sagerne fordeler sig som følger:

Figur 3.12: Sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 368, stk. 2	228	113	341
Ansøgninger efter rpl § 253, stk. 4, 1. og 1. pkt. (deldomme)	0	1	1
Ansøgninger efter servicelovens § 171	11	50	61
I alt	239	164	403

Procesbevillingsnævnets hjemler og kriterierne for at meddele tilladelse til anke fra byret til landsret i civile sager er nærmere beskrevet i nedenstående boks. Som bilag C til denne årsberetning er vedlagt en oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse.

Almindelige civile sager med en værdi på højst 20.000 kr.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr. Det følger således af retsplejelovens § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., at Procesbevillingsnævnet kan meddele anketilladelse i sådanne sager, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Deldomme

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse af appellere byrettens deldomme, der ikke kan fuldbyrdes, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Kriteriet for at meddele anketilladelse til landsretten efter bestemmelsen er, at der foreligger særlige grunde.

Tvangsanbringelse mv.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelser mv. Det følger således af servicelovens § 171, at byrettens afgørelse herom ikke kan indbringes for landsretten, men at Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Det samme gælder for appel af byrettens afgørelser i sager behandlet af Ungdomskriminalitetsnævnet i de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom.

De nævnsbehandlede sager fordeler sig som følger:

Table 3.10 Emnefordeling på sager om anke til landsret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Advokatnævnssager	3	3
Aftale- og formueret	10	12
Andelsboligforhold	1	0
Erstatning (flyforsinkelse)	116	76
Erstatning, tingsskade	2	1
Erstatning, andet*	84	3
Fast ejendom	0	1
Foreningsforhold	1	1
Forsikringsret	1	0
Lejeret	4	5
Parkering	3	3
Skatter og afgifter	1	0
Tvangsfjernelse	11	50
Andet	2	9
I alt	239	164

*80 af de 84 bevillinger blev meddelt i sager om særskilt anke af afgørelse om tortgodtgørelse i sager om deling af sexvideoer.

3.2.2 2. instansbevillinger i civile sager (kære)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet samlet 1.075 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret og Sø- og Handelsretten til landsret, og der blev meddelt bevilling i hele 772 sager.

Det er som følger:

Tabel 3.11 Sager om kære til landsretten i civile sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl. § 148 a	0	3	3
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. (delafgørelser)	20	14	34
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 2	70	18	88
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 3	9	3	12
Ansøgninger efter rpl. § 389 a*	139	221	360
Ansøgninger efter rpl. § 391, stk. 2	60	6	66
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	0	0	0
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 2	4	3	7
Ansøgninger efter rpl. § 584, stk. 2**	456	21	477
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 2	13	14	27
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 3	1	0	1
I alt	772	303	1.075

* En stor del af de afgjorte sager efter bestemmelsen vedrørte sager om fildeling, hvor repræsentanter for rettighedshavere af film har nedlagt påstand om erstatning for ulovlig download/deling af film.

**450 af 477 afgjorte sager efter bestemmelsen vedrørte sager, hvor forskellige fogedretter havde afvist fogedsager med "låneansøgning inkl. lånevilkår" som fundament, og der blev meddelt bevilling i 443 af sagerne.

Procesbevillingsnævnets hjemler og kriterierne for at meddele tilladelse til kære fra byret eller Sø- og Handelsretten til landsret i civile sager er nærmere beskrevet i nedenstående boks. Som bilag C til denne årsberetning er vedlagt en oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af apptilladelse.

Fritagelse for anvendelse af domstolenes sagsportal

Rettens beslutning om fritagelse for anvendelse af domstolenes sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan efter bestemmelsen i retsplejelovens § 148 a meddele kæretilladelse, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret.

Delafgørelser

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse af appellere byrettens delafgørelser, der ikke kan fuldbyrdes, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Kriteriet for at meddele kæretilladelse til landsretten efter bestemmelsen er, at der foreligger særlige grunde.

Sagsomkostninger og salær.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære byrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, 1. og 3. pkt. Tilsvarende gælder bestemmelser om sagsomkostninger i byretsdomme, jf. retsplejelovens § 391, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2.

Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan byrettens afgørelse herom kun indbringes for landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, 2. og 3. pkt., henholdsvis § 391, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2.

Kære af beslutninger efter retsplejelovens § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kræver også Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389, stk. 3.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse vedrørende både sagsomkostninger og salær er, at særlige grunde taler derfor.

§ 389 a

Efter retsplejelovens § 389 a kan kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. Kriterierne for at meddele kæretilladelse efter § 389 a er, at kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller er af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve landsretten som 2. instans.

Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger

Kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelser, der ikke kan fuldbyrdes, kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392 a, stk. 1 og 3, jf. § 253, stk. 4. Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at der foreligger særlige grunde.

Det kræver desuden Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 392 a, stk. 2. Kriteriet for at meddele kæretilladelse efter denne bestemmelse er, at kendelsen eller beslutningen vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Fogedrettens afgørelser om udlæg

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære fogedrettens afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2 og 3. Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at særlige grunde taler derfor.

Fogedrettens afgørelser om sagsomkostninger og salær

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære fogedrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger og salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584 a. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan fogedrettens afgørelse herom kun indbringes for landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584 a. Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at der foreligger særlige grunde.

3.2.3 3. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 236 ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret af landsrettens domme. Heraf vedrørte 14 sager, ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Nogle af disse sager vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans.

Sagerne fordeler sig som følger:

Tablet 3.12 Sager om anke til Højesteret i civile sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 371	43	161	204
Ansøgninger efter rpl § 253, stk. 4, 2. pkt.	0	0	0
Ansøgninger efter rpl § 253, stk. 4, jf. § 371	0	0	0
Ansøgninger efter konkurslovens § 254, jf. rpl § 371	0	2	2
Ansøgninger efter rpl § 475, stk. 3, jf. § 371	1	7	8
Ansøgninger efter rpl § 475 i, stk. 3, jf. § 371	1	4	5
Ansøgninger efter den færøske retsplejelov	1	0	1
Ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov	0	2	2
Ansøgninger efter rpl § 368, stk. 8	6	8	14
I alt	52	184	236

Sagerne fordeler sig som følger på de materielle emner:

Tabel 3.13 Emnefordeling på sager om anke til Højesteret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Administrativ frihedsberøvelse (rpl § 475)	1	7
Aftale- og formueret	7	41
Andelsboligforhold	1	0
Ansættelsesret	2	6
Arveret	0	2
Erstatning, personskade	7	12
Erstatning, rådgiveransvar	0	1
Erstatning, tingsskade	0	1
Erstatning, andet*	10	7
Familieret	1	3
Fast ejendom	0	3
Forsikringsret	2	2
Forældremyndighed, bopæl og samvær	1	31
Freds- og æreskrænkelser	0	1
Immaterialret	1	1
Kommunalret	0	0
Konkursret	1	7
Lejeret	1	9
Naboret	1	1
Retsplejelov	2	7
Sagsomkostninger (særskilt anke)**	6	9
Skatter og afgifter	2	9
Socialret	0	6
Tvangsadoption (rpl § 475 i)	1	4
Værgemål	0	2
Andet	5	12
I alt	52	184

*7 af de 10 meddelte bevillinger blev meddelt i sager om særskilt anke af afgørelse om tortgodtgørelse i sager om deling af sexvideor.

**Herunder en sag efter den grønlandske retsplejelov, hvor der blev meddelt realitetsafslag

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret er refereret i afsnit 4.2.

Almindelige civile anker til Højesteret

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme afsagt af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 371. Følgende bestemmelser i retsplejeloven og speciallovgivningen henviser til § 371 som styrende for adgangen til at anke landsrettens dom som 2. instans til Højesteret:

- Retsplejelovens § 475, stk. 3, om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse
- Retsplejelovens § 475 i, stk. 3, om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke
- Konkurslovens § 254 om konkursretlige sager

Kriteriet for at meddele anketilladelse er i alle ovenstående tilfælde, at sagen er af principiel karakter.

Særskilt anke af afgørelser om sagsomkostninger i domme

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse særskilt at anke bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8, jf. § 371. Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at afgørelsen om sagsomkostninger er af principiel karakter.

Landsrettens deldomme

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke deldomme afsagt af landsretten i sager, som behandles af landsretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Kriteriet for at meddele anketilladelse til at indbringe en deldom for Højesteret er, at der foreligger "særlige grunde" til at lade Højesteret tage stilling til delspørgsmålet, inden sagen færdigbehandles ved landsretten.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke deldomme, som er afsagt af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. og 3. pkt., jf. § 371. Kriterierne for at meddele anketilladelse til at indbringe en sådan deldom for Højesteret er, at der foreligger "særlige grunde" til at lade Højesteret tage stilling til delspørgsmålet, inden sagen færdigbehandles ved den underordnede instans. Desuden skal problemstillingen være af principiel karakter.

Den færøske retsplejelov

Folketinget har vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne blandt andet med nye appelbegrænsningsregler. Den nye retsplejelov er først trådt i kraft den 1. januar 2021, og Procesbevillingsnævnet har derfor ikke i 2020 truffet afgørelser efter disse nye hjemler.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme afsagt af landsretten som 2. instans, jf. den for 2020 gældende færøske retsplejelovs § 371, jf. § 1021, stk. 3. Bestemmelsen svarer grundlæggende til den danske retsplejelovs § 371.

Den grønlandske retsplejelov

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke Grønlands Landsrets domme i civile sager til Højesteret, jf. den grønlandske retsplejelovs § 515. Bestemmelsen svarer grundlæggende til den danske retsplejelovs § 371.

3.2.4 3. instansbevillinger i civile sager (kære)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet samlet 202 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret i civile sager, og der blev meddelt bevilling i samlet 48 sager. Det er som følger:

Tablet 3.14 Sager om kære til Højesteret i civile sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 1	0	0	0
Ansøgninger efter rpl § 253, stk. 4, 3. pkt., jf. § 392, stk. 3	3	1	4
Ansøgninger efter rpl § 372, stk. 2, 8. pkt., jf. § 392, stk. 3-5	0	2	2
Ansøgninger efter rpl § 391, stk. 3	1	4	5
Ansøgninger efter rpl § 391, stk. 4	2	5	7
Ansøgninger efter rpl § 392, stk. 3	22	74	96
Ansøgninger efter konkurslovens § 254, jf. rpl § 392, stk. 3	4	18	22
Ansøgninger efter dødsboskiftelovens § 105, jf. rpl § 392, stk. 3	2	4	6
Ansøgninger efter rpl § 585	10	36	46
Ansøgninger efter rpl § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5	2	1	3
Ansøgninger efter straffuldbyrdeslovens § 121, jf. rpl § 392, stk. 3	2	8	10
Ansøgninger efter den færøske retsplejelov	0	0	0
Ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov	0	1	1
I alt	48	154	202

De enkelte hjemler og kriterierne for meddelelse af kæretiladelse er nærmere opregnet i nedenstående bokse.

Landsrettens delafgørelser

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens delafgørelse truffet af landsretten i sager, som behandles af landsretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4. Kriteriet for at meddele kæretilladelse til at indbringe en delafgørelse for Højesteret er, at der foreligger "særlige grunde" til at lade Højesteret tage stilling til delspørgsmålet, inden sagen færdigbehandles ved landsretten.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære delafgørelser, som er truffet af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. og 3. pkt., jf. § 392, stk. 3. Kriterierne for at meddele kæretilladelse til at indbringe en sådan delafgørelse for Højesteret er, at der foreligger "særlige grunde" til at lade Højesteret tage stilling til delspørgsmålet, inden sagen færdigbehandles ved den underordnede instans. Desuden skal problemstillingen være af principiel karakter.

Landsrettens afvisningsdomme efter § 368 a

Efter retsplejelovens § 368 a kan landsretten afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter, eller andre grunde i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

Efter retsplejelovens § 391, stk. 4, kræver det Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens dom om afvisning af en ankesag efter retsplejelovens § 368 a. Kriteriet for at meddele kæretilladelse efter § 391, stk. 4, er, at særlige grunde taler derfor.

Landsrettens kendelser og beslutninger

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, og stk. 4-5. Bestemmelsen finder anvendelse på landsrettens kendelser og beslutninger, uanset om afgørelsen er truffet som 1. eller som 2. instans, og kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Der er herudover en række bestemmelser i speciallovgivningen, som henviser til retsplejelovens generelle regler om kære. Som eksempler kan nævnes konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 og straffuldbyrdelseslovens § 121. I alle disse tilfælde er det i kraft af henvisningen til retsplejelovens § 392, stk. 3, og stk. 4-5, kriteriet for at meddele kæretilladelse, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Fogedsager

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afgørelser i en kæresag i fogedretlige sager, jf. retsplejelovens § 585. Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5, at kære landsrettens afgørelse om at admittere et for sent indgivet kæremål i en fogedsag. Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Den færøske retsplejelov

Folketinget har vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne blandt andet med nye appelbegrænsningsregler. Den nye retsplejelov er først trådt i kraft den 1. januar 2021, og Procesbevillingsnævnet har derfor ikke i 2020 truffet afgørelser efter disse nye hjemler.

De for 2020 gældende regler for kære af kendelser og beslutninger, der træffes af Østre Landsret i færøske sager, svarer *i det væsentlige* til systemet i den danske retsplejelov, jf. den dagældende færøske retsplejelovs § 392, stk. 1, 3. pkt., jf. § 1021, stk. 3

Den grønlandske retsplejelov

Reglerne for kære af beslutninger mv., der træffes af Grønlands Landsret i civile sager, svarer grundlæggende til systemet i den danske retsplejelov, jf. den grønlandske retsplejelovs § 526.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.

3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet i alt 151 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i straffesager.

Tabel 3.15 Anke til landsret i straffesager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 903	101	49	150
Ansøgninger efter den færøske retsplejelov	1	0	1
I alt	102	49	151

66 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 19 sager.

Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra tiltalte fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.16 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser		
Hærværk	1	1
Tyveri	2	1
Anden berigelseskriminalitet	0	1
Overtrædelse mod tjenestemand	1	2
Andet*	9	6
Overtrædelse af særlovgivningen		
Arbejds miljølovgivning	0	1
Lov om euforiserende stoffer	1	0
Dyrebeskyttelseslovgivning	1	3
Færdselslov, hastighed	0	7
Færdselslov, andet	1	9
Natur- og miljøbeskyttelseslovgivning	1	1
Ordensbekendtgørelsen	0	1
Retsplejelov	0	1
Våben og fyrværkeri	1	4
Anden særlovgivning**	1	9
I alt	19	47

* Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, blandt andet sager om offentligt ansattes pligtforsømmelse efter straffelovens § 157, om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, om husfredskrænkelser efter straffelovens § 264 og om misbrug af stilling i offentlig tjeneste efter straffelovens § 155.

** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af hundeloven og tilholdsloven.

85 ud af de 151 ansøgninger om 2. instansbevilling i straffesager, herunder den ene ansøgning efter den færøske retsplejelov, var indgivet af anklagemyndigheden. Der blev meddelt bevilling i 83 sager. Det bemærkes i den forbindelse, at der i langt hovedparten af ansøgningerne fra anklagemyndigheden var søgt om anketilladelse med henblik på frifindelse af den tiltalte eller formildelse af straffen.

Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.17 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Tyveri	1	0
Andet		
Overtrædelse af særlovgivningen		
Færdselslov, hastighed	38	1
Færdselslov, andet	24	1
Natur- og miljøbeskyttelseslovgivning	1	0
Ordensbekendtgørelsen	4	0
Retsplejelov		
Våben og fyrværkeri	1	0
Anden særlovgivning*	14	0
I alt	83	2

* Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af lov om godkendelse og syn af køretøjer, straffuldbyrdsloven og CPR-loven, samt overtrædelse af forsamlingsforbuddet, jf. bekendtgørelse om forbud mod større forsamlinger og mod adgang til og restriktioner for lokaliteter i forbindelse med håndtering af Covid-19,.

Anke til landsret i straffesager

I følgende tilfælde kan anke kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Anklagemyndighedens anke af domme i sager, hvor der ikke kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på, jf. retsplejelovens § 902, stk. 1, jf. § 903, stk. 1 og 2.
- Tiltalte og anklagemyndighedens anke af afgørelser efter retsplejelovens § 899 om indenretlige bødevedtagelser og § 900 om advarsler, jf. retsplejelovens § 902, stk. 4, jf. § 903, stk. 3, jf. stk. 1 og 2.
- Tiltaltes anke af domme, hvor tiltalte har givet møde i byretten og er idømt højst 20 dagbøder, en bøde på over 6.000 kr. eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi, og hvor der ikke tillige er idømt andre offentligretlige følger, jf. retsplejelovens § 902, stk. 2, jf. § 903, stk. 1 og 2.
- Tiltaltes anke af udeblivelsesdomme, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1.

Kriterierne for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter, eller at særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Den færøske retsplejelov

Folketinget har vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne blandt andet med nye appelbegrænsningsregler. Den nye retsplejelov er først trådt i kraft den 1. januar 2021, og Procesbevillingsnævnet har derfor ikke i 2020 truffet afgørelser efter disse nye hjemler.

Bestemmelserne efter den i 2020 gældende færøske retsplejelovs § 962, stk. 3, jf. stk. 2, jf. § 1021, stk. 3, svarer i det væsentlige til reglerne i den danske retsplejelovs § 902 og § 903. Dog var værdigrænsen for tiltaltes adgang til fri anke dog lavere; nemlig 10 dagbøder eller bøde på 1.000 kr.

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager (anke)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 213 ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret i straffesager.

Tabel 3.18 Anke til Højesteret i straffesager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 932, stk. 1	44	167	211
Ansøgninger efter den færøske retsplejelov	0	1	1
Ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov	1	0	1
I alt	45	168	213

210 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 44 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra tiltalte fordeler sig på følgende måde:

Tablet 3.19 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Overtrædelse af straffeloven		
Berigelseskriminalitet	1	4
Brandstiftelse	0	1
Drab	2	3
Falsk forklaring og anklage	0	2
Freds- og ærekrænkelser	1	0
Narkotika	1	3
Overtrædelse mod tjenestemand	1	5
Personfarlig kriminalitet*	9	23
Røveri	0	7
Seksualforbrydelser	1	9
Udvisning	5	69
Våben	0	1
Andet**	4	1
Overtrædelse af særlovgivningen		
Arbejds miljølovgivning	0	2
Erstatning for strafferetlig forfølgning	7	3
Færdselslov, hastighed	0	7
Færdselslov, spiritus	0	1
Færdselslov, andet	2	10
Lov om euforiserende stoffer	1	1
Natur- og miljøbeskyttelse	1	3
Retsplejelov	1	1
Told-, skat-, afgiftslovgivning	0	2
Udlændingelovgivning	2	2
Våben og fyrværkeri	1	4
Anden særlovgivning***	4	2
I alt	44	166

* Kategorien "personfarlig kriminalitet" inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelse mod tjenestemand.

** Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, herunder betleri efter straffelovens § 197 og grov forsømmelse i offentlig tjeneste efter straffelovens § 157.

*** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af udleveringsloven, køre- og hviletidsforordningen, tilholdsloven og en sag om opløsning af bandegruppering.

3 ud af de i alt 213 ansøgninger om 3. instansbevilling i straffesager var indgivet af anklagemyndigheden, og nævnet meddelte bevilling i 1 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tablet 3.20 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Opløb med videre	0	1
Overtrædelse mod tjenestemand	0	1
Personfarlig kriminalitet	1	0
I alt	1	2

Anke til Højesteret i straffesager

Efter retsplejelovens § 932 kræver anke af landsrettens domme i straffesager til Højesteret altid tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Kriterierne for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter, eller at særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Den færøske retsplejelov

Folketinget har vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne blandt andet med nye appelbegrænsningsregler. Den nye retsplejelov er først trådt i kraft den 1. januar 2021, og Procesbevillingsnævnet har derfor ikke i 2020 truffet afgørelser efter disse nye hjemler.

Reglerne om 3. instansbevilling i straffeankesager er efter den i 2020 gældende færøske retsplejelov grundlæggende de samme som efter den danske retsplejelov, jf. den dagældende færøske retsplejelov § 966, stk. 1, jf. § 1021, stk. 3.

Den grønlandske retsplejelov

Reglerne for anke af straffedomme afsagt af Grønlands Landsret til Højesteret som 3. instans er grundlæggende de samme som for anke af Østre og Vestre Landsrets domme i straffesager efter den danske retsplejelovs § 932, jf. den grønlandske retsplejelovs § 564.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.

3.3.3 3. instansbevillinger i straffesager (kære)

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 158 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelser og beslutninger i straffesager.

Tabel 3.21 Kære til Højesteret i straffesager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag	I alt
Ansøgninger efter rpl § 968 a	3	19	22
Ansøgninger efter rpl § 973	25	101	126
Ansøgninger efter rpl § 1013	0	5	5
Ansøgninger efter den færøske retsplejelov*	0	1	1
Ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov**	3	1	4
I alt	31	127	158

Ansøgning var indgivet af tiltalte/sigtede/forsvarer i 155 sager, heraf 79 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 29 sager, og 8 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 3 sager, herunder 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 2 af sagerne.

Kære til Højesteret i straffesager

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære kendelser og beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1. Det kræver endvidere Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afgørelse i en kæresag, jf. retsplejelovens § 973.

Kriterierne for at meddele kæretiladelse er i begge ovenstående tilfælde, at kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter, eller at særlige grunde i øvrigt taler for det.

Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3. Kriterierne for at meddele kæretiladelse er, at kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter, eller at andre særlige grunde i øvrigt taler for det.

Den færøske retsplejelov

Folketinget har vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne blandt andet med nye appelbegrænsningsregler. Den nye retsplejelov er først trådt i kraft den 1. januar 2021, og Procesbevillingsnævnet har derfor ikke i 2020 truffet afgørelser efter disse nye hjemler.

Den i 2020 gældende færøske retsplejelovs regler for kære til Højesteret svarer i det væsentlige til reglerne i den danske retsplejelov, jf. den dagældende færøske retsplejelov § 968, stk. 3, jf. § 966, stk. 1 og § 973, jf. § 1021, stk. 3.

Den grønlandske retsplejelov

Adgangen til at indbringe beslutninger truffet af Grønlands Landsret for Højesteret svarer i det væsentlige til kærereglerne i den danske retsplejelovs § 968 a, stk. 1, og § 973, jf. den grønlandske retsplejelovs § 577.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.

Nævnsmøde i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er gengivet en kort beskrivelse af nogle af de af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret i 2020. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er af principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2020 indeholder alene korte beskrivelser af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret, og i enkelte tilfælde også til en landsret. I modsætning til tidligere årsberetninger har Procesbevillingsnævnet i årsberetningen for 2020 i højere grad beskrevet de udvalgte sager under forskellige temaer, herunder temaer, der er udvalgt på grund af særlig aktualitet. Dette kan være omtale af sager, der på grund af samfundssituationen eller nye regler er særligt aktuelle. Dette betyder, at der ikke nødvendigvis vil være en skarp opdeling af appelsager, og at der således i enkelte tilfælde vil være sagsomtaler af f.eks. en problemstilling i en civil sag under omtalen af straffesager inden for samme emne. Dette er

således tilfældet for omtalen af sager under temaet Covid-19, der er placeret under straffesager, hvor hovedvægten af sagsomtaler henhører under.

Der vil under temaerne typisk være en nærmere omtale af en sag, der vurderes at være særlig vigtig eller interessant, hvorefter der vil blive nævnt andre sager med lignende problemstillinger, hvor sagerne er behandlet primært i 2020.

Som det også har været tilfældet for Procesbevillingsnævnets tidligere årsberetninger, er der mange sager, som der ikke har været plads til at omtale i beretningen.

Du kan se en nærmere omtale af disse sager på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk og LinkedIn, der har referater af sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret, og hvor de i Årsberetningen for 2020 omtalte sager også er beskrevet. Omtale af sagerne bliver løbende offentliggjort på nævnets hjemmeside. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag C.

4.2 Civile sager

4.2.1 Procesbevillingsnævnets kompetence

Gennem alle årene i Procesbevillingsnævnets tid har der været sager, hvor det har været nødvendigt at tage stilling til, om appel har krævet Procesbevillingsnævnets tilladelse. Året 2020 er ingen undtagelse. Nedenfor vil blive omtalt en sag om Procesbevillingsnævnets kompetence i forhold til kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Se om dette emne også kapitel 2, afsnit 2.5.

Retsplejelovens § 389 a

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

Kære af afgørelse om udlevering i en tvangsfuldbyrdsessag

En far anmodede familieretten om tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse om samvær mellem ham og hans datter. Familieretten behandlede anmodningen samtidig med en vererende sag om udvidelse af samværet og bestemte, at samværssagen skulle udsættes på afholdelse af børnesamtale, og at samværet ikke midlertidigt skulle suspenderes under samværssagens behandling. Familieretten fremmede herefter tvangsfuldbyrdsessagen og bestemte, at datteren skulle udleveres til samvær med faren i overensstemmelse med den gældende samværsresolution. Moren kærede familierettens kendelse i tvangsfuldbyrdsessagen til landsretten.

Landsretten afviste kæremålet

Landsretten afviste kæremålet. Landsretten henviste til, at den afsagte kendelse om tvangsfuldbyrdelse var truffet i forbindelse med familierettens behandling af en sag om fastsættelse af samvær, og at den efter sit indhold reelt var en afgørelse, som måtte sidestilles med den samtidigt trufne afgørelse om, at samværet efter den gældende samværsordning ikke skulle suspenderes under sagens behandling. Der var derfor tale om en afgørelse, som var truffet under samværsagens forberedelse, og som ikke kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389 a.

Moren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret.

Højesteret ophævede landsrettens kendelse og hjemviste sagen til realitetsbehandling i landsretten

Højesteret ophævede landsrettens kendelse og hjemviste sagen til realitetsbehandling i landsretten. Højesteret udtalte, at appel af familierettens afgørelser om tvangsfuldbyrdelse sker efter reglerne om appel af fogedrettens afgørelser, og at § 389 a derfor ikke fandt anvendelse. Det forhold, at de to kendelser var truffet samtidig og i det væsentlige på grundlag af samme oplysninger, førte ikke til, at § 389 a fandt anvendelse på afgørelsen om tvangsfuldbyrdelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 12. november 2020 (PBN 2020-22-0406).
U 2021.2051 H.K.

4.2.2 Opløsning af en forening ved dom

Året 2020 har også stået i grundlovens tegn. Procesbevillingsnævnet har således meddelt tilladelse til anke til Højesteret af en helt særlig sag om opløsning af en forening ved dom efter grundlovens § 78.

Grundlovens § 78

Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Stk. 2. Foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.

Stk. 3. Ingen forening kan opløses ved en regeringsforanstaltning. Dog kan en forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges sag imod den til dens opløsning.

Stk. 4. Sager om opløsning af politiske foreninger skal uden særlig tilladelse kunne indbringes for rigets øverste domstol.

Stk. 5. Opløsningens retsvirkninger fastsættes nærmere ved lov.

Opløsning af bandegruppering

Den 4. september 2018 traf Københavns Politi afgørelse om foreløbigt forbud mod en bandegruppering i henhold til grundlovens § 78, stk. 3. Afgørelsen kom efter en periode med flere voldelige episoder med skud i det offentlige rum.

Ved en samtidig tilkendegivelse til Københavns Byret indbragte anklagemyndigheden en sag med påstand om, at bandegrupperingen opløses i medfør af grundlovens § 78 stk. 1 og stk. 2, og at Københavns Politis foreløbige forbud mod bandegrupperingen efter grundlovens § 78 stk. 3, anerkendes som lovligt.

Byretten og landsretten fandt grundlag for at lade bandegrupperingen opløse

Både byretten og landsretten fandt, at bandegrupperingen var en forening i grundlovens § 78's forstand, og at bandegrupperingen som et regelmæssigt led i foreningsvirksomheden anvendte vold og trusler om vold, og at der var tale om en forening, som virkede ved vold som anført i grundlovens § 78, stk. 2, og som dermed ikke havde et lovligt øjemed, jf. § 78, stk. 1.

Byretten og landsretten fandt endvidere, at det foreløbige forbud af 4. september 2018 var lovligt.

Procesbevillingsnævnet har meddelt bandegrupperingen tilladelse til anke til Højesteret, der endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. december 2020 (PBN 20/00322).

4.2.3 **Tvangsfiksering**

Procesbevillingsnævnet har i de senere år haft fokus på blandt andet sager om tvangsfiksering, og nævnet har således meddelt flere tilladelser til anke til Højesteret i sådanne sager. Sagerne har først og fremmest vedrørt lovligheden af tvangsfiksering og størrelsen af en eventuel godtgørelse.

Lovligheden af tvangsfikseringer af mindreårig

Ved en beslutning i 2017 blev en 13-årig dreng, der lider af infantil autisme, i forbindelse med en indlæggelse på børnepsykiatrisk afdeling tvangsfikseret ved bælte i 19 timer og 27 minutter. Tvangsfikseringen skete oprindeligt efter samtykke fra drengens mor i forbindelse med en overflytning fra en psykiatrisk afdeling til en anden. Tvangsfikseringen blev efterfølgende opretholdt på grund af drengens udadreagerende adfærd.

Ved en beslutning i 2019 blev den samme dreng, som nu var 15 år gammel, tvangsfikseret ved bælte i 10 timer og 25 minutter i forbindelse med en udadreagerende episode under endnu en indlæggelse på børnepsykiatrisk afdeling.

Drengen klagede efterfølgende over tvangsfikseringerne i 2017 og 2019 til Det Psykiatriske Patientklagenævn, som ved en afgørelse i 2019 fandt, at iværksættelsen af tvangsfikseringen i 2017 var sket på baggrund af drengens mors samtykke med hjemmel i forældreansvarsloven, og at det derfor var uden for nævnets kompetence at tage stilling hertil. Nævnet godkendte desuden den fortsatte tvangsfiksering, der fandt sted samme dag. Det Psykiatriske Patientklagenævn godkendte endvidere tvangsfikseringen i 2019 under henvisning til, at det var nødvendigt for at afværge skade på drengen selv eller andre.

Drengen indbragte herefter tvangsfikseringerne for domstolene og gjorde blandt andet gældende, at Grundlovens § 71 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5 fandt anvendelse i relation til frihedsberøvelse af mindreårige, ligesom drengen gjorde gældende, at tvangsfikseringerne havde været for langvarige.

Byretten og landsretten fandt, at tvangsfikseringerne var lovlige

Både byretten og landsretten fandt, at tvangsfikseringerne var lovlige og stadfæstede Det Psykiatriske Patientklagenævns afgørelser.

Landsretten bemærkede i forhold til tvangsfikseringen i forbindelse med overflytningen i 2017 navnlig, at der var tale om tvang i form af magtanvendelse frem for frihedsberøvelse, idet moren havde samtykket i indgrebet, og at det skærpede hjemmelskrav i grundlovens § 71, stk. 2, samt reglerne i psykiatriloven ikke fandt anvendelse. Samtidig fandt landsretten, at drengen havde krav på, at der blev foretaget en prøvelse af tvangsfikseringerne i 2017 i sin helhed. På baggrund af navnlig morens samtykke samt af de grunde, som Det Psykiatriske Patientklagenævn havde anført, fandt landsretten, at betingelserne for at iværksætte og opretholde tvangsfikseringen i 2017 var opfyldt. I forhold til tvangsfikseringen i 2019 fandt landsretten ligeledes, at betingelserne for iværksættelse var opfyldt.

Procesbevillingsnævnet meddelte drengen tilladelse til anke til Højesteret, der endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. oktober 2020 (PBN 2020-22-0256).

Tvangsfiksering i ni måneder

Procesbevillingsnævnet har i 2019 meddelt en mand tilladelse til anke til Højesteret af en dom om lovligheden af en tvangsfiksering i ni måneder, hvor Højesteret efterfølgende har ændret landsrettens dom og tilkendt en godtgørelse på 250.000 kr. for en krænkelse af EMRK artikel 3.

Tilladelse til anke til Højesteret af 18. december 2019 (PBN 2019-22-0501).
U 2021.1893 H.

Godtgørelse for ulovlig tvangsfiksering i henholdsvis 11 ½ døgn og 4 døgn

Procesbevillingsnævnet har i 2021 meddelt en anden mand tilladelse til anke til Højesteret af en dom i to sager om godtgørelse for ulovlig tvangsfiksering i henholdsvis 11 ½ døgn og 4 døgn, hvor byretten og landsretten havde fundet, at tvangsfikseringen eller en del af denne ikke var lovlig i henhold til psykiatriloven, og hvor landsretten havde tilkendt manden en godtgørelse på henholdsvis 50.000 kr. og 30.000 kr., men uden vægtning af Menneskerettighedsdomstolens dom af 15. september 2020 i sag nr. 45439/18 (Aggerholm mod Danmark), der ikke var endelig.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. april 2021 (PBN 20/00269 og 20/00271).

4.2.4 Forældremyndighed, bopæl og samvær mv.

Procesbevillingsnævnet har i 2020 meddelt tilladelse til såvel anke som kære til Højesteret af flere afgørelser fra landsretterne om forældremyndighed, bopæl og samvær.

Begrænset bevilling i sag om forældremyndighed og bopæl ved samværschikane

Forældrene til et barn på tre år havde ophævet samlivet nogle måneder efter fødslen, hvorefter barnet fik bopæl hos moren, der også havde den fulde forældremyndighed. Statsforvaltningen fastsatte samvær mellem faren og barnet, hvor adskillige samvær blev aflyst af moren. Faren havde ved en tidligere byretsdom fået del i forældremyndigheden, idet retten havde fundet, at faren på flere måder var ressourcestærk og gennem fælles forældremyndighed kunne komme til at indgå som en støtte i barnets liv. Moren fortsatte imidlertid med at nægte at udlevere barnet til samvær med faren, og i en periode på 6 måneder blev der afholdt mere end 10 fagedforretninger angående udlevering af barnet, hvor der i flere tilfælde var tale om voldsomme tvangsmæssige udleveringssituationer.

Faren indbragte en sag om forældremyndighed, bopæl og samvær for retten.

Familieretten og landsretten bestemte fortsat fælles forældremyndighed, bopæl hos mor og optrappende samvær

Familieretten og landsretten (dissens) fastholdt den fælles forældremyndighed og bopælen hos moren og fastsatte et optrappende samvær mellem faren og barnet. Familieretten og flertallet i landsretten lagde til grund, at der fra morens side forelå grov samværschikane, men at der på nuværende tidspunkt ikke var tilstrækkeligt grundlag for at træffe bestemmelse om, at barnet skulle have bopæl hos faren.

Procesbevillingsnævnet meddelte faren begrænset tilladelse til anke til Højesteret vedrørende spørgsmålet om forældremyndighed og bopæl.

Højesteret ændrede landsrettens dom.

Højesteret ophævede den fælles forældremyndighed og tillagde faren forældremyndigheden. Højesteret fandt, at moren gennem en længere periode havde udøvet grov samværschikane, og at en dermed forbundet manglende indbyrdes tillid og kommunikation mellem forældrene om barnets forhold gav holdepunkter for at antage, at forældrene også på længere sigt ville være ude af stand til at samarbejde om barnets forhold. Højesteret fandt derfor, at det var bedst for barnet, at den fælles forældremyndighed blev ophævet.

Højesteret fandt endvidere, at det var bedst for barnet, at forældremyndigheden blev tillagt faren, sådan at barnet fik bopæl hos ham. Højesteret bemærkede, at denne vurdering var bestyret ved forløbet, efter at landsretten afsagde dom. Faren måtte på det foreliggende grundlag antages at være den af forældrene, som havde den klart bedste evne til at få fremtidige samværsordninger til at fungere, således at barnet ville kunne have en god kontakt med begge sine forældre.

Tilladelse til anke til Højesteret af 27. april 2020 (PBN 2020-23-0003).
U 2020.3854 H.

Om samvær mellem mor og 9-årigt barn

Forældrene til et barn på nu 9 år havde ophævet samlivet ca. et år efter fødslen, hvor efter moren tog barnet med ud af landet og senere blev dømt for børnebortførelse. Faren fik efterfølgende tillagt den fulde forældremyndighed over barnet. I 2015, da barnet var 4 år gammelt, blev der udarbejdet en børnesagkyndig undersøgelse af barnet. I årene efter børnebortførelsen havde moren overvåget samvær med barnet, indtil moren i 2017 var nødsaget til at rejse ud af landet efter at have fået afslag på en ansøgning om opholdstilladelse. I 2018 anmodede moren om fastsættelse af samvær på ny. Statsforvaltningen traf i 2019 afgørelse om fastsættelse af overvåget samvær. Familieretshuset besluttede efterfølgende at indbringe sagen for familieretten med indstilling om standsning af samværet. Der blev ikke i forbindelse med Statsforvaltningens eller Familieretshusets behandling af sagen iværksat en børnesagkyndig undersøgelse af barnet.

Familieretten fastsatte samvær, men landsretten ændrede byrettens afgørelse

Familieretten fandt, at barnet havde ret til samvær. Landsretten ændrede byrettens afgørelse. Familieretten og landsretten havde blandt andet lagt til grund, at faren ikke støttede barnet i forbindelse med deltagelse i samværet.

Procesbevillingsnævnet meddelte moren tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret ændrede landsrettens dom

Højesteret fastslog, at der skulle være samvær mellem moren og barnet. Højesteret bemærkede, at efter forældreansvarslovens § 19, stk. 1, skal barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Bestemmelsen bygger på, at det som udgangspunkt er bedst for et barn at have kontakt til begge sine forældre, jf. herved lovens § 4. Spørgsmålet var, om der var grundlag for at fravige dette udgangspunkt i den foreliggende sag og komme til den konklusion, at det ville være bedst for barnet, at hun ikke havde samvær med moren.

Højesteret lagde til grund, at barnet siden 2013 med afbrydelser havde haft overvågede samvær med moren. Samværene forløb godt fra februar 2015 og indtil februar 2017, hvor moren som følge af afslag på opholdstilladelse måtte udrejse af Danmark. Siden havde der kun været en sporadisk kontakt mellem mor og datter. Efter at de fysiske samvær blev genoptaget i foråret 2019, havde der været gennemført eller forsøgt gennemført fire samvær i foråret 2019 og et samvær i januar 2020. Ingen af disse samvær var forløbet godt for barnet.

Der forelå to børnesagkyndige vurderinger fra 2015 og 2019. Begge vurderinger talte entydigt for, at det ville være bedst for barnet – med passende støtte – at have samvær med moren.

Højesteret fandt, at da der ikke heroverfor forelå omstændigheder, der kunne føre til en anden bedømmelse, ville det være bedst for barnet, at hun havde samvær med moren i nærmere bestemt omfang.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. maj 2020 (PBN 2020-23-0017).
U 2021.1739 H.

Afvisning af ankesag efter retsplejelovens § 368 a

Procesbevillingsnævnet har i 2020 desuden meddelt en far som appellant i en ankesag tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens dom om afvisning efter retsplejelovens § 368 a af henholdsvis en ankesag om forældremyndighed over en dreng på 14½ år, og en sambehandlet ankesag om retten til at fortsætte det fælles lejemål. Drengen havde under sagen oplyst, at han ikke ønskede kontakt med sin far. Højesteret ophævede landsrettens dom og hjemviste sagerne til behandling ved landsretten med henvisning til, at ankesagerne ikke kunne afvises i medfør af retsplejelovens § 368 a, da sagerne var af særlig betydning for faren (appellanten).

Tilladelse til kære til Højesteret af 14. maj 2020 (PBN 2020-22-0127 og 2020-22-0128).
U 2021.502 H.

4.2.5 Bortadoption uden samtykke

Procesbevillingsnævnet har gennem de senere år meddelt flere tilladelser til anke til Højesteret i sager om bortadoption. Som for alle andre civile ankesager er det dog ikke tilstrækkeligt, at sådanne sager er meget indgribende for de involverede parter, idet sagerne stadig skal være af principiel karakter.

Adoptionslovens § 9

Tilbagekaldes et i overensstemmelse med § 8 meddelt samtykke, kan adoptionsbevilling dog meddeles, såfremt tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets bedste ikke er rimeligt begrundet.

Stk. 2. Selv om forældrene ikke vil give samtykke efter § 7, stk. 1, kan adoptionsbevilling i særlige tilfælde meddeles, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.

Stk. 3. Adoption kan meddeles efter stk. 2, hvis betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, i lov om social service er opfyldt og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.

Stk. 4. Når barnet er anbragt uden for hjemmet i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, i lov om social service, og betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, i lov om social service er opfyldt, kan adoption efter stk. 2 meddeles plejeforældrene, hvis barnets tilknytning til plejefamilien har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde denne tilknytning, navnlig under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst og til barnets relation til sine forældre.

Bortadoption

Ved en afgørelse i august 2019 tiltrådte Ankestyrelsen forvaltningens indstilling om bortadoption af en dreng uden samtykke, jf. adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2. Forældrene indbragte Ankestyrelsens afgørelse for retten. Forud for byrettens behandling af sagen orienterede Ankestyrelsen forvaltningen om, at Adoptionsnævnet havde udvalgt godkendte adoptivforældre, og at drengen skulle placeres midlertidigt hos adoptanterne, jf. adoptionslovens § 32 a, hvorefter barnet umiddelbart derefter blev placeret hos sine kommende adoptivforældre.

Byretten og landsretten fandt, at betingelserne for bortadoption var opfyldt

Byretten fandt, at betingelserne for bortadoption var opfyldt. Landsretten stadfæstede byrettens dom og bemærkede blandt andet, at den omstændighed, at der endnu ikke var taget stilling til de biologiske forældres ansøgning om samvær i medfør af forældreansvarslovens § 20 a, ikke kunne føre til en anden vurdering.

Procesbevillingsnævnet meddelte de biologiske forældre tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

Højesteret fandt, at forældrene med en høj grad af sandsynlighed varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoptionen var bedst for barnet under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst. Højesteret bemærkede blandt andet, at adoptionslovens § 32 a ikke medførte begrænsninger af muligheden for ved en efterfølgende domstolsprøvelse at ophæve en afgørelse om adoption, hvis betingelserne for afgørelsen ikke var opfyldt, og at bestemmelsen dermed var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 og ikke rejste spørgsmål i forhold til artikel 6.

Højesteret bemærkede desuden, at det i almindelighed må kræves, at en afgørelse om fremtidigt samvær efter forældreansvarslovens § 20 a træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt, og at dette efter praksis kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption er forenelig med artikel 8. Højesteret fandt imidlertid, at hensynet til barnet indebar, at det ikke kunne føre til ophævelse af adoptionen, at der endnu ikke var truffet afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a om spørgsmålet om samvær. Højesteret stadfæstede derfor landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 7. oktober 2020 (PBN 2020-23-0033).
U 2021.2400 H.

Procesbevillingsnævnet har i øvrigt i 2018 og 2021 meddelt biologiske forældre tilladelse til anke til Højesteret i sager med tilsvarende problemstillinger.

Tilladelse til anke til Højesteret af henholdsvis 3. maj 2018, 28. juni 2018 og 8. januar 2021 (PBN 2018-22-0062, 2018-22-0225 og 2018-22-0247 samt 20/01947).
U 2019.1565 H og U 2019.1721 H.

4.2.6 Misbrug med digital signatur (NemID)

Procesbevillingsnævnet har i de senere år meddelt flere tilladelser til anke og kære til Højesteret i sager om misbrug af NemID. Dette er navnlig sket i sager, hvor kreditorer har anlagt civile sager med betalingspåstand mod personer, og hvor det afgørende har været, om de pågældende har udvist en tilstrækkelig grad af uforsigtighed og derfor hæfter for lån tegnet af tredjemand. Det har også været et tema i flere udlægssager. Nedenfor vil blive omtalt sager fra 2020 med en kort opregning af sager fra tidligere år og for 2021.

Samlevers misbrug af digital signatur

I perioden fra 2016-2017 blev der i kvindens navn indgået låneaftaler med flere låneudbydere. Aftalerne blev indgået ved brug af kvindens NemID bestående af cpr.nr., kode og nøglekort. Låneaftalerne blev dog ikke indgået af kvinden selv, men af hendes samlever, hvilket samleveren erkendte. Samleveren forklarede, at kvinden ikke havde udleveret sine fortrolige oplysninger til ham, idet han egenhændigt var kommet i besiddelse heraf. Han havde blandt andet taget kvindens nøglekort fra hendes pung og

fotograferet det med sin mobiltelefon, ligesom han havde fået adgang til kvindens kode via parrets fælles tablet. Derudover havde han løbende tilgået kvindens e-Boks, hvorfra han havde slettet brevene fra låneudbyderne, ligesom han i forbindelse med udbetaling af penge havde ændret kvindens NemKonto til sin egen konto for derefter at ændre det tilbage igen.

Låneudbyderne lagde herefter sag an mod både kvinden og samleveren med påstand om betaling i overensstemmelse med de pågældende låneaftaler.

Byretten dømte samleveren og frifandt kvinden, mens landsretten ændrede dommen og dømte begge til at betale

Byretten dømte samleveren til at betale, og kvinden blev frifundet. Landsretten fastslog, at både samleveren og kvinden skulle betale låneudbyderne. Landsretten henviste blandt andet til, at kvinden havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun hæftede for låneoptagelserne på aftaleretligt grundlag, idet hun ved at gemme sin adgangskode på en tablet, som samleveren havde adgang til, ikke havde sikret sig, at ingen andre fik kendskab til adgangskoden.

Procesbevillingsnævnet meddelte kvinden tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret ændrede landsrettens dom og frifandt kvinden

Højesteret fandt efter en samlet vurdering af hændelsesforløbet, at kvinden ikke havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun hæftede for låneoptagelserne på aftaleretligt grundlag, og at der ikke var oplyst omstændigheder, der kunne begrunde, at kvinden blev pålagt erstatningsansvar over for låneudbyderne. Højesteret frifandt således kvinden.

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. februar 2020 (PBN 2020-22-0007).
U 2021.2320 H.

Identitetstyveri

Den 16. oktober 2019 blev der ved anvendelse af to personers NemID optaget et lån hos en bank på 63.240 kr. inkl. stiftelsesomkostninger. Personerne, der var kærestere, forklarede under sagen, at de den 16. oktober 2019 hver især var blevet ringet op af en person, der udgav sig for at være politibetjent, og som oplyste, at han skulle bruge deres NemID-oplysninger til at efterforske et hackerangreb mod henholdsvis kvindens Instagramkonto og mandens konto. Personerne fremsendte herefter pr. sms deres bruger-id, pinkode og nøglekort til NemID, og manden sendte desuden et billede af sit pas. De politianmeldte forholdet den 21. oktober 2019 på opfordring fra en ven. Den 6.

november 2019 blev de opmærksomme på, at der var optaget lån i deres bank, hvorefter de samme dag spærrede deres nøglekort.

Fogedretten fremmede udlægssagen, men landsretten afviste udlægssagen

Fogedretten fremmede udlægssagen. Landsretten afviste imidlertid at fremme anmodningen om udlæg. Landsretten lagde navnlig vægt på personernes forklaringer om, at de anmeldte forholdet til politiet, så snart de blev klar over, at de kunne have været udsat for svindel, og at de spærrede deres NemID-nøglekort samme dag, som de opdagede lånekontrakten fra banken i deres e-Boks. Landsretten fandt herefter på baggrund af en samlet vurdering, at det var betænkeligt at fremme sagen.

Procesbevillingsnævnet meddelte banken tilladelse til kære til Højesteret, der endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 14. december 2020 (PBN 20/00265).

I Procesbevillingsnævnets Årsberetning for 2019 er omtalt en anden sag vedrørende en samlevers misbrug af NemID, hvor nævnet har meddelt en kvinde tilladelse til anke til Højesteret. Tilladelsen er imidlertid ikke udnyttet.

Tilladelse til anke til Højesteret af 15. november 2019 (PBN 2019-22-0484).

Procesbevillingsnævnet har desuden i 2021 meddelt en udviklingshæmmet mand tilladelse til kære til Højesteret i en fogedsag, hvor der ved anvendelse af mandens NemID var optaget et lån hos en bank, der ved manglende afdrag indgav rekvisition til fogedretten. Manden forklarede i fogedretten, at han efter 1-2 måneders korrespondance med en kvinde var blevet presset til at sende NemID-oplysninger. Efterfølgende modtog manden breve fra forskellige lånefirmaer, hvorefter mandens konti og NemID blev spærret og forholdet anmeldt til politiet. Fogedretten og landsretten fandt, at udlægssagen skulle fremmes. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 3. maj 2021 (PBN 21/00198).

4.2.7 Immaterialretlige sager

Procesbevillingsnævnet har i 2020 behandlet flere sager med immaterialretlige problemstillinger og herunder meddelt tilladelse til appel til Højesteret i en sag om en op-havs- og markedsføringsretlig krænkelse og en sag om sagsomkostninger i en immaterialretlig bevissikringsag.

Ophavsretslovens § 1

Den, som frembringer et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til værket, hvad enten dette fremtræder som en i skrift eller tale udtrykt skønlitterær eller faglitterær fremstilling, som musikværk eller sceneværk, som filmværk eller fotografisk værk, som værk af billedkunst, bygningskunst eller brugskunst, eller det er kommet til udtryk på anden måde.

Stk. 2-3...

Markedsføringslovens § 3

Erhvervsdrivende skal udvise god markedsføringsskik under hensyntagen til forbrugere, erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser, jf. dog stk. 3.

Stk. 2-3...

Sag om ophavs- og markedsføringsretlig krænkelse af keramikprodukter

En keramiker havde frembragt en hængepotte, en vase og en lågkrukke, der blev solgt i den virksomhed, som keramikeren var medejer af. Keramikeren blev i 2016 opmærksom på, at et selskab havde solgt lignende hængepotter, vaser og lågkrukker til et andet selskab, der efterfølgende havde markedsført og solgt produkterne som en spotvare hos en dagligvarebutikskæde gennem dens tilbudsavis, instagramprofil og forretninger.

Keramikerens virksomhed anlagde ved Sø- og Handelsretten sag mod de to selskaber med påstand om, at de blev forbudt at sælge og markedsføre de omtvistede produkter i alle størrelser og farvevarianter, at deres lager af disse blev beslaglagt og destrueret, og at de skulle betale 3.000.000 kr. til keramikerens virksomhed. Det blev til støtte herfor blandt andet gjort gældende, at produkterne var beskyttede efter ophavsretsloven og markedsføringsloven, at salg og markedsføring af de lignende produkter udgjorde en krænkelse af virksomhedens rettigheder efter disse love, og at virksomheden som følge heraf blandt andet havde lidt et afsætningstab og skade på sit brand.

Sø- og Handelsretten tog delvist keramikvirksomhedens påstande til følge

Sø- og Handelsretten fandt, at de tre keramikprodukter var beskyttede efter ophavsretslovens § 1, stk. 1, og markedsføringslovens § 3, stk. 1, at der var tale om meget nærgående efterligninger, og at der derfor var sket en ophavsretlig krænkelse. Keramikvirksomhedens påstande om forbud mod salg og markedsføring samt beslaglæggelse og destruktion blev herefter taget til følge. Sø- og Handelsretten fandt desuden, at krænkelsen måtte tilregnes selskaberne som uagtsom, og at selskaberne skulle betale et samlet beløb i vederlag og erstatning efter ophavsretslovens § 83 på skønsmæssigt 1.500.000 kr.

Landsretten ændrede Sø- og Handelsrettens dom i relation til forbuddets omfang og nedsatte vederlaget og erstatningens størrelse

Landsretten fandt i modsætning til Sø- og Handelsretten, at det kun var hængepotten, der var ophavsretligt beskyttet, men at alle tre keramikprodukter var beskyttede i medfør af markedsføringsloven. Landsretten fandt ligeledes, at der var sket en krænkelse af virksomhedens rettigheder og stadfæstede forbuddet i begrænset omfanget, således at forbuddet ikke omfattede "alle størrelser og farvevarianter". Bestemmelsen om

beslaglæggelse og destruktion udgik, da keramikvirksomheden havde frafaldet denne påstand.

Landsretten fandt i relation til påstanden om vederlag og erstatning, at krænkelserne måtte tilregnes selskaberne som i hvert fald groft uagtsom, og at selskaberne skulle betale vederlag og erstatning i medfør af ophavsretslovens § 83, stk. 1 og 2, og markedsføringslovens § 24, stk. 2 og 3 på samlet 300.000 kr. som følge af den betydelige usikkerhed vedrørende størrelsen af tabet, herunder omfanget af markedsforstyrrelsen.

Procesbevillingsnævnet meddelte keramikvirksomheden tilladelse til anke til Højesteret, der endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2020 (PBN 20/00644).

Spørgsmål om sagsomkostninger i immaterialretlig bevissikrings sag

Procesbevillingsnævnet har i 2020 meddelt en designvirksomhed begrænset tilladelse til kære til Højesteret af afgørelse om sagsomkostninger truffet under en bevissikrings sag, hvor fogedretten havde fundet det sandsynliggjort, at designvirksomhedens produkter var beskyttede efter ophavsretsloven og markedsføringsloven, og at betingelserne i retsplejelovens § 653 for gennemførelse af en bevissikring hos et selskab var opfyldt. Landsretten stadfæstede efterfølgende fogedrettens kendelse, og landsretten fandt på baggrund af sagens udfald sammenholdt med parternes påstande, at selskabet skulle betale kæresagsomkostningerne for landsretten til designvirksomheden og fastsatte herefter sagsomkostningerne til 25.000 kr. henset til sagens karakter og omfang.

Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. december 2020 (PBN 20/00649).

Overdragelse af ophavsrettigheder i musikforlagsaftaler

Procesbevillingsnævnet har i 2021 desuden meddelt medlemmerne af en musikgruppe tilladelse til anke til Højesteret i en sag mod et musikforlag om omfanget af en overdragelse af to forlagsaftaler, og dermed om der var sket en fuldstændig overgang af samtlige rettigheder til nogle kompositioner, herunder til at anvende kompositionerne i forbindelse med opførelse af musikdramatiske værker.

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. april 2021 (PBN 21/05449).

4.2.8 Spørgsmål om tortgodtgørelse i sagskompleks (Umbrella-sagerne) om deling af sexvideoer

Der er nedlagt påstande om betaling af tortgodtgørelse i mange af de sager, som Procesbevillingsnævnet behandler. Nedenfor vil der dog alene blive omtalt sager om godtgørelse for deling af sexvideoer i et sagskompleks, hvor de pågældende tidligere er blevet tilkendt godtgørelse for deling af samme sexvideoer.

Tortgodtgørelse i syv sager om deling af sexvideoer

I sagerne var der rejst tiltale for deling via Facebooks chatfunktion Messenger af to sexvideoer af den forurettede mand og kvinde, som på tidspunktet, hvor videoerne blev optaget, var under 18 år. I en af sagerne var der endvidere tale om deling af et

børnepornografisk billede af den forurettede kvinde. Videoerne var delt til mellem en og fire personer, mens det børnepornografiske billede var delt til én person. Den forurettede mand og kvinde nedlagde i straffesagerne påstand om betaling af tortgodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26.

Byretterne og landsretten dømte de tiltalte og tilkendte tortgodtgørelse til den forurettede mand og kvinde

Byretterne og landsretten dømte de tiltalte for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 235, stk. 1, om udbredelse af børnepornografi. Byretten tilkendte den forurettede mand mellem 500 kr. og 1.000 kr. og den forurettede kvinde mellem 2.500 kr. og 8.000 kr. i tortgodtgørelse. Landsretten fastsatte ligeledes tortgodtgørelsen til den forurettede mand til 500 kr., men ændrede tortgodtgørelsen til den forurettede kvinde til 2.500 kr.

Procesbevillingsnævnet meddelte de forurettede tilladelse til særskilt anke til Højesteret af 7 afgørelser om tortgodtgørelse.

Højesteret ændrede landsrettens afgørelse

Højesteret ændrede landsrettens domme.

Højesteret fandt, at den forurettede kvinde i andre tilsvarende sager om tort allerede var tilkendt i alt mindst 260.000 kr., og at den forurettede mand var tilkendt i alt mindst 53.500 kr. Højesteret fandt herefter, at selv om enhver deling af de pågældende videoer som udgangspunkt indebar en krænkelse af den forurettede kvindes og den forurettede mands ære og person, måtte de allerede tilkendte godtgørelser anses for at kompensere for den samlede tort, som de led i anledning af sager som den foreliggende. Højesteret tog derfor de tiltaltes påstand om frifindelse til følge. Højesteret tog herved ikke stilling til, om der i andre sager – f.eks. på grund af meget omfattende delinger – kunne foreligge sådanne helt særlige omstændigheder, at der kunne være grundlag for yderligere godtgørelse for tort.

Tilladelse til anke til Højesteret af 27. februar 2020 (PBN 2020-22-0027 til 2020-22-0030 og 2020-22-0049 til 2020-22-0051).
U 2020.3922 H.

4.2.9 Fri proces

Det har gennem mange år været afklaret i retspraksis, at fri proces til en retssag ikke også omfatter et særskilt kæremål under sagen iværksat af den part, der har fri proces. Procesbevillingsnævnet har i året 2020 meddelt tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse om fri proces til kære i den situation, hvor kæremålet er iværksat af den part, der ikke har fri proces. Derudover har nævnet meddelt tilladelse til kære i en sag, hvor en part, der havde fri proces, var blevet pålagt at erstatte statskassens udgifter herved.

Retsplejelovens § 331

Stk. 1-4...

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6-7...

Retsplejelovens § 332

Stk. 1...

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

Rækkevidden af fri proces til kæremål iværksat af modpart

En sælger blev i sommeren 2019 meddelt fri proces for byretten i en sag, hvor han var sagsøgt af køberen af en andelslejlighed. Under sagens forberedelse havde køberen med Procesbevillingsnævnets tilladelse kæret en kendelse, hvorved byretten havde givet sælgeren medhold i indsigelser mod et skønstema.

Landsretten bestemte, at sælgeren (indkærede) skulle betale kæremålsomkostninger

Under kæremålet nedlagde køberen (nu kærende) påstand om, at nogle spørgsmål skulle indgå i skønstemaet. Sælgeren (nu indkærede) nedlagde påstand om afvisning, subsidiært stadfæstelse. Landsretten ændrede byrettens beslutning og gav køberen (kærende) medhold i kæremålet, således at spørgsmålene kunne forelægges skønsmanden til besvarelse. Landsretten bestemte, at sælgeren (indkærede) skulle betale 2.500 kr. til kærende i kæremålsomkostninger.

I en meddelelse til landsretten rejste sælgeren (indkærede) det spørgsmål, om det rettelig var statskassen, der skulle bære kæremålsomkostningerne på 2.500 kr., og ikke indkærede, da indkærede havde fri proces i sagen for byretten. Landsretten fandt, at afgørelsen om sagsomkostninger ikke skulle ændres.

Procesbevillingsnævnet meddelte sælgeren (indkærede) tilladelse til kære til Højesteret.

Højesteret ændrede landsrettens afgørelse

Højesteret ændrede landsrettens afgørelse og pålagde statskassen at betale kæresagens omkostninger. Højesteret henviste til retsplejelovens § 331, stk. 5, hvorefter virkningerne af fri proces også omfatter behandlingen af sagen i 2. og 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvist har fået medhold i den foregående instans. Højesteret fandt, at denne bestemmelse eller princippet i bestemmelsen også finder anvendelse på kæremål, hvorved modparten har indbragt en kendelse for højere ret, efter at den part, der har fri proces, helt eller delvist har fået medhold ved den påkærede kendelse i den foregående instans, og denne har nedlagt påstand om afvisning eller stadfæstelse.

Da kæresagen mod sælgeren (indkærede) var omfattet af den fri proces, blev statskassen pålagt at betale de sagsomkostninger, som køberen (kærende) var blevet tilkendt af landsretten, og sagen blev hjemvist til landsretten til fastsættelse af salær til sælgerens (indkæredes) beskikkede advokat.

Tilladelse til kære til Højesteret af 26. marts 2020 (PBN 2019-22-0568).
U 2021.499 H.

Part, der havde fri proces, pålagt at erstatte statskassens udgifter

Procesbevillingsnævnet har desuden meddelt en kvinde tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse afsagt under et ægtefælleskifte, hvor kvinden, der havde fri proces, var blevet pålagt at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, efter at skiftet var afsluttet ved parternes genoptagelse af samlivet. Skifteretten og landsretten havde fundet, at kvinden skulle erstatte statskassens udgifter.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse og udtalte, at afgørelsen efter retsplejeloovens § 332, stk. 2, skal foretages ud fra en samlet konkret vurdering, hvori både parternes økonomiske og subjektive forhold indgår, og at bestemmelsen blandt andet kan bringes i anvendelse, hvor de forudsætninger, under hvilke fri proces må antages at være meddelt, senere brister på grund af forhold, som parten snarere end det offentlige burde bære risikoen for. Højesteret fandt, at de forudsætninger, skifteretten havde lagt til grund for meddelelse af fri proces for kvinden måtte anses for bristet, både for så vidt angik de økonomiske forhold og de subjektive forhold. Højesteret lagde herved vægt på parternes samlede økonomiske forhold og på det oplyste om sagens indledning, forløb og afslutning, som kvinden havde haft en ikke ubetydelig indflydelse på.

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. august 2020 (PBN 2020-22-0277).
U 2021.775 H.

4.3 Straffesager

4.3.1 Racistiske udtalelser

Procesbevillingsnævnet har i 2020 behandlet "asylspray-sagen", hvor tre partimedlemmer var tiltalt efter blandt andet straffelovens § 266 b, stk. 1, for racistiske udtalelser.

Straffelovens § 266 b

Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Ved straffens udmåling skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Sag om racistiske udtalelser som led i en politisk "happening"

Tre personer (partimedlemmer) havde stiftet et politisk parti, og for at indsamle underskrifter til at blive opstillingsberettiget til Folketinget uddelte de som led i en politisk "happening" små flasker med hårspray til tilfældigt forbigående på en gågade i Haderslev. Flaskerne var påført teksten "Asylspray" på den ene side, og en tekst om utryghed ved tilstrømningen af ikke-vestlige flygtninge/migranter til Danmark på den anden side. Endvidere uddelte de flyers med et lignende indhold. De tre partimedlemmer blev herefter tiltalt for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 266 b, stk. 1.

Byretten og landsretten dømte de tre partimedlemmer

Byretten og landsretten fandt, at de tre partimedlemmer havde overtrådt straffelovens § 266 b, stk. 1, og at de skulle idømmes 15 dagbøder á 500 kr.

Procesbevillingsnævnet meddelte de tre partimedlemmer tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret ændrede landsrettens dom

Højesteret (dissens) frifandt partimedlemmerne med henvisning til, at ytringerne ikke var strafbare efter straffelovens § 266 b, da persongruppen "ikke-vestlige migranter" og "asylansøgere", som ytringerne angik, ikke var afgrænset ved en bestemt race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering, og at ytringerne ikke var rettet mod de pågældende på grund af gruppens race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Tilladelse til anke til Højesteret af 19. oktober 2020 (PBN 2020-25-0175).
U 2021.1824 H.

4.3.2 Personfarlig kriminalitet

Procesbevillingsnævnet har i løbet af året 2020 meddelt tilladelse til anke til Højesteret i flere sager om overtrædelser af straffelovens bestemmelser om personfarlig kriminalitet, herunder i sager hvor det har skullet afklares, om gerningen som følge af dennes karakter har været omfattet af gerningsbeskrivelsen i den relevante bestemmelse. Dette har blandt andet været tilfældet i to sager om kast med vand mod henholdsvis en fængselsbetjent og to togrevisor, hvor sidstnævnte sag dog er blevet nævnsbehandlet i 2021.

Straffelovens § 119

Den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Stk. 2-4...

Kast med vand

En indsat havde under afsoning kastet et mellemstørrelses plastikkrus med rent vand på en fængselsbetjent, der blev ramt i venstre side af ansigtet og kroppen. Anklagemyndigheden mente, at forholdet kunne karakteriseres som vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, og rejste tiltale for blandt andet dette forhold.

Byretten frifandt den indsatte, men landsretten dømte for vold

Byretten frifandt den indsatte, mens landsretten derimod dømte for vold i medfør af straffelovens § 119, stk. 1. Landsretten (dissens) idømte den indsatte en tillægsstraf på 60 dage for forholdene og henviste vedrørende forholdet med kast med vand til, at den

indsatte havde kastet indholdet med vand over sin skulder, således at vandet ramte både forurettede og ind i kontoret bagved, hvorfor den indsatte måtte have kastet en ikke uvæsentlig mængde vand med en vis kraft velvidende, at forurettede befandt sig lige bag hende, hvorfor den indsatte måtte have indset, at forurettede kunne blive ramt, og forholdt sig accepterende til denne mulighed.

Procesbevillingsnævnet meddelte den indsatte tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Højesteret stadfæstede landsrettens dom. Højesteret henviste til dom af 5. maj 2021 i sag 14/2021 (se nærmere nedenfor) og udtalte, at det må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om det at kaste, sprøjte mv. vand på en person i offentlig tjeneste eller hverv indebærer et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1. I vurderingen må blandt andet indgå mængden af vand, som forurettede rammes af, hvor det rammer, og om der er tale om rent vand. Efter landsrettens bevisresultat i den foreliggende sag fandt Højesteret, at den indsattes handling måtte anses for et legemsangreb omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. december 2020 (PBN 20/00383).
Højesterets dom af 21. juni 2021 i sag 117/2020.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet yderligere har meddelt tilladelse til anke til Højesteret i en lignende sag vedrørende kast med vand mod to togrevisorer. Højesteret har afsagt dom i denne sag og fastslået, at kast med en begrænset mængde rent vand mod kroppen ikke var vold efter straffelovens § 119, stk. 1. Højesteret henførte i stedet forholdet under straffelovens § 121 om ringeagtsytringer og lagde i den forbindelse blandt andet vægt på, at vandet ramte på kroppen og ikke i ansigtet.

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. februar 2021 (PBN 20/01352)
Højesterets dom af 5. maj 2021 i sag 14/2021.

4.3.3 Covid-19

Den verdensomspændende Covid-19 epidemi har naturligvis også sat sig spor i retssystemet og dermed i de sager, som Procesbevillingsnævnet har behandlet og meddelt appeltilladelse til i løbet af 2020. Hovedparten af sager med Covid-19 relaterede problemstillinger er dog ikke nået så langt i retssystemet. Nævnet har i 2020 således alene behandlet en ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret i den nedenfor omtalte straffesag om, hvorvidt et "coronaråb og host" var omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, der er delvist gengivet i afsnittet om personfarlig kriminalitet ovenfor. Nævnet har derudover meddelt flere tilladelser til anke til landsretterne i sådanne sager, ligesom der i 2021 er blevet behandlet en række sager både civile sager og straffesager med Covid-19 relaterede spørgsmål.

Straffesag om råb "corona" og host mod to politibetjente

I forbindelse med, at to politibetjente bragte en personbil til standsning, udtalte føreren flere gange "corona" og hostede med ca. en halv meters afstand flere gange først mod den ene betjents ansigt og derefter mod den anden betjents overkrop og skulder. Føreren blev nogle dage efter testet negativ for Covid-19. Efterfølgende blev føreren for dette forhold tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, for at have udøvet vold eller truet med at udøve vold mod politibetjentene og derudover for overtrædelse af § 124, stk. 1, for flugt fra politiet.

Byretten frifandt, men landsretten dømte for vold

Byretten frifandt føreren for forholdet vedrørende corona-hostet, men landsretten ændrede byrettens dom og idømte føreren fængsel i 3 måneder for overtrædelserne af straffelovens § 119, stk. 1, og § 124, stk. 1. Landsretten henviste vedrørende corona-hostet navnlig til, at hostet ville have været egnet til at smitte betjentene med coronavirus, hvis føreren selv havde være smittet, uanset at betjentene ikke blev ramt, og at smitte med coronavirus kunne nødvendiggøre indlæggelse på hospital, herunder på intensivafdeling.

Procesbevillingsnævnet meddelte føreren tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom om vold og skærpede straffen

Højesteret stadfæstede landsrettens dom og skærpede straffen til fængsel i 4 måneder. Højesteret bemærkede navnlig vedrørende straffelovens § 119, stk. 1, at bestemmelsen omfatter både vold og anden form for legemsangreb som nævnt i straffelovens § 244, stk. 1, 2. led, og at sidstnævnte bestemmelse omfatter smitte med coronavirus. Højesteret fremhævede i den forbindelse, at kun forsætlig overtrædelse af § 244 er strafbar, og at bestemmelsen i øvrigt må forstås med forbehold for princippet om såkaldt materiel atypicitet. Almindelige tilfælde af smitte med coronavirus på f.eks. arbejdspladser eller i sociale sammenhænge er ikke strafbare efter bestemmelsen. Højesteret henviste til strafskærpelser fra 2019 for begge bestemmelser og fastsatte herefter straffen til 4 måneders fængsel.

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. august 2020 (PBN 2020-25-0124).
U 2021.2003 H.

Overtrædelse af opholdsforbud og forsamlingsforbud

Procesbevillingsnævnet har yderligere meddelt anklagemyndigheden tilladelse til anke til Østre Landsret i tre sager om overtrædelse af opholdsforbuddet i Havneparken på Islands Brygge i København.

Tilladelse til anke til Østre Landsret af 28. oktober 2020 (PBN 2020-24-0135, 2020-24-0136 og 2020-24-0135).

Procesbevillingsnævnet har desuden meddelt tre tiltalte og anklagemyndigheden tilladelse til anke til Vestre Landsret i fire sager om overtrædelse af forsamlingsforbuddet i et "streetrace"-arrangement i Holsted.

Tilladelse til anke til Vestre Landsret af 21. januar 2021 (PBN 20/01855, 20/01856, 20/01857 og 20/01918).

Procesbevillingsnævnet har derudover meddelt 20 personer tilladelse til anke til Vestre Landsret af en straffesag om forhøjede bøder for overtrædelse af forsamlingsforbuddet i forbindelse med en "dansefest" i Holstebro.

Tilladelse til anke til Vestre Landsret af 23. juni 2021 (PBN 21/10864)

Godtgørelse af merudgifter ved udsættelse af sag og salær for aflyste retsdage

Procesbevillingsnævnet har i 2021 meddelt en part tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse om, at statskassen ikke skulle erstatte partens merudgifter til advokatbistand ved udsættelse af en civil sag grundet Covid-19. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til kære af 26. marts 2021 (PBN 21/04812).

Nævnet har desuden i en straffesag meddelt en forsvarsadvokat tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse om ikke at tilkende yderligere forsvarersalær for aflyste retsdage blandt andet som følge af Covid-19. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til kære af 5. maj 2021 (PBN 20/01130).

4.3.4 Straffastsættelse ved bandekriminalitet

Procesbevillingsnævnet har i løbet af året 2020 meddelt tilladelse til anke til Højesteret af straffastsættelsen i blandt andet en række sager om bandekonflikter, hvor strafskærpselsesbestemmelsen i straffelovens § 81 a har indgået.

Straffelovens § 81 a

Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af denne lovs § 180, § 183, stk. 2, og § 237 skal det i almindelighed indgå som en særdeles skærpene omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt som nævnt i stk. 1.

Straffastsættelsen for drabsforsøg med baggrund i en bandekonflikt

En forurettet, der havde tilknytning til en bandegruppering, blev ramt af 6 skud i sin lejlighed, hvor han lå og sov, og hans liv blev derved bragt i overhængende fare. En person med en anden bandetilknytning blev som følge heraf tiltalt, dels for ulovlig våbenbesiddelse, jf. straffelovens § 192 a, dels for drabsforsøg begået i forening med en anden, jf. straffelovens § 237, jf. § 21. Anklagemyndigheden påstod de to forhold henført under straffelovens § 81 a.

Byretten fandt den tiltalte skyldig i drabsforsøg med baggrund i bandekonflikt og med anvendelse af skydevåben og idømte 12 års fængsel

Byretten dømte tiltalte for drabsforsøg og idømte 12 års fængsel med henvisning til straffelovens § 81 a.

Landsretten nedsatte straffen til 8 års fængsel

Landsretten bemærkede, at drabsforsøget havde baggrund i en konflikt mellem to grupperinger, men at det ikke var bevist, at der som led i konflikten tidligere var anvendt skydevåben eller begået brandstiftelse, hvorfor der ikke fandtes grundlag for at anvende strafskærpselsesbestemmelsen i straffelovens § 81 a.

Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret ændrede landsrettens dom og skærpede straffen til fængsel i 14 år

Højesteret udtalte, at den seneste ændring af straffelovens § 81 a medførte, at den første skudepisode, der har baggrund i en bandekonflikt, er omfattet af § 81 a, idet der herved som led i konflikten "anvendes" skydevåben som anført i bestemmelsen. Højesteret fandt således, at straffelovens § 81 a om strafforhøjelse ved bandekonflikter fandt anvendelse og fastsatte herefter straffen til 14 års fængsel.

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. juni 2020 (PBN 2020-25-0119).
U 2021.617 H.

Straf for drab og drabsforsøg som led i en bandekonflikt

Procesbevillingsnævnet har desuden meddelt to personer på henholdsvis 18 og 21 år med tilknytning til en bandegruppering tilladelse til anke til Højesteret af en straffedom, hvor straffelovens § 81 a tillige har indgået, og hvor byretten og landsretten havde idømt begge fængsel på livstid for manddrab og to drabsforsøg samt ulovlig våbenbesiddelse forhold begået i Mjølnerparken i 2017. Højesteret har endnu ikke afsagt dom i sagerne.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. oktober 2020 (PBN 2020-25-0212 og 2020-25-0213).

Straf for grov vold begået som led i en bandekonflikt

Procesbevillingsnævnet har herudover meddelt 7 tiltalte medlemmer af en bandegruppering tilladelse til anke til Højesteret af en straffedom, hvor straffelovens § 81 a tillige har indgået, og hvor byretten og landsretten havde fundet de tiltalte skyldige for overtrædelse af grov vold og forsøg herpå efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. til dels § 21 for forhold begået i Mjølnerparken i 2017. Landsretten skærpede de af byretten idømte fængselsstraffe og idømte de syv tiltalte fængsel på mellem 4 år og 6 måneder til 6 år og 6 måneder. Højesteret har endnu ikke afsagt dom i sagerne.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. oktober 2020 (PBN 2020-25-0155, 2020-25-0156, 2020-25-0157, 2020-25-0158, 2020-25-0159, 2020-25-0160 og 2020-25-0161).

4.3.5 Forsvareres adgang til aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2020 meddelt fire forsvarere tilladelse til kære til Højesteret i en sag om deres adgang til aktindsigt i underliggende politimateriale efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3.

Retsplejelovens § 729 a

Sigtede er berettiget til at vælge en forsvarer, jf. § 730. Offentlig forsvarer beskikkes efter reglerne i §§ 731-735.

Stk. 2. Retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Forsvareren kan gøre sigtede bekendt med kopierne, medmindre andet følger af §§ 748 og 856. Retten kan pålægge forsvareren ikke at overlevere kopierne til sigtede eller andre, hvis det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på retsstridig måde.

Stk. 3. Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Politiet giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt. Med hensyn til materiale, der er omfattet af § 871, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, kan samtykke dog kun nægtes af de i stk. 4 nævnte grunde.

Stk. 4. Hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsættelig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Forsvareres adgang til aktindsigt i politimateriale om bandetilknytning

Under en verserende straffesag ved byretten, hvor fire personer var tiltalt for i forening at have begået vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter som led i en verserende bandekonflikt, ønskede anklagemyndigheden at fremlægge generelle dokumentationsrapporter vedrørende grupperingen fra politiets efterretnings- og analyseenhed og personrapporter vedrørende de enkelte tiltaltes bandetilknytning. Rapporterne var ikke udarbejdet til brug for den omhandlede straffesag.

De tiltaltes forsvarere anmodede herefter om aktindsigt i det underliggende rapportmateriale med henvisning til, at materialet var af betydning for sagen og de tiltaltes mulighed for at tilrettelægge et effektivt forsvar. Anklagemyndigheden mente ikke, at materialet var omfattet af forsvarernes adgang til aktindsigt.

Byretten fandt ikke, at forsvarerne skulle gives aktindsigt i det underliggende materiale

Byretten fastslog, at der ikke var grundlag for at give forsvarerne aktindsigt i det ønskede materiale.

Landsretten ændrede byrettens afgørelse

Landsretten fandt derimod, at forsvarerne havde adgang til aktindsigt i det underliggende materiale. Landsretten bemærkede, at anklagemyndighedens dokumentation af politiets efterretnings- og analyseenheds dokumentationsrapporter og personrapporter vedrørende de enkelte tiltalte forudsætter, at anklagemyndigheden meddeler forsvarerne aktindsigt i det underliggende materiale, som rapporterne baserer sig på. Landsretten lagde vægt på, at det ikke kan udelukkes, at det underliggende materiale kan være af betydning for sagen og dermed de tiltaltes mulighed for at tilrettelægge et effektivt forsvar.

Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse

Højesteret fandt, at forsvarerne skulle gives aktindsigt i det underliggende materiale. Højesteret udtalte navnlig under henvisning til retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., EMRK artikel 6 samt retspraksis, at en forsvarer har adgang til aktindsigt efter § 729 a, stk. 3, 1. pkt., i alt materiale, som ikke kan udelukkes at have betydning for sagen, hvad enten materialet har betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen. Højesteret fandt, at forsvarerne havde en berettiget interesse i at gøre sig bekendt med det underliggende materiale, og at det ikke kunne udelukkes, at materialet kunne have betydning for sagen og dermed de tiltaltes mulighed for at tilrettelægge et effektivt forsvar. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære af 25. juni 2020, PBN 2020-25-0107.
U 2021.1278 H.

4.3.6 Meldepligt

Procesbevillingsnævnet har i 2020 meddelt tilladelse til anke til Højesteret i flere straffesager om overtrædelse af reglerne om meldepligt, hvor Højesteret allerede har nået af afgjort dom i flere af sagerne.

165 overtrædelser af meldepligt

En udlænding blev i 2000 meddelt asyl i Danmark. Ved Højesterets dom i 2005 blev udlændingen idømt fængsel i 7 år og udvist for bestandig for grov vold med døden til følge, jf. straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1. Flygtningenævnet traf i 2007 afgørelse om, at udlændingen skulle udrejse af Danmark, men at udlændingen ikke kunne tvangsudsendes til sin nationalstat. Udlændingen blev efterfølgende pålagt opholdspligt og meldepligt én gang ugentligt i Center Sandholm, hvor meldepligten efterfølgende blev ændret til tre gange ugentligt. I 2017 blev opholdspligten ophævet. Udlændingen, der tog ophold hos sin ægtefælle og børn på Frederiksberg, blev herefter pålagt meldepligt tre gange ugentligt på Udrejsecenter Sjælsmark. I 2018 traf Rigspolitiet afgørelse om, at udlændingen i stedet skulle melde sig tre gange om ugen hos politiet på Københavns Hovedbanegård.

I 2019 blev udlændingen tiltalt for i en periode på ca. et år fra 2018 til 2019 i sammenlagt 165 tilfælde at have undladt at efterkomme politiets afgørelse om meldepligt på Københavns Hovedbanegård.

Byretten frifandt, men landsretten idømte udlændingen fængsel i 6 måneder for overtrædelse af meldepligten og udvisning med indrejseforbud i 6 år

Byretten frifandt udlændingen for overtrædelse af reglerne om meldepligt. Landsretten – som af de af byretten anførte grunde tiltrådte, at meldepligten ikke var i strid med udlændingens ret til familieliv, jf. EMRK artikel 8 eller bevægelsesfriheden som fastsat i artikel 2 i 4. tillægsprotokol til konventionen – henviste til, at udlændingen ikke siden dommen i 2005 var dømt for kriminelle forhold, og at der ikke var grundlag for at antage, at udlændingen ville begå ny kriminalitet eller skjule sig for myndighederne, ligesom det havde været uproblematisk for politiet at opnå kontakt til udlændingen. Heroverfor stod imidlertid den alvorlige kriminalitet, som udlændingen var dømt for i 2005. Det kunne endvidere ikke udelukkes, at udlændingen på et tidspunkt ville kunne udsendes til sin nationalstat. Landsretten fandt herefter, at afgørelsen om meldepligt ikke var uproportional og derfor ikke ugyldig. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder og udvisning af Danmark med indrejseforbud i 6 år.

Procesbevillingsnævnet meddelte udlændingen tilladelse til anke til Højesteret.

Højesteret forhøjede straffen til fængsel i 7 måneder og tiltrådte udvisningen

Højesteret stadfæstede landsrettens dom med den ændring, at straffen blev skærpet til fængsel i 7 måneder. Højesteret bemærkede, at den pålagte meldepligt ikke udgjorde et uproportionalt indgreb i udlændingens ret til privatliv eller familieliv efter EMRK artikel 8 eller – for så vidt angik perioden indtil den 1. maj 2019 – den ret til bevægelsesfrihed efter artikel 2 i Tillægsprotokol 4, som udlændingelovens forarbejder forudsatte indtil da, at personer på tålt ophold i Danmark var omfattet af. Da udlændingen tidligere var tildelt advarsler for ikke at efterkomme pålæg om meldepligt, fandt Højesteret, at den nævnte advarsel skulle tillægges gentagelsesvirkning, og at sagen efter anklagemyndighedens tilkendegivelse alene skulle bedømmes som et andengangstilfælde ved strafudmålingen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. oktober 2020, PBN 2020-25-0165.
U 2021.2534 H.

19 overtrædelser af opholds-, underretnings- og meldepligter

Procesbevillingsnævnet har også meddelt en udlænding tilladelse til anke til Højesteret i en sag, hvor udlændingen i byretten og landsretten var blevet idømt fængsel i 60 dage, og hvor landsrettens flertal tiltrådte, at udlændingen var udvist af Danmark med indrejseforbud i 6 år for 19 overtrædelser af opholds-, underretnings- og meldepligter. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. april 2020 (PBN 2020-25-0010)

Det kan oplyses, at Procesbevillingsnævnet også har meddelt udlændingen tilladelse til kære til Højesteret af to kendelser om fortsat varetægtsfængsling indtil dom.

Tilladelse til kære af 20. februar 2020 (PBN 2019-26-0061 og 2019-26-0068).
U 2020.3481 H.

322 overtrædelser af meldepligt

Procesbevillingsnævnet har i 2021 desuden meddelt en anden udlænding tilladelse til anke til Højesteret af en dom, hvor en udlænding på knap et år havde begået 322 overtrædelser af meldepligten, og hvor der var tale om et tredjegangstilfælde. Højesteret har afsagt dom og har forhøjet straffen til fængsel i 7 måneder og har derudover tiltrådt udvisningen med indrejseforbud i 6 år.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. februar 2021 (PBN 20/01371).
Højesterets dom af 18. maj 2021 i sag 15/2021.

4.3.7 Udvisning og prøvelse af udvisning

Udvisning

Nævnet har i lighed med tidligere år meddelt tilladelse til anke i en række sager vedrørende udvisning, både vedrørende EU-borgere, tyrkiske statsborgere og tredjelandsstatsborgere. Sagerne om udvisning vil ikke blive yderligere omtalt i årsberetningen, men du vil også for disse sager som for de øvrige sager i afsnittet kunne se en nærmere omtale af sagerne på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Prøvelse af udvisning

Procesbevillingsnævnet har i 2020 desuden meddelt tre udlændinge tilladelse til kære til Højesteret i tre sager om prøvelse af udvisning i medfør af udlændingelovens § 50 a og § 50.

Udlændingelovens § 50

Er udvisning efter § 49, stk. 1, ikke iværksat, kan en udlænding, som påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold, jf. § 26, begære spørgsmålet om udvisningens ophævelse indbragt for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning. Begæring herom kan fremsættes tidligst 6 måneder og skal fremsættes senest 2 måneder før, udvisningen kan forventes iværksat. Fremsættes begæringen senere, kan retten beslutte at behandle sagen, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Straffelovens § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Begæringen kan afvises af retten, såfremt det er åbenbart, at der ikke er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold. Afvises begæringen ikke, beskikkes der efter anmodning en forsvarer for udlændingen. Retten kan, når det må anses for nødvendigt for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen, indtil en eventuel bestemmelse om udvisning kan iværksættes, bestemme, at udlændingen skal underkastes frihedsberøvelse. § 34, § 37, stk. 3 og 6, og §§ 37 a-37 e finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Rettens afgørelse træffes ved kendelse, der kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 85.

Udlændingelovens § 50 a

Er udvisning sket ved dom, hvorved en udlænding efter reglerne i straffelovens §§ 68-70 er dømt til forvaring eller anbringelse, træffer retten i forbindelse med en afgørelse efter straffelovens § 72 om ændring af foranstaltningen, der indebærer udskrivning fra hospital eller forvaring, samtidig bestemmelse om ophævelse af udvisningen, hvis udlændingens helbredsmæssige tilstand afgørende taler imod, at udsendelse finder sted.

Stk. 2. Er en udvist udlænding efter reglerne i straffelovens §§ 68-70 uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde undergivet en strafferetlig retsfølge, der indebærer frihedsberøvelse, indbringer anklagemyndigheden i forbindelse med udskrivning fra hospital spørgsmålet om ophævelse af udvisningen for retten. Taler udlændingens helbredsmæssige tilstand afgørende imod, at udsendelse finder sted, ophæver retten udvisningen. Retten beskikker en forsvarer for udlændingen. Rettens afgørelse træffes ved kendelse, der kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 85. Retten kan bestemme, at udlændingen skal varetægtsfængsles, når der er bestemte grunde til at anse dette for nødvendigt for at sikre udlændingens tilstedeværelse

Den ene sag angik prøvelse af udvisningen i medfør af udlændingelovens § 50 som følge af væsentlige ændringer i udlændingens forhold. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. december 2020 (PBN 20/00450).

De andre to sager angik prøvelse af udvisning i medfør af udlændingelovens § 50 a for to udlændinge diagnosticeret med paranoid skizofreni, som var dømt til henholdsvis anbringelse og behandling på psykiatrisk hospital og udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig for alvorlig, personfarlig kriminalitet. Højesteret har endnu ikke truffet afgørelse i disse sager.

Tilladelse til kære til Højesteret af 10. september 2020 (PBN 2020-25-0152 og 2020-25-0123).

4.3.8 Vidnefritagelse

Procesbevillingsnævnet har i 2020 behandlet to sager om vidnefritagelse af børn i straffesager, hvor der til støtte for fritagelse blev henvist til, at børnene kunne risikere tab af velfærd blandt andet ved at miste deres opholdsgrundlag, såfremt forældrene blev fundet skyldige og udvist af Danmark.

Retsplejelovens § 171

En parts nærmeste har ikke pligt til at afgive forklaring som vidne.

Stk. 2. Pligt til at afgive forklaring foreligger ej heller, såfremt forklaringen antages at ville

1. udsætte vidnet selv for straf eller tab af velfærd eller
2. udsætte hans nærmeste for straf eller tab af velfærd eller
3. påføre vidnet selv eller hans nærmeste anden væsentlig skade.

Stk. 3. I de i stk. 1 og stk. 2, nr. 2 og 3, nævnte tilfælde kan retten dog pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettiggelse dertil.

Stk. 4. I de i stk. 2, nr. 3, nævnte tilfælde kan retten endvidere pålægge vidnet at afgive forklaring, såfremt vidnet har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettiggelse dertil.

Om vidnefritagelse af børn i straffesager

I den ene sag var to mindreårige børn blevet videoafhørt forud for tiltalerejsning mod børnenes forældre for grov vold begået mod deres fire mindreårige fællesbørn. Børnene og deres bistandsadvokat var forinden videoafhøringens påbegyndelse vejledt om vidnefritagelsesreglerne i retsplejelovens § 171, stk. 1, hvilket i den forbindelse ikke blev påberåbt. Børnene blev efterfølgende tvangsmæssigt anbragt uden for hjemmet. Efterfølgende rejste anklagemyndigheden tiltale mod forældrene med påstand om fængselsstraf og udvisning af Danmark.

Herefter påberåbte bistandsadvokaterne på vegne af børnene vidnefritagelsesreglerne efter § 171, stk. 1 og § 171, stk. 2, nr. 1, om tab af velfærd blandt andet under henvisning til, at børnene risikerede at miste deres opholdsgrundlag, såfremt forældrene blev fundet skyldige og udvist af Danmark. Anklagemyndigheden påstod derimod vidnepålæg efter retsplejelovens § 171, stk. 3, da forklaringerne fandtes at være af afgørende betydning for sagens udfald, ligesom sagens alvorlige karakter og kriminalitetens grovhed tilsagde et sådant vidnepålæg.

Byretten og landsretten pålagde børnene at vidne

Udlændingestyrelsen havde forud for landsrettens behandling af sagen truffet afgørelse om at meddele børnene opholdstilladelse på selvstændigt grundlag.

Landsretten tiltrådte, at børnene var omfattet af vidnefritagelsesreglen i retsplejelovens § 171, stk. 1, der også fandt anvendelse på videoafhøringer, som er foretaget med henblik på at skulle bruges som bevis i retten, men landsretten fandt, at der ud fra sagens omstændigheder ikke var grundlag for at antage, at børnene ville lide tab af velfærd, såfremt forældrene fandtes skyldige i tiltalen og blev udvist af Danmark. Landsretten tiltrådte herefter, at betingelserne for at pålægge børnene at vidne ved afspilning af videoafhøringerne var opfyldt.

Procesbevillingsnævnet meddelte de to tiltalte forældre og de to forurettede mindreårige børn tilladelse til kære til Højesteret.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Højesteret udtalte, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at antage, at afspilning af videoafhøringerne vil medføre tab af velfærd for døtrene. Der blev herved lagt vægt på, at såfremt faren måtte blive fundet skyldig og udvist, og udlændingemyndighederne i forlængelse heraf skulle tage stilling til, om døtrene fortsat skulle have opholdstilladelse, ville udlændingemyndighederne i den forbindelse være forpligtet til at lægge vægt på Danmarks internationale forpligtelser og døtrenes personlige forhold, herunder at deres forældre i så fald ville være fundet skyldige i alvorlige overgreb mod dem. Højesteret tiltrådte herefter, at betingelserne for at meddele døtrene vidnepålæg efter retsplejelovens § 171, stk. 3, jf. stk. 1, var opfyldt, og at videoafhøringerne kunne afspilles under hovedforhandlingen. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. december 2020, PBN 20/00354 (tidl. 2020-25-0317).
Højesterets kendelse af 27. maj 2021 i sag 5/2021.

Procesbevillingsnævnet har i en anden sag meddelt et mindreårigt forurettet barn tilladelse til kære til Højesteret i en lignende sag, hvor Højesteret har afsagt en tilsvarende kendelse.

Tilladelse til kære af 16. december 2020, PBN 20/00373 (tidl. 2020-25-0311).
Højesterets kendelse i sag 4/2021.

4.3.9 **Kommunikation**

Du kan få nærmere information om behandling af alle sager i Procesbevillingsnævnet og herunder i afdelingen for appeltilladelser på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Du kan desuden få en række praktiske informationer om retssagers behandling og forløb i de 24 byretter, de to landsretter og Højesteret på www.domstol.dk eller på de lokale sider for de enkelte retter.

Hvis du i øvrigt har spørgsmål til behandling af en sag om appeltilladelse, er du også altid velkommen til at kontakte Procesbevillingsnævnet enten via mail til post@procesbevillingsnaevnet.dk, post@pbn.dk eller på telefon 33 12 13 20.

5.1 Generelt

Nævnet har i 2020 afholdt i alt 9 møder i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser.

Den 1. januar 2020 var 21 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2020 modtaget 184 sager om appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Dette er 11 flere sager end i 2019, hvor afdelingen – der dog først blev etableret med virkning fra den 1. april 2019 – modtog 173 sager.

Der er i 2020 blevet afsluttet 176 sager. Af disse sager blev 18 sager afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, afvist som faldende uden for nævnets kompetence eller eksempelvis henlagt, fordi ansøger foruden at have søgt om appeltilladelser tillige havde appelleret til landsretten).

Der var herefter den 31. december 2020 29 uafsluttede sager.

5.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2020

Nævnet har i 2020 afgjort 158 sager om appel til landsretten af familierettens afgørelser, der fordeler sig således:

Tabel 5.1 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager på anke og kære

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
Antal sager (anke)	33	83	15	131
Antal sager (kære)	6	20	1	27

Nævnet har således realitetsbehandlet 142 ansøgninger om tilladelse til appel til landsretten af familierettens afgørelser. Sagerne fordeler sig som følger:

Tabel 5.2 Sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter § 389, stk. 3 (salær)	0	1
Ansøgninger efter § 389 a	6	16
Ansøgninger efter § 453, stk. 2 (domme)	33	83
Ansøgninger efter § 453, stk. 3 (kendelser og beslutninger)	0	3
I alt	39	103

De 116 realitetsbehandlede ansøgninger efter retsplejelovens § 453, stk. 2, om tilladelse til anke af familierettens *domme* til landsretten fordeler sig som følger på emner:

Tabel 5.3 Emnefordeling på ansøgninger om anke

	Bevillinger	Afslag
Børnebidrag	12	15
Midlertidig forældremyndighed/bopæl	3	9
Samvær	2	21
Midlertidig samvær	9	13
Navnelov	0	1
Uddannelsesbidrag	0	2
Ægtefællebidrag	3	9
Andet*	4	13
I alt	33	83

*Kategorien "andet" omfatter blandt andet 9 sager vedrørende genoptagelse efter forældreansvarslovens § 39

Som det fremgår, angår langt de fleste sager børnebidrag og samvær. Dette var også tilfældet i 2019.

Nævnet har desuden realitetsbehandlet 26 ansøgninger om kæretiladelse af familierettens kendelser eller beslutninger, og der blev meddelt bevilling i 6 sager.

5.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

Sagsbehandlingstiden bliver beregnet fra tidspunktet fra modtagelse af ansøgningen til afslutning af sagen, og heri indgår den tid, som medgår til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser var i 2020 på 7,7 uger. Dette er en stigning på 1,4 uger sammenlignet med 2019, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 6,3 uger.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen i 2020 var 7,4 uger, hvis man fratrækker de 10 % af sagerne med kortest sagsbehandlingstid og de 10 % af sagerne med længst sagsbehandlingstid.

På tidspunktet for denne årsberetnings offentliggørelse i juni 2021 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager i afdelingen i 2021 på cirka 7 uger.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Det kan ikke forventes, at sagsbehandlingstiden bliver yderligere nedbragt de kommende år, da der ved behandling af samtlige sager vil skulle tages højde for sagsskridt forbundet med modtagelse af en ansøgning, rekvirering af akter, eventuel høring af modparten i sagen, selve sagsbehandlingen, udsendelse af sager til nævnsmøde og udsendelse af afgørelse i sagen.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse

Procesbevillingsnævnet journaliserer anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt i særskilte sager.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har således udover det ovenfor nævnte antal sager på 184 sager i 2020 modtaget 4 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen.

Der henstod ved begyndelsen af 2020 2 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før, og 6 anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2020. Der henstod herefter ingen uafsluttede genoptagelsessager ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Nævnet meddelte i alle 6 afsluttede sager afslag på genoptagelse under henvisning til, at der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

5.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser har i 2020 desuden modtaget 4 anmodninger om aktindsigt.

Alle 4 anmodninger om aktindsigt blev afsluttet i 2020, og der henstod derfor ingen uafsluttede anmodninger om aktindsigt ved årets afslutning.

Nævnsmøde i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser

5.2 Omtale af sager, der er afgjort i nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

---

5.2.1 Indledning

I dette afsnit får du et overblik over reglerne for behandling af sagerne – suppleret med omtale af uddrag af konkrete afgørelser – i nævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Dette indlæg er suppleret med skildringer i citatform fra nogle af familieretsnævnets medlemmer og suppleanter.

5.2.2 Familieretsreformen og etableringen af familieretsnævnet

Procesbevillingsnævnet har løbende gennem årene som følge af reformer og andre lovændringer fået nye opgaver og kompetencer. I 2019 blev nævnets kompetence udvidet i forbindelse med familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Der blev i forbindelse med familieretsreformen med virkning fra 1. april 2019 etableret en ekstra afdeling i Procesbevillingsnævnet, nemlig afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser eller populærbetegnelsen hos os "familieretsnævnet". Nævnet består af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat og har til opgave at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

”

Det har – på godt og ondt – været spændende at være med i opstartsfasen med det nye familieretlige system, der bl.a. har indebåret, at man ved retterne – og dermed i Procesbevillingsnævnets afdeling for familiesager – er kommet til at arbejde med flere områder, som man ikke har beskæftiget sig med før. Man sætter også i den forbindelse som nævnsmedlem meget stor pris på sekretariatets dygtige og grundige sagsforberedelse, der letter arbejdet med sagerne, hvoraf mange har indgribende betydning for de involverede parter.

Jeg sætter ligeledes meget stor pris på samarbejdet om nævnets sager mellem landsdommer, byretsdommer og advokat, som udover at sikre et solidt fundament for de konkrete afgørelser, der skal træffes, også giver bl.a. et meget værdifuldt indtryk af status på sagsbehandlingen gennem systemet navnlig fra Familieretshuset til familieretterne

”

Landsdommer Julie Skat Rørdam (afdelingsformand)

Når forældre går fra hinanden, kan der opstå uenigheder vedrørende en række forhold. Det kan angå både ægtefællernes indbyrdes retsforhold og forhold vedrørende fælles børn. For eksempel om, hvor børnene skal bo, eller hvor meget de skal se deres respektive forældre. Det nye familieretlige system er skabt med henblik på at hjælpe familier bedst muligt med at finde en løsning på uenighederne.

Familieretten er en afdeling i den lokale byret og udgør sammen med Familieretshuset (tidligere Statsforvaltningen) det nye familieretlige system. Alle familieretlige forløb om forældreansvar, skilsmisse, børnebidrag m.v. starter i Familieretshuset.

I mange typer af sager har Familieretshuset kompetence til at træffe afgørelse, og parterne har efter reglerne herom mulighed for at bede om at få afgørelsen indbragt for familieretten til afgørelse.

Der er også en række situationer, hvor sagerne efter de respektive regler herom alene bliver forberedt i Familieretshuset, der herefter sender sagen til familieretten til afgørelse. Dette angår enten bestemte sagstyper eller i øvrigt i sager, som er særligt konfliktfyldte.

Med etableringen af familieretsnævnet blev der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som har central betydning for nævnets virke. Efter § 453 kræver anke – eller kære – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for familieretten.

Retsplejelovens § 453

En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelse af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang. Den mest relevante regel er retsplejelovens § 389 a, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten – i dette tilfælde familieretten – under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse kun kan kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Bestemmelsen skal som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium og kan for eksempel omfatte afgørelser om formalitets-spørgsmål og afgørelser om midlertidig forældremyndighed, bopæl og samvær i sager, hvor Familieretshuset ikke har truffet afgørelse herom forinden.

Retsplejelovens § 389 a

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

5.2.3 Status i familieretsnævnet i 2020

Familieretsnævnet består som nævnt af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat. De tre nævnsmedlemmer og tre suppleanter, der traditionen tro deler møderne ligeligt mellem sig, har i familieretsnævnet siden dets etablering i april 2019 samt i hele 2020 været med til at løfte Procesbevillingsnævnets kerneopgave, som i lighed med nævnets øvrige afdelinger er at sikre, at retssystemets ressourcer bliver brugt på de rigtige sager.

Sekretariatets jurister forestår sagsbehandlingen m.v. i alle nævnets tre afdelinger, og de jurister, der er tilknyttet familieretsnævnet, arbejder desuden samtidig i nævnets afdeling for appeltilladelser foruden periodevis i nævnets afdeling for fri proces.

Familieretsnævnet har i 2020 modtaget 184 sager. Dette sagstal, der dog har været en anelse højere end sagstallet i 2019, hvor der blev modtaget 173 sager, har været betragteligt lavere end det antal sager, som vi forventede at modtage i 2020. Dette skyldes muligvis, at Familieretshuset – og dermed familieretterne – ikke for alvor endnu har haft det sagsflow, som vi umiddelbart må forvente, der vil være, når den nye ordning har fungeret i en længere periode.

Der har i 2020 været afholdt i alt 9 nævnsmøder i familieretsnævnet. Sagerne har navnlig drejet sig om ansøgninger om appeltilladelse efter appelbegrænsningsreglen i retsplejelovens § 453 vedrørende familierettens afgørelser i sager, hvor Familieretshuset afgørelse er indbragt for familieretten. De materielle emner har navnlig været børnebidrag og samvær. Dette var også tilfældet i 2019. Der er i 2020 givet bevilling til landsretten i 39 sager.

5.2.4 Omtale af nogle sager, som nævnet har behandlet i 2020

En af de sagstyper, der navnlig har fyldt meget i familieretsnævnet i 2020, har været sager om *børnebidrag*, hvor problemstillingerne blandt andet har vedrørt virkningstidspunktet for børnebidrag, beregning af bidragsmodtagerens henholdsvis bidragsbetalerens indkomst og tilsidesættelse af børnebidragsaftaler.

Nævnet har i 2020 blandt andet meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i en sag om børnebidrag i en faderskabssag, hvor familieretten havde stadfæstet Familieretshusets afgørelse om, at ansøgerens børnebidrag til to børn først skulle bortfalde fra tidspunktet for byrettens dom i en faderskabssag, hvor det blev fastslået, at ansøgeren ikke var far til børnene. Sagen rejste navnlig spørgsmål om virkningstidspunktet for ændring af børnebidraget, herunder om børnebidraget allerede skulle bortfalde fra børnebidragens begyndelsestidspunkt, fordi ansøgeren ikke var far til børnene, jf. bidragsbekendtgørelsens § 12, stk. 2, nr. 6, eller om der forelå "særlige omstændigheder", der kunne begrunde, at børnebidraget først skulle bortfalde fra et senere tidspunkt, jf. bidragsbekendtgørelsens § 12, stk. 4, hvilket i den konkrete sag var fra tidspunktet for dommen i faderskabssagen.

Det kan i den anledning bemærkes, at nævnet i 2021 har meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i endnu sag om virkningstidspunktet for ændring af børnebidrag. Familieretten havde i denne sag stadfæstet Familieretshusets afgørelse om, at ansøgerens bidragspligt først skulle bortfalde den første forfaldsdag efter Familieretshusets afgørelse herom, jf. udgangspunktet i bidragsbekendtgørelsens § 12, stk. 1. Spørgsmålet var navnlig, om der forelå "særlige omstændigheder", der kunne begrunde, at børnebidraget skulle bortfalde fra et tidligere tidspunkt, jf. bidragsbekendtgørelsens § 12, stk. 4, hvilket i den konkrete sag var fra tidspunktet for en af familieretten tidligere afsagt dom om udvidelse af samvær til en 7/7-ordning.

”

Det har været en udsøgt fornøjelse at være medlem af det første "Procesbevillingsnævn for familiesager". Enhver mulig usikkerhed om samarbejdsform eller sagernes håndtering, som man kunne have haft, blev straks manet til jorden af et meget velforberedt og professionelt sekretariat, som det på alle måder har været en glæde at samarbejde med.

Det har også været særdeles givende og lærerigt at drøfte sagerne med byretsdommermedlemmer og advokatmedlemmer, som arbejder med sagerne i det daglige og kender de praktiske spørgsmål, som naturligt har meldt sig i sagerne, navnlig i det samarbejde med

Familieretshuset, som har skullet etableres. Det er til stadighed interessant at opleve, hvor ens medlemmer af nævnet vurderer sagerne, men med nuancer og nogle gange fra forskellige angrebsvinkler. Jeg har gang på gang kunnet konstatere nytten af bredden i nævnsmedlemmernes erfaringsgrundlag

”

Landsdommer Jon Esben Hvam (suppleant)

En anden sagstype, som har fyldt meget i familieretsnævnet i 2020, har været sager om *samvær* i forskellige afskygninger, hvor problemstillingerne navnlig har vedrørt fastsættelse af henholdsvis midlertidigt kontaktbevarende samvær, midlertidigt samvær og endeligt samvær, herunder om vilkår for samvær.

Nævnet har i 2020 blandt andet meddelt appeltilladelse til landsretten i en række sager om fastsættelse af *midlertidigt kontaktbevarende samvær* i medfør af forældreansvarslovens § 29 a.

En særlig interessant problemstilling, som gjorde sig gældende i flere af sagerne, drejede sig om, hvorvidt der var grundlag for at fravige udgangspunktet om midlertidigt kontaktbevarende samvær, idet der var ”begrundet tvivl” om, at samvær var til barnets bedste, jf. § 8, stk. 1, i bekendtgørelsen om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Nævnet har blandt andet meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i en sag, hvor familieretten havde stadfæstet Familieretshusets afgørelse om ikke at fastsætte midlertidigt kontaktbevarende samvær i et tilfælde, hvor der forelå oplysninger om, at der var et højt konfliktniveau mellem forældrene, og at den anden forælder havde taget ophold med børnene på et opholdssted med beskyttet adresse. Landsretten har efterfølgende ændret familierettens dom. Landsretten udtalte, at det var det klare udgangspunkt i forældreansvarsloven, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. I den konkrete sag fandt landsretten herefter og på baggrund af en samlet vurdering af sagens foreliggende oplysninger om parternes og børnenes forhold, at der ikke var tilstrækkelig begrundet tvivl om, hvorvidt samvær ville være bedst for børnene, og at der for at bevare kontakten mellem børnene og den forælder, der ansøgte om samvær, og med henblik på efterfølgende at kunne fastsætte et eventuelt samvær burde fastsættes et midlertidigt kontaktbevarende samvær.

En anden interessant problemstilling drejede sig om, hvorvidt der ved fastsættelsen af midlertidigt kontaktbevarende samvær var grundlag for at fravige det standardiserede minimumssamvær, idet der forelå ”særlige omstændigheder”, jf. § 8, stk. 2, jf. stk. 3, i bekendtgørelsen om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Nævnet har blandt andet meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i en sag, hvor familieretten havde stadfæstet Familieretshusets afgørelse om ikke at fastsætte midlertidigt kontaktbevarende samvær, idet der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at det standardiserede minimumssamvær kunne fraviges. Der var i sagen anmodet om, at det midlertidige kontaktbevarende samvær blev fastsat i overensstemmelse med forældrenes hidtidige samværsaftale, som havde bestået af samvær i mindre omfang end det standardiserede samvær. Landsretten har efterfølgende ophævet familierettens dom og hjemvist sagen til Familieretshuset. Landsretten udtalte,

at formålet med det standardiserede minimumssamvær var, at der hurtigt kunne træffes en afgørelse, som sikrede en vis kontakt under samværssagen mellem barnet og den forælder, der ansøgte om samvær. Derved undgås, at sagsbehandlingen trækker ud på grund af detaljerede drøftelser om omfanget og placeringen af et midlertidigt samvær, og at formålet med en midlertidig afgørelse dermed forspildes. I den konkrete sag fandt landsretten, at særlige omstændigheder kunne have begrundet, at udgangspunktet i det standardiserede minimumssamvær kunne fraviges, således at det midlertidige kontaktbevarende samvær blev fastsat i overensstemmelse med den hidtidige aftale. Under hensyn til den tid, der nu var gået, fandt landsretten, at sagen skulle hjemvises med henblik på fastsættelse af midlertidigt samvær i medfør af forældreansvarslovens § 29.

”

Det har været spændende at starte en ny afdeling op med familieretlige prøvelsessager, som er baseret på en helt ny lovgivning. Nævnte fordi jeg som Advokatrådets repræsentant har haft et tæt samarbejde med bl.a. Domsstolsstyrelsen i forbindelse med hele ændringen af det familieretlige system, og dermed nu kan se, hvordan systemet fungerer i prøvelsessagerne, og hvordan domstolenes praksis udvikler sig. Som advokat med speciale i familieret har det været meget givende og også lærerigt at arbejde netop i Procesbevillingsnævnets afdeling for familieret, ligesom der har været mulighed for selv at byde ind med den erfaring man har efter mange år med familieretssagerne. Sagerne er godt gennemarbejdet, når vi modtager dem fra sekretariatets dygtige medarbejdere. Det betyder, at vi har et godt grundlag at træffe vores afgørelser ud fra. Enkelte sager afføder ind imellem lange drøftelser, da vi er meget bevidste om, at en bevilling f.eks. kan betyde ændring af en tidligere praksis eller have meget stor indflydelse på de familier, som sagerne berører.

”

Advokat Susan Sørensen (medlem)

Familieretsnævnet har derudover i 2020 meddelt appeltilladelse til landsretten i flere sager, hvor familieretten har stadfæstet Familieretshusets *afvisning efter forældreansvarslovens § 39* af at behandle en anmodning om ændring af forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt.

Nævnet har blandt andet meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i en sag, hvor familieretten havde stadfæstet Familieretshusets afgørelse om afvisning af en ansøgning om fastsættelse af samvær, idet forholdene ikke havde ændret sig væsentligt. Der var i sagen oplysninger om et højt konfliktniveau mellem forældrene, og det tidligere samvær var af navnlig denne grund og for at skabe ro for barnet blevet ophævet ca. to år forinden. Landsretten har efterfølgende hjemvist sagen til Familieretshuset. Landsretten fandt, at der var en sådan tvivl om, hvorvidt det fortsat ville være bedst for barnet ikke at have samvær, at der nu burde foretages en realitetsvurdering heraf. Anmodningen om samvær burde derfor ikke have været afvist. Landsretten

lagde navnlig vægt på, at det var forældreansvarslovens udgangspunkt, at et barn har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, og at der i sagen var forløbet mere end to år siden den seneste realitetsprøvelse af spørgsmålet om samvær og næsten fire år siden, barnets perspektiv var søgt belyst.

Af mere særegen karakter har familieretsnævnet i 2020 herudover meddelt anketilladelse til landsretten af familierettens dom i en sag, hvor familieretten havde stadfæstet Familieretshusets afgørelse om, at der i Danmark var *international kompetence* til at behandle en sag om bopælen for to børn, der på tidspunktet for sagens indbringelse for familieretten havde bopæl i Grønland. Landsretten har efterfølgende ophævet familierettens dom og afvist sagen. Landsretten fandt på baggrund af sagens oplysninger, at sagen henhørte under Grønlands domstole, og at sagen skulle afvises, idet henvisning kun kunne ske inden for retsplejelovens geografiske område.

I løbet af 2020 har familieretsnævnet desuden behandlet en række sager efter *andre appelbegrænsningsbestemmelser i retsplejeloven*, herunder navnlig § 389 a om appeltilladelse til landsretten af afgørelser truffet af familieretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse.

Familieretsnævnet har efter denne bestemmelse meddelt kæretiladelse til landsretten i sager om blandt andet midlertidig forældremyndighed og samvær, afholdelse af børnesamtale, ophævelse af rejseforbehold samt afholdelse af udgift til et videolink under en meddelt fri proces. I flere af disse sager har landsretterne efterfølgende ændret familierettens afgørelser.

Afslutningsvis kan det bemærkes, at der internt i Procesbevillingsnævnet i 2020 og også i 2021 i forbindelse med behandlingen af nogle ansøgninger om appeltilladelse i *værgemålssager* har været rejst spørgsmål om, hvorvidt nævnets appeltilladelse var påkrævet, og om, hvorvidt den enkelte sag skulle behandles i familieretsnævnet eller i nævnets afdeling for appeltilladelser, da sager om blandt andet prøvelse af Familieretshusets værgemålsafgørelser behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43, og da det af både dette kapitel og værgemålslovens regler fremgår, at sager vedrørende værgemål oversendes til retten (civilretten) og ikke til familieretten. De pågældende sager blev konkret behandlet i familieretsnævnet, da der i sagerne var oplysninger om, at de pågældende afgørelser var blevet truffet af familieretten.

”

Arbejdet i afdelingen for familieret er utrolig spændende og udfordrende, da man kommer til at arbejde med sit eget fagområde på en anden måde.

Sammenspillet i nævnet med dommerne giver en interessant vinkel i forhold til ens almindelige advokatarbejde.

Jeg lærer utrolig meget af nævnsarbejdet, som jeg kan bruge i min hverdag.

Min faglige horisont udvides

”

Advokat Karen Wung-Sung (suppleant)

5.2.5 Kommunikation

Du kan få nærmere information om behandling af alle sager i Procesbevillingsnævnet og herunder i familieretsnævnet på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Du kan desuden få en række praktiske informationer om familieretlige sagers behandling på www.familieretshuset.dk.

Du kan også få information om sagers forløb i en af landets 24 familieretter på www.domstol.dk.

Hvis du i øvrigt har spørgsmål til en familieretlig sags behandling, er du også altid velkommen til at kontakte Procesbevillingsnævnet enten via mail til post@procesbevillingsnaevnet.dk, post@pbn.dk eller på telefon 33 12 13 20.

6.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet har i 2020 afholdt 32 møder i afdelingen for fri proces.

Den 1. januar 2020 var 214 sager uafsluttede.

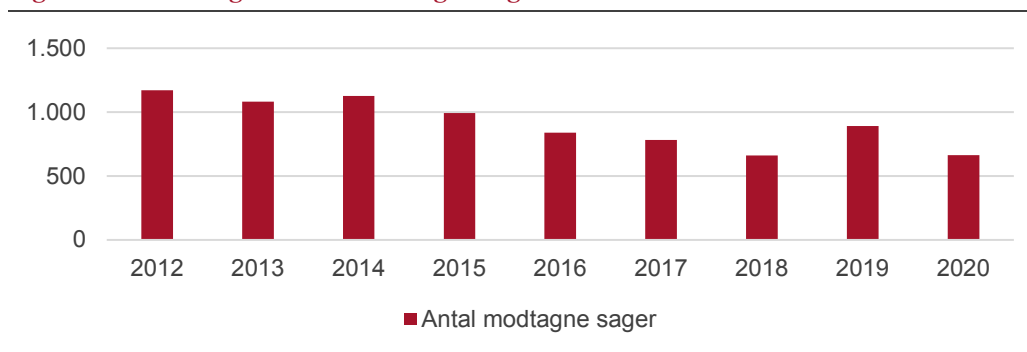
Nævnet har i 2020 modtaget 664 sager om fri proces.

Tabel 6.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for fri proces

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662	892	664

Her er de modtagne sager fra 2012 til 2020 vist i et søjlediagram:

Figur 6.1: Udviklingen i antal modtagne sager

Der er i 2020 blevet afsluttet 789 sager. Af de 789 sager er 74 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2020 89 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2020, er omtalt nærmere i kapitel 7.

6.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2020

Nævnet har i 2020 afgjort 715 sager, der fordeler sig således:

Tabel 6.2 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	113	426	29	17	25	610
Fri proces til appelsager	13	78	2	1	6	100
Aktindsigtsklager	0	0	0	0	0	0
International retshjælp	0	4	0	0	1	5

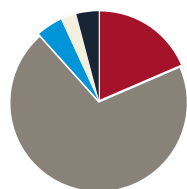
I kolonnerne for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller delvise hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

I kolonnen for stadfæstelse indgår også sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces. I 2020 har nævnet stadfæstet 9 afgørelser om Civilstyrelsens afslag på genoptagelse. Alle 9 sager vedrørte fri proces til sager i 1. instans.

Kolonnen med afvisning dækker blandt andet over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, eller hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger. Kolonnen omfatter endvidere sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afgørelse om afvisning, og sager der er bortfaldet.

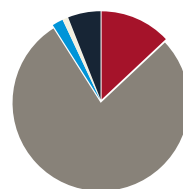
Fordelingen af afgjorte sager om fri proces til henholdsvis sager i 1. instans og appelsager er grafisk angivet i nedenstående figur:

Figur 6.2 Fri proces til sager i 1. instans

■ Bevillinger ■ Stadfæstelse
 ■ Hjemvisning ■ Fristafslag
 ■ Afvisning

Figur 6.3 Fri proces til appelsager

■ Bevillinger ■ Stadfæstelse
 ■ Hjemvisning ■ Fristafslag
 ■ Afvisning

6.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets tre afdelinger.

Sagsbehandlingstiden bliver beregnet som den tid, der går, fra Procesbevillingsnævnet modtager sagen, til den afsluttes, og heri indgår den tid, som medgår til indhentelse af nødvendige oplysninger mv.

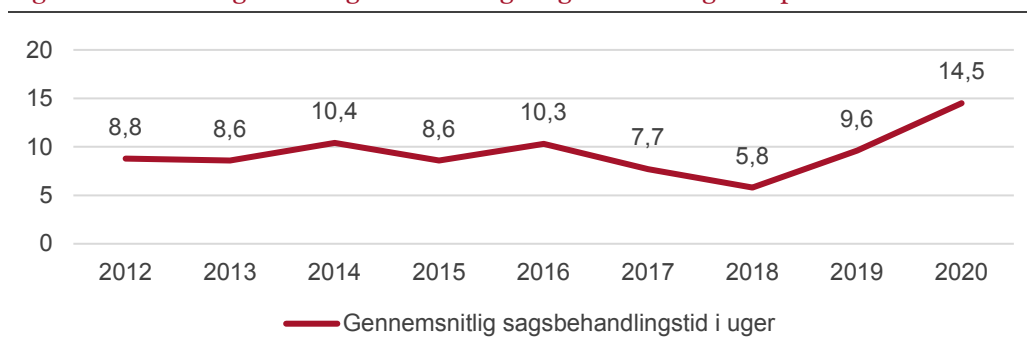
En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2020 (789 sager) i afdelingen for fri proces giver følgende resultat:

Tabel 6.3 Sagsbehandlingstiden

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	7 %
Under 6 uger	17 %
Under 8 uger	25 %
Under 10 uger	32 %
Under 12 uger	40 %
Under 14 uger	48 %
Under 16 uger	56 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	789

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne samt eventuel kontradiktion.

Figur 6.4: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2012-2020

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces var i 2020 på 14,5 uger. Der er således tale om en stigning på 4,9 uger i forhold til 2019, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 9,6 uger.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen i 2020 var 14,1 uger, hvis man fratrækker de 10 % af sagerne med kortest sagsbehandlingstid og de 10 % af sagerne med længst sagsbehandlingstid.

Den markante stigning i sagsbehandlingstiden kan blandt andet forklares med ekstraordinære forhold som følge af Covid-19-situationen og øvrige særlige forhold så som overgang til nyt sagsbehandlingssystem.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger, og nævnet vil i 2021 have særligt fokus på sagsbehandlingstiden.

På tidspunktet for denne årsberetnings offentliggørelse i juni 2021 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager i afdelingen i 2021 på ca. 7,6 uger.

6.1.3 Anmodning om genoptagelse

Procesbevillingsnævnet journaliserer anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 664 i 2020 modtaget 97 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces.

Der henstod ved begyndelsen af året 10 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før.

90 anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2020 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 8,8 uger, hvis man ser bort fra en enkelt sag, der havde en ekstraordinært lang sagsbehandlingstid. Dette er en stigning i sagsbehandlingstiden på 3,1 uger sammenlignet med 2019.

Der henstod herefter 17 uafsluttede genoptagelsessager ved årets afslutning.

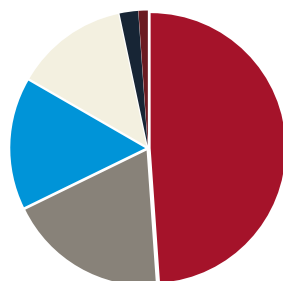
Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget afdelingsformanden til at meddele afslag på genoptagelse, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af en sag, fordi der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Afdelingsformanden har endvidere bemyndigelse til at træffe afgørelse om genoptagelse og meddele yderligere fri proces i genoptagelsessager om påstandsudvidelse vedrørende de samme påstande, som det samlede nævn tidligere har meddelt fri proces til. Endelig er der bemyndigelse til, at afdelingsformanden træffer afgørelse om genoptagelse og meddeler fri proces til en betalingspåstand i sager, hvor det samlede nævn tidligere har meddelt bevilling til en anerkendelsespåstand.

Af de 90 afsluttede sager om genoptagelse blev 1 sag tilbagekaldt. 55 sager behandlet af afdelingsformanden alene i henhold til ovennævnte bemyndigelser. I 2 sager besluttede formanden at afvise anmodningen om genoptagelse. I 6 sager besluttede afdelingsformanden at genoptage sagen og meddele yderligere fri proces. I 8 sager besluttede afdelingsformanden at genoptage sagen og hjemvise denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Dette kan f.eks. være i situationer, hvor der bliver søgt om genoptagelse med henblik på at få fri proces til udvidelse af påstanden i sagen, men hvor der er tale om en helt ny erstatningspost, som hverken Civilstyrelsen eller Procesbevillingsnævnet tidligere har taget stilling til. I 39 sager besluttede afdelingsformanden at meddele afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

I 34 sager blev anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnmøde af det samlede nævn. I 11 af disse sager genoptog nævnet behandlingen af sagen og meddelte fri proces. I 4 sager genoptog nævnet sagen og hjemviste denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 14 sager genoptog nævnet sagen, men fastholdt det tidligere meddelte

afslag på fri proces. I 5 sager meddelte nævnet afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

Figur 6.5: Fordeling af afgjorte anmodninger om genoptagelse

- Afslag på genoptagelse
- Genoptagelse og fastholdelse
- Afvisning
- Genoptagelse og bevilling
- Genoptagelse og hjemvisning
- Tilbagekaldt

Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme fri proces-sag bliver journaliseret på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger. Som følge af Procesbevillingsnævnets overgang i november 2020 til nyt sagsbehandlingssystem er en del af disse *fornyede* genoptagelsesansøgninger dog i 2020 alligevel oprettet som nye sager.

6.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2020 desuden modtaget 25 anmodninger om aktindsigt, som alle er afsluttet i 2020.

6 af de 25 afsluttede sager om aktindsigt blevet afsluttet som enten tilbagekaldt eller af forskellige årsager henlagt, eksempelvis på grund af manglende præcisering af anmodningen eller manglende fremsendelse af fuldmagt.

De 19 sager, hvor der blev truffet afgørelse om aktindsigt, blev afsluttet med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,2 uger.

6.2 Fri proces til sager i 1. instans

6.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 68 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 10 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 9 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 8 af de 9 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste desuden 1 af sagerne til fornyet behandling i Civilstyrelsen, da det – efter fremsendte supplerende oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse – ikke kunne lægges til grund, at klageren havde en retshjælpsforsikring

De øvrige 58 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces.

Nævnet stadfæstede 50 sager om afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I 30 af de 50 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste desuden 8 af sagerne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 7 af de 8 sager blev sagerne hjemvist, fordi nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Der var i 3 af disse sager fremsendt yderligere økonomiske oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse. 1 af sagerne blev hjemvist, fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at meddele afslag under henvisning til, at sagens omkostninger kunne antages at blive uvæsentlige i forhold til indtægtsgrundlaget, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2

I 1 af de hjemviste sager tiltrådte nævnet, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt efter retsplejelovens § 325, men nævnet fandt, at der var grundlag for at hjemvise sagen med henblik på Civilstyrelsens stillingtagen til betingelserne for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329.

6.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 428 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 99 sager. Heraf var 72 af sagerne omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede 314 sager om afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. Heraf var 118 af sagerne omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 25 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 3 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. Af de i alt 314 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 36 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 15 sager til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling. Af de 15 sager blev 6 sager hjemvist under henvisning til, at sagen rettelig var omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 1 sag blev hjemvist, fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. De resterende 8 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen af forskellige andre årsager.

De realitetsbehandlede 428 sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.4 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	7	21	4
Erstatning, personskade	69	104	5
Erstatning, rådgiveransvar	0	1	0
Erstatning, andet	4	34	0
Familie- og arveret	7	39	1
Fast ejendom	1	19	1
Formueret	2	14	1
Forældremyndighed, bopæl og samvær	3	14	1
Lejeret	5	14	0
Skatteret	0	2	0
Sociale ydelser	1	7	0
Udlændingeret	0	6	0
Andet	0	5	1
Særlige afvejningshensyn*			
Erhvervsager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	25	1
Injuriesager (§ 328, stk. 4, nr. 2)	0	3	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	6	0
I alt	99	314	15

* Kategorien "særlige afvejningshensyn" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 70 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329.

Nævnet meddelte bevilling i 14 sager.

I 51 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. 5 sager vedrørte betingelsen om, at fri proces kun undtagelsesvis kan gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed.

Nævnet hjemviste 5 sager til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.5 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	1	6	0
Erstatning, personskade	12	4	5
Erstatning, rådgiveransvar	0	0	0
Erstatning, andet	1	17	0
Familie- og arveret	0	2	0
Fast ejendom	0	4	0
Formueret	0	3	0
Forældremyndighed, bopæl og samvær	0	1	0
Lejeret	0	1	0
Skatteret	0	0	0
Udlændingeret	0	1	0
Andet	0	7	0
Særlige afvejningshensyn**			
Erhvervsager	0	5	0
Strafbart forhold	0	0	0
I alt	14	51	5

* Kategorien "særlige afvejningshensyn" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 2 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt.

I begge sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen.

6.3 Fri proces til appelsager

6.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 9 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 2 sager under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I begge sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet stadfæstede 5 sager under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 3 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen til fornyet behandling. Den ene sag blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at det var åbenbart, at sagens omkostninger ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum, jf. retsplejelovens § 329. I den anden sag tiltrådte nævnet, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, men nævnet hjemviste sagen til Civilstyrelsen under henvisning til, at nævnet fandt, at Civilstyrelsen skulle tage stilling til, om der forelå særlige grunde efter retsplejelovens § 329, da dette var gjort gældende i ansøgningen om fri proces.

6.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 76 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 10 sager.

Nævnet stadfæstede 66 sager om Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. I 6 af de 66 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 1 af sagerne stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag i retssag om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. Af de i alt 66 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 13 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig som følger:

Tabel 6.6 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	0	3	0
Erstatnings, personskade	0	16	0
Erstatning, andet	0	4	0
Familie- og arveret	0	2	0
Fast ejendom	1	0	0
Formueret	1	5	0
Forældremyndighed, bopæl og samvær	8	21	0
Lejeret	0	4	0
Andet	0	2	0
Særlige afvejningshensyn*			
Erhvervsager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	6	0
Injuriesager (§ 328, stk. 4, nr. 2)	0	1	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	2	0
I alt	10	66	0

*Kategorien "særlige afvejningshensyn" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

6.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 7 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte bevilling i 3 sager, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces efter denne bestemmelse i 4 sager.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 6.7 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Erstatning, personskade	1	3	0
Erstatning, andet	2	0	0
Sociale ydelser	0	1	0
I alt	3	4	0

6.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2020 realitetsbehandlet 1 sag efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I sagen stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen.

6.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2020 ikke behandlet nogen klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.

6.5 Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjælpsloven

---

Procesbevillingsnævnet har i 2020 behandlet 5 klager over Civilstyrelsens afgørelse efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner. I 4 af sagerne stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på retshjælp efter loven. I 1 sag afviste nævnet klagen, der vedrørte nogle selskaber, som var opløst efter konkursbehandling, hvorfor nævnet fandt, at personen, der havde indgivet klagen på vegne af selskaberne, ikke var berettiget til at indgive ansøgning om retshjælp efter loven.

Nævnsmøde i Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

7.1 Generelt

Der er i dette kapitel beskrevet en række af de problemstillinger, som nævnet bliver præsenteret for i afdelingen for fri proces, og som har været særligt aktuelle i 2020. Der er i den forbindelse medtaget en beskrivelse af et fåtal af nævnets afgørelser. De valgte afgørelser er ikke repræsentative for nævnets samlede sagsbehandling og praksis i 2020, men må anses for nedslag, der alene tjener som eksempler for at tydeliggøre problemstillingerne og nævnets behandling heraf. Af den grund er enkelte af afgørelserne, der er medtaget, heller ikke fra beretningsåret 2020. For et overblik over nævnets samlede afgørelser, herunder meddelelse af bevillinger, henvises til kapitel 6 om nævnets virksomhed i 2020 i afdelingen for fri proces.

Reglerne om fri proces er i retsplejelovens kapitel 31 om retshjælp og fri proces. Bestemmelserne om fri proces, som nævnet træffer afgørelser efter, er navnlig i § 325 om de økonomiske betingelser for at opnå fri proces, i § 328 om de almindelige grunde til at meddele fri proces og i § 329 om de særlige grunde til at meddele fri proces. Nævnet træffer herudover i få sager afgørelse efter bestemmelserne i retsplejelovens § 336 om godtgørelse for udgifter, som allerede er afholdt eller pålagt i forbindelse med en retssag. Nævnet tager desuden i sjældne tilfælde stilling til ansøgninger om retshjælp efter reglerne i lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager ved internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner (retshjælpsloven). Reglerne er medtaget som bilag D, E og F til årsberetningen.

Ansøgninger om fri proces mv. efter ovennævnte bestemmelser skal indgives til Civilstyrelsen, og Procesbevillingsnævnet er i den forbindelse klageinstans i forhold til de afgørelser, som styrelsen træffer. Klage over et afslag på fri proces skal indgives til nævnet senest fire uger efter, ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

Domstolene kan også tage stilling til ansøgninger om fri proces i en række tilfælde, hvor Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet ikke har kompetence til at træffe afgørelse, hvilket er nærmere reguleret i retsplejelovens § 327.

7.2 Ansøgninger om fri proces skal indgives i god tid – nævnets praksis om for sent søgt

---

Når der søges om fri proces i Civilstyrelsen, er det efter praksis en betingelse, at ansøgningen er indgivet i god tid inden hovedforhandlingen af sagen, således at ansøgningen om fri proces kan færdigbehandles, inden retssagen er afsluttet. Indgives ansøgningen for sent, vil ansøgningen blive afvist.

Baggrunden for denne praksis om "for sent søgt" er, at det er en forudsætning for at meddele fri proces, at der foreligger en aktuel procesrisiko, dvs., at udfaldet af sagen ikke må være kendt på forhånd. Fri proces har således til formål at lette adgangen til domstolene og dermed ikke at garantere dækning af sagsomkostninger mv. i allerede afgjorte sager. Der anses som udgangspunkt ikke længere at foreligge en aktuel procesrisiko, når en sag er hovedforhandlet eller afsluttet.

Nævnets praksis om "for sent søgt" er baseret på en helt konkret vurdering af sagen på baggrund af navnlig, hvornår sagen er anlagt, om der kunne være ansøgt om fri proces før, hvornår hovedforhandlingen blev berammet, samt hvornår alle nødvendige oplysninger for sagens behandling er fremsendt.

Efter nævnets praksis vil der som udgangspunkt være ansøgt om fri proces i rette tid, hvis ansøgningen er indgivet til Civilstyrelsen (senest) fire uger før tidspunktet for hovedforhandling af sagen eller ved manglende hovedforhandling tidspunktet for afslutningen af sagen. Dette gælder dog kun, hvis sagen ved indgivelsen er klar til behandling og dermed, at der er vedlagt de bilag og oplysninger, der ifølge bekendtgørelsen om fri proces skal vedlægges ansøgningen.

En senere indgivelse af en ansøgning kan efter en konkret vurdering undtagelsesvis anses for rettidigt indgivet ud fra et synspunkt om, hvornår der havde været anledning til at søge, f.eks. i tilfælde af en sags udvikling eller en meget kort berammelsestid.

Afvisning af sager, hvor der var ansøgt for sent

I en sag om midlertidig bopæl havde Civilstyrelsen afvist en ansøgning om fri proces, der var indgivet fire dage før hovedforhandlingen. I sagen havde Familieretshuset ved afgørelse af 23. januar 2020 afvist modpartens ansøgning om midlertidig bopæl for parternes fællesbarn, og Familieretshuset havde oversendt sagen til familieretten den 31. januar 2020. Ansøger havde modtaget oplysning om sagens opstart ved familieretten den 3. februar 2020 og den 13. februar 2020 modtaget besked om, at sagen skulle hovedforhandles den 25. februar 2020. Den 18. februar modtog ansøger oplysning om, at hovedforhandlingen var blevet omberammet til den 2. marts 2020. Civilstyrelsen modtog først den 27. februar 2020 ansøgningen om fri proces. Civilstyrelsen afviste den 9. marts 2020 ansøgningen om fri proces med henvisning til, at der var søgt om fri proces for sent. Ansøgers advokat påklagede den 20. marts 2020 afgørelsen til Procesbevillingsnævnet og anførte bl.a., at advokaten – som følge af et advokatskifte kort før hovedforhandlingen – først kunne afholde møde med ansøger den 25. februar 2020 og dermed to dage før, at advokaten søgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse om afvisning af sagen med henvisning til, at der var søgt for sent. Nævnet fandt, at der ikke var oplyst om forhold, der gjorde, at det kunne anses som undskyldeligt, at der først var blevet ansøgt om fri proces den 27. februar 2020.

Afgørelse af 29. juni 2020 (PBN 2020-31-0172) (Civilstyrelsen 20-210-04767).

Nævnet har også afvist to familieretlige sager, hvor ansøgningen om fri proces var blevet indgivet til Civilstyrelsen senere end fire uger før hovedforhandlingen, selvom Civilstyrelsen havde realitetsbehandlet sagerne.

Afgørelse af 3. april 2020 (PBN 2020-31-0099) (Civilstyrelsen 19-210-04309) og afgørelse af 3. april 2020 (PBN 2020-32-0025) (Civilstyrelsen 20-210-04663).

7.3 Nævnets kompetence

Der opstår løbende sager, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt det er fri procesmyndighederne (Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet) eller domstolene, der har kompetence til at give fri proces. Fri procesmyndighedernes kompetence til at give fri proces er reguleret i retsplejelovens § 328 og § 329, mens domstolenes kompetence er reguleret i § 327. Efter retsplejelovens § 327, stk. 3, kan retten bl.a. give fri proces til en apfelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Fri procesmyndighederne havde kompetence til at behandle en ansøgning om fri proces, selvom retten delvist også havde hjemmel til at behandle ansøgningen

I en sag om ansøgers lønkrav mod en tidligere arbejdsgiver, havde ansøger fået delvist medhold i byretten. Dommen blev anket af modparten. Ansøger ville i ankesagen nedlægge samme påstand som for byretten og dermed en påstand, der også implicit indeholdt en påstand om stadfæstelse af byrettens dom. Ansøgers advokat havde henvendt sig til landsretten med henblik på en afklaring af fordelingen af kompetencen mellem retten og fri procesmyndighederne, og landsretten havde herefter vejledt ansøger om at søge om fri proces ved fri procesmyndighederne, såfremt ansøger agtede at nedlægge en påstand for landsretten, der gik ud over en påstand om stadfæstelse af byrettens dom. Landsretten bemærkede yderligere, at såfremt fri procesmyndighederne afslog ansøgningen om fri proces, ville ansøger kunne indlevere en ny ansøgning til landsretten om fri proces til en påstand om stadfæstelse. Spørgsmålet var således, om retsplejelovens § 327, stk. 3, afskar fri procesmyndighederne fra at have kompetence i sager, hvor ansøger var omfattet af retsplejelovens § 327, stk. 3, men valgte at nedlægge påstand om andet end stadfæstelse.

Civilstyrelsen behandlede ansøgningen om fri proces og meddelte afslag efter retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, jf. § 325. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 1. april 2020 (PBN 2019-32-0152) (Civilstyrelsen 19-210-03861).

7.4 Sager dækket af en retshjælpsforsikring

Der kan efter retsplejelovens § 325, stk. 1, som udgangspunkt ikke meddeles fri proces til en sag, hvor ansøger har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Efter forarbejderne til retsplejelovens § 329 kan fri procesmyndighederne imidlertid bortse fra, at sagen er dækket af en retshjælpsforsikring, hvis det må anses for åbenbart, at sagens omkostninger vil overstige dækningssummen. Ved opgørelsen af, om sagens forventede omkostninger vil overstige dækningssummen, foretager nævnet en selvstændig vurdering af sagens værdi.

Afslag på fri proces i en sag, der var dækket af en retshjælpsforsikring

I en sag, der angik anerkendelse af en patientskade, havde advokaten opgjort sagens værdi til 600.000 kr. Det fremgik af stævningen, at værdien var opgjort på baggrund af advokatens skøn i forhold til eventuel senere godtgørelse for bl.a. svie og smerte, men der var ingen dokumentation for, hvordan advokaten var kommet frem til det pågældende beløb. Ansøger havde i ansøgningen om fri proces oplyst, at ansøgers retshjælpsforsikring havde meddelt dækningstilsagn med et maksimum på 125.000 kr.

Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at sagen var dækket af en retshjælpsforsikring, samt at der ikke i medfør af forarbejderne til retsplejelovens § 329 var grundlag for at dispensere herfra. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 6. oktober 2020 (PBN 2020-31-0312) (Civilstyrelsen 20-210-05316).

Hvis ansøger har en retshjælpsforsikring, kan der endvidere søges om såkaldt omkostningsgodtgørelse efter retsplejelovens § 336, når sagen er afsluttet. Omkostningsgodtgørelse forudsætter imidlertid – ligesom fri proces – fortsat, at de økonomiske betingelser i § 325 er opfyldt. Da der først kan søges om omkostningsgodtgørelse, når sagen er afsluttet, opstår spørgsmålet, hvilke oplysninger der skal lægges til grund for vurderingen af, om de økonomiske betingelser er opfyldt, herunder hvilke oplysninger om

ansøgers samlivsforhold, der skal lægges vægt på. Efter nævnets praksis er det samlivsforholdene på domsafsigelsestidspunktet, som skal lægges til grund i forbindelse med en vurdering af de økonomiske betingelser ved en ansøgning om godtgørelse efter § 336.

Domsafsigelsestidspunktet var afgørende for, hvilke oplysninger der skulle lægges til grund ved vurderingen af, om de økonomiske betingelser var opfyldt

Det var således tilfældet i en sag, hvor ansøger i oktober 2019 havde ansøgt Civilstyrelsen om godtgørelse efter retsplejelovens § 336 til dækning af de udgifter til byretssagen, som havde oversteget ansøgers retshjælpsforsikrings dækningsmaksimum. Retten i Lyngby havde ved dom af 22. juni 2018 fundet, at modparten skulle betale ca. 14.000 kr. ud af en påstand på ca. 680.000 kr. til ansøger, og at ansøger derfor skulle pålægges at betale sagens omkostninger.

Under behandlingen af ansøgningen om godtgørelse i Civilstyrelsen havde ansøger oplyst, at han i november 2018 – og dermed efter afsigelsen af byretsdommen – flyttede til Danmark, hvor han boede sammen med sin nuværende samlever. Forud herfor var ansøger ikke gift eller samlevende.

Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at der ikke kunne ydes godtgørelse efter retsplejelovens § 336, da ansøger ikke opfyldte de økonomiske betingelser, jf. § 325. Civilstyrelsen fandt, at ansøger ved vurderingen skulle betragtes som samlevende, og at der ved opgørelsen af ansøgers indtægtsgrundlag derfor også skulle tages hensyn til ansøgers samlevers indkomst ifølge årsopgørelsen for 2016.

Nævnet fandt, at ansøger ikke var samlevende, hvorfor ansøger opfyldte de økonomiske betingelser efter retsplejelovens § 325. Sagen blev herefter hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på en vurdering af, om ansøger i øvrigt opfyldte betingelserne for godtgørelse efter retsplejelovens § 336.

Afgørelse af 2. juni 2020 (PBN 2020-31-0140) (Civilstyrelsen 19-210-03640).

7.5 Økonomiske betingelser for fri proces

Det er efter retsplejelovens § 325, stk. 1, som udgangspunkt en betingelse for at opnå fri proces, at man opfylder de økonomiske betingelser, som er nærmere opregnet i bestemmelsens stk. 2-5. Betingelserne er bl.a., at ansøgeren ikke må have et såkaldt "indkomstgrundlag", der overstiger et bestemt niveau (indkomstgrænsen), der bliver reguleret årligt.

De nærmere regler om opgørelsen af indtægtsgrundlaget og den fastsatte indtægtsgrænse findes i bekendtgørelsen om fri proces. Bekendtgørelsen bliver ændret årligt, herunder så bl.a. indtægtsgrænsen kan justeres, men bestemmelserne om, hvorledes indtægten skal opgøres, er almindeligvis uændrede.

Ved opgørelsen af indkomstgrundlaget har ansøgerens samlivsforhold betydning, idet indtægtsgrænsen er højere, hvis man er flere i husstanden. Det betyder, at indtægtsgrænsen for ægtefæller/samlevende er højere end for enlige, ligesom der beregnes et tillæg til indkomstgrundlaget for hvert hjemmeboende barn, eller hvert barn man i øvrigt i overvejende grad forsørger.

Udgangspunktet ved vurderingen af, om ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser, er, om ansøgerens indtægtsgrundlag ifølge årsopgørelsen for det forrige

kalenderår er under eller over indtægtsgrænsen, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Det vil sige, at det i år 2021 er årsopgørelsen for 2019, der skal anvendes, mens det i 2020 var årsopgørelsen fra 2018, der skulle anvendes. For gifte og samlevende er det ægtefællernes/samlevernes samlede indkomst ifølge årsopgørelserne for forrige kalenderår, der er relevant. Indtægten opgøres som summen af den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 med tillæg af summen af kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4, aktieindkomsten efter personskattelovens § 4a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1 og 2. Der ses dog bort fra kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten, hvis summen heraf er negativ, jf. § 1, stk. 2, 2. pkt.

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter årsopgørelserne, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Efter fri procesmyndighedernes praksis vil en indtægtsændring på mindst 15 % over en periode på ca. 3 måneder, som udgangspunkt blive anset for at være en væsentlig ændring, og hvorefter de aktuelle indkomstforhold skal lægges til grund.

I 2020 var indtægtsgrænsen 336.000 kr. for enlige uden børn. For ansøgere, der levede i et samlivsforhold, var indtægtsgrænsen 427.000 kr. Hvis ansøgeren havde børn, herunder stedbørn og plejebørn, som enten boede hos ansøgeren eller i overvejende grad blev forsørget af ansøgeren, blev indtægtsgrænsen forhøjet med 58.000 kr. for hvert barn, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3 og 4.

7.5.1 Mindreårige

Indkomstgrundlaget beregnes som udgangspunkt på baggrund af ansøgers og ansøgers eventuelle ægtefælles eller samlevers indtægt, som det fremgår af årsopgørelsen fra det forrige år, jf. ovenfor. Når ansøger er mindreårig, vil der imidlertid kunne lægges vægt på forældrenes indkomstgrundlag, jf. bekendtgørelsens § 3. Efter forarbejderne til fri procesreglerne (betænkning nr. 1113/1987, s. 49) må det bero på et konkret skøn i den enkelte sag, om der bør tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold, idet skønnet dog bør udøves på en sådan måde, at der kun lægges vægt på forældrenes økonomiske forhold, hvis disse er særligt gode. Vurderingen af, om forældrenes økonomiske forhold skal inddrages, foretages i praksis på baggrund af 1) forældrenes og barnets samlede indtægtsgrundlag, 2) de forventede sagsomkostninger og 3) sagens karakter.

Afslag på fri proces til en mindreårig, der ikke opfyldte de økonomiske betingelser

I en sag, hvor en mindreårig ønskede fri proces til et søgsmål mod den mindreåriges tidligere arbejdsgiver, fandt nævnet, at der skulle tages hensyn til forældrenes indkomst i vurderingen af, om ansøger opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces. Den 17-årige ansøger havde ved sin mor søgt Civilstyrelsen om fri proces til en sag mod ansøgers tidligere arbejdsgiver om erstatning for helbredsudgifter og tabt arbejdsfortjeneste samt godtgørelse for svie og smerte som følge af en arbejdsulykke, hvor ansøger ved løft af en ølkasse angiveligt havde pådraget sig en diskusprolaps i ryggen. Sagens værdi udgjorde ifølge stævningsskudkastet 516.000,05 kr., og ansøger havde i den forbindelse opgjort det varige mén til 10 %.

Civilstyrelsen havde henvist til, at der efter § 3 i bekendtgørelse om fri proces kunne tages hensyn til ansøgers forældres økonomiske forhold, og havde efter en samlet vurdering af oplysningerne om forældrenes indkomst, de forventede omkostninger ved sagen og sagens karakter fundet, at de økonomiske betingelser for at meddele fri proces ikke var opfyldt. Civilstyrelsen havde i vurderingen navnlig lagt vægt på, at det fremgik, at ansøger havde en indtægt på 6 kr. i 2018, og at forældrenes samlede indtægtsgrundlag ifølge årsopgørelserne for 2018 udgjorde 1.185.501 kr.

Civilstyrelsens afslag på fri proces blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, i hvilken forbindelse der blev indsendt årsopgørelser for ansøger samt dennes forældre for 2019. Af årsopgørelserne fremgik, at ansøgers indkomstgrundlag i 2019 udgjorde 5.098 kr., mens forældrenes samlede indkomstgrundlag udgjorde 1.167.661 kr.

Procesbevillingsnævnet fandt, at betingelserne for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 325 ikke var opfyldt, hvorfor nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 22. februar 2021 (PBN 20/03118) (Civilstyrelsen 20-210-06829).

Forældrenes økonomiske forhold inddrages dog ikke ved vurderingen af, om den mindreårige opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, når der er modstridende interesser, eller når en mindreårig er flyttet varigt hjemmefra og klarer sig uden hjælp fra forældrene.

7.5.2 Juridiske personer

Retsplejelovens § 325 og § 328 vedrører alene fri proces til fysiske personer. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til § 329, at der kan meddeles fri proces til en juridisk person efter denne bestemmelse. Efter fri procesmyndighedernes faste praksis skal den juridiske person imidlertid også opfylde nogle økonomiske betingelser, men det beror på en mere konkret vurdering af den juridiske persons økonomi, om der er grundlag for at give bevilling. Det er således efter praksis blandt andet en betingelse for at anse de økonomiske betingelser for opfyldt for en juridisk person, at den juridiske person ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen. Er der tale om en forening, vil det indgå, om medlemmerne ved en eventuel ekstraordinær – men mindre – kontingentbetaling vil kunne afholde udgifterne til sagen selv. Foreningens økonomi samt antallet af medlemmer har derfor betydning for vurderingen.

En forening opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces

I en sag var en forening, som drev nogle genbrugsforretninger med henblik på at skabe grundlag for privat ulandshjælp, blevet sagsøgt af foreningens tidligere forretningsfører efter, at foreningen havde bortvist den pågældende. Forretningsføreren havde nedlagt påstand om betaling af ca. 600.000 kr., og der var mellem foreningen og forretningsføreren navnlig uenighed om, hvorvidt der var tale om et ansættelsesforhold, eller om forretningsføreren havde virket som konsulent. Foreningen søgte fri proces til en frifindelse påstand.

Foreningen havde 39 kontingentbetalende medlemmer, som årligt betalte et kontingent på 100 kr. Foreningens seneste regnskab viste likvide beholdninger på ca. 42.000 kr. og omsætningsaktiver på i alt ca. 730.000 kr., som imidlertid i det væsentligste bestod af tilgodehavende moms og afgifter.

Civilstyrelsen havde meddelt afslag med henvisning til, at foreningen og foreningens medlemmer i fællesskab kunne afholde de med sagen forbundne omkostninger uden at lide væsentlige afsavn. Nævnet fandt omvendt, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at foreningen ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, og nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen med henblik på en vurdering af, om betingelserne for fri proces i øvrigt var opfyldt.

Afgørelse af 20. maj 2020 (PBN 2019-31-0732) (Civilstyrelsen 19-210-03770).

En forening opfyldte ikke de økonomiske betingelser for fri proces

I en anden sag ønskede en forening at anlægge en retssag mod Miljø- og Fødevarerministeren om udstrækningen af et fuglebeskyttelsesområde. Foreningen havde 185 medlemmer, der årligt betalte et kontingent på 50 kr., samt et bankindestående på ca. 7.000 kr.

Civilstyrelsen havde meddelt afslag på fri proces med henvisning til, at foreningen ikke havde udsigt til medhold, og idet der ikke var særlige grunde i sagen, jf. retsplejelovens § 329.

Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse bl.a. med henvisning til, at foreningen uden at lide væsentlige afsavn kunne betale de omkostninger, der var forbundet med sagen.

Afgørelse af 27. marts 2020 (PBN 2019-31-0385) (Civilstyrelsen 19-210-02568).

7.6 De almindelige betingelser for fri proces

Efter retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. § 325, er det en betingelse for at meddele fri proces, at ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces. I denne vurdering indgår blandt andet de momenter, der er nævnt i bestemmelsens stk. 2, det vil sige:

1. sagens betydning for ansøgeren,
2. udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
3. sagsgenstandens størrelse,
4. størrelsen af de forventede omkostninger og
5. muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervsministeren.

Af forarbejderne til bestemmelsen er de forskellige momenter nærmere beskrevet, ligesom der nævnes en række sagstyper, hvor en vurdering af de forskellige momenter som udgangspunkt må føre til, at der meddeles henholdsvis gives afslag på fri proces.

I vurderingen af, om ansøgeren har udsigt til medhold i sagen, jf. § 328, stk. 2, nr. 2, fremgår det af forarbejderne til denne bestemmelse, at det skal være overvejende sandsynligt, at ansøgeren får medhold.

Efter den såkaldte formodningsregel i retsplejelovens § 328, stk. 3, anses en ansøger i sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Efter bestemmelserne i § 328, stk. 4, kan fri proces efter stk. 1-3 kun undtagelsesvis gives til 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelser, medmindre en ærekrænkelser af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

7.6.1 Sager, der udspringer af et strafbart forhold

Det følger af forarbejderne til retsplejelovens § 328, at der som udgangspunkt ikke meddeles fri proces til sager, der udspringer af et forsættligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt.

Ansøgers sag udsprang af et strafbart forhold

I en sag, der vedrørte SKATs opkrævning af sagsomkostninger fra en tidligere straffesag mod ansøger, ønskede ansøger fri proces til overfor Gældstyrelsen at nedlægge påstand om tilbagebetaling af de til sagsomkostningsbeløbet tilskrevne renter.

SKAT havde i 2017 opkrævet et beløb på ca. 90.000 kr. fra ansøger, som vedrørte sagsomkostninger fra en tidligere straffesag mod ansøgeren. Ansøgeren havde oplyst, at SKAT telefonisk havde meddelt, at han ville blive kontaktet med henblik på etablering af en afdragsordning. I 2019 blev han imidlertid kontaktet af Gældstyrelsen som meddelte, at der nu var tilskrevet renter på godt 17.000 kr.

Civilstyrelsen havde meddelt afslag efter retsplejelovens § 328, stk. 1, med henvisning til, at ansøger ikke havde rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse med henvisning til forarbejderne til § 328, hvorefter der som udgangspunkt ikke meddeles fri proces til sager, der udspringer af et forsætligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt.

Afgørelse af 9. oktober 2020 (PBN 2020-31-0372) (Civilstyrelsen 20-210-05108).

7.6.2 Anke i familieretlige sager

Retten kan efter retsplejelovens § 327, stk. 1, meddele fri proces i sager om samvær og bopæl i 1. instans, og efter retsplejelovens § 327, stk. 3, til ankesager, såfremt ansøgeren har fået helt eller delvist medhold i den foregående instans, og modparten har anket sagen. I ankesager, som ikke behandles i den forenklede familieproces, og som er anket af ansøgeren, fordi han ikke fik medhold i 1. instans, er det derimod de fri procesmyndigheder, der har kompetence til at meddele fri proces.

Sager om forældremyndighed har efter deres karakter altid stor betydning for sagens parter. I bemærkningerne til retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 1, nævnes bl.a. sager om forældremyndighed, hvor ansøgeren risikerer at miste forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden, som et eksempel på en sag, som har så afgørende betydning for ansøgeren, at det normalt vil være udslagsgivende, herunder selv om ansøgeren har tabt sagen i første instans og nu ansøger om fri proces til ankesagen. Det fremgår dog endvidere, at særlige omstændigheder kan begrunde, at udgangspunktet fraviges, og at der dermed ikke gives fri proces. Sådanne særlige omstændigheder kan navnlig bestå i oplysninger om, at ansøgeren har udøvet vold over for barnet eller har misbrugt barnet seksuelt, eller – hvis der er tale om et stort barn (som udgangspunkt over 12 år) – om, at barnet klart ønsker at bo hos den anden af forældrene.

Selvom udgangspunktet i sådanne sager efter forarbejderne er, at der skal meddeles fri proces, vil det i praksis altid bero på en konkret vurdering, om der er grundlag for at meddele fri proces til ankesagen, og der vil i den vurdering også kunne lægges vægt på andre forhold end sagens betydning for ansøgeren, herunder bl.a. hensynet til barnet og processens betydning for barnets tarv.

Ansøger havde ikke rimelig grund til at føre proces i en sag om forældremyndighed

I en sag, hvor ansøgeren stod til at miste forældremyndigheden over sit barn, stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på fri proces med henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1. Ansøgeren havde i det væsentlige ikke set barnet, siden barnet var 1 år, og barnet var nu 10 år. Byretten havde tillagt modparten forældremyndigheden og havde herved lagt vægt på, at der fremadrettet ville være behov for, at modparten kunne træffe væsentlige beslutninger for barnet, og at parterne ikke ville kunne samarbejde herom blandt andet som følge af, at ansøgeren ikke havde samtykket til medicinsk behandling af barnet.

Afgørelse af 22. juni 2020 (PBN 2020-32-0044) (Civilstyrelsen 20-210-04941).

Ansøger havde ikke rimelig grund til at føre proces i en sag om forældremyndighed og samvær

I en sag, hvor den fælles forældremyndighed og ansøgers samvær med sine to børn var blevet ophævet i byretten, og hvor forældremyndigheden var blevet tillagt modparten alene, stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på fri proces med henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1. Ansøger og modparten havde sammen to børn på henholdsvis 11 og 13 år, som de delte forældremyndigheden over. Der forelå i sagen en børnesagkyndig observationsrapport om voldsomme hændelser i hjemmet med et højt konfliktniveau, hvor samvær vurderedes at være til skade for børnene sammenholdt med børnenes alder og meget klare ønske om ikke at se ansøger.

Afgørelse af 14. maj 2020 (PBN 2020-32-0030) (Civilstyrelsen 20-210-04674).

Ansøger havde rimelig grund til at føre proces i en sag om bopælsretten over fællesbarn

I en sag, hvor byretten havde bestemt, at ansøgers tidligere ægtefælle skulle tildeles bopælsretten for deres to fællesbørn, ændrede Procesbevillingsnævnet Civilstyrelsens afgørelse og meddelte fri proces til ansøger under ankesagen.

Ansøger var i forbindelse med en samlivsophævelse fraflyttet den bolig, hvor hun sammen med sin ægtefælle og parrets to sønner på 10 og 12 år i en længere årrække havde boet i. Ansøger fandt kort efter samlivsophævelsen en ny bolig i det samme område, som parternes hidtidige fælles hjem var beliggende i, og ansøger søgte herefter straks om at få tildelt bopælsretten over de to sønner. Byretten havde fundet, at begge forældre var velegnede bopælsforældre for børnene, men at det efter en konkret vurdering af sagens oplysninger var bedst for børnene, at de blev boende med ansøgers ægtefælle i det hidtidige fælles hjem. Ansøger ankede denne dom til landsretten med den samme påstand som for byretten om overførsel af sønnernes bopæl til ansøger.

Civilstyrelsen afslog ansøgningen om fri proces under henvisning til, at ansøger ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet ansøger ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2.

Procesbevillingsnævnet fandt, at ansøger havde rimelig grund til at føre proces, og at der derfor var grundlag for at meddele ansøger fri proces efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 6. december 2019 (PBN 2019-32-0113) (Civilstyrelsen 19-210-03341).

7.6.3 Sager, der udspringer af ansøgerens erhverv

Efter retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, kan fri proces efter stk. 1-3 kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed. Om hensynet bag denne bestemmelse fremgår det af forarbejderne, at arbejdet med retssager anses for at indgå i de almindelige driftsomkostninger for en erhvervsvirksomhed, og at udgifter til retssager i forbindelse med indkomsterhvervelsen er fradragsberettigede. Erhvervsdrivende bør således indregne udgifter til retssager i deres driftsomkostninger og om nødvendigt overveje at sørge for forsikringsdækning. Det fremgår dog også af forarbejderne, at der i overensstemmelse med det sociale sigte med fri proces-ordningen i særlige tilfælde skal kunne gives fri proces til mindre erhvervsdrivende, herunder navnlig når retssagen angår virksomhedens eksistensgrundlag.

Ansøgers sag udsprang af ansøgers erhverv

I en sag om personskadeerstatning meddelte Procesbevillingsnævnet afslag på fri proces med henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. En kvinde havde sammen med hendes ægtefælle drevet en taxavognmandsvirksomhed, hvor både kvinden, ægtefællen og en ansat chauffør kørte virksomhedens eneste vogn. Da kvinden var ved at lægge en passagers bagage i bagagerummet, blev hun påkørt af en anden bilist, således at hun blev klemt mellem taxaen og den modkørende bil. Kvinden rejste herefter et krav om erstatning for erhvervsevnetab samt driftstab mod den modkørendes forsikringsselskab og søgte om fri proces til sagen.

Virksomheden havde haft en årlig omsætning på godt 600.000 kr., som var mere eller mindre uændret efter ulykken, hvor virksomhedens drift fortsatte med både ægtefællen og kvinden som chauffør, dog sidstnævnte i mindre omfang end før ulykken.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces med henvisning til, at kvinden ikke havde udsigt til medhold, og at der herefter var forhold, der klart talte imod, at ansøger havde rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3. Procesbevillingsnævnet stadfæstede afgørelsen, men med henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1.

Afgørelse af 22. juni 2020 (PBN 2020-31-0041) (Civilstyrelsen 19-210-03662).

Ansøgers sag udsprang af ansøgers erhverv, men der var grundlag for at se bort herfra

I en sag, der omhandlede frakendelse af ansøgerens tandlægeautorisation, fandt Procesbevillingsnævnet, at sagen var af erhvervsmæssig karakter, men at der var grundlag for at se bort herfra. Ansøgeren, der drev en mindre tandlægevirksomhed, var blevet underlagt skærpet tilsyn af Sundhedsstyrelsen, idet hendes journalføring var mangelfuld. Ansøger blev efterfølgende midlertidigt frataget sin autorisation. På et senere tidspunkt iværksatte Sundhedsstyrelsen en virksomhedsindskrænkning over for ansøgeren, og styrelsen fandt efterfølgende, at ansøger havde overtrådt denne virksomhedsindskrænkning. Myndighederne indbragte sagen for retten og nedlagde påstand om, at ansøgeren skulle fratages sin autorisation.

Retten i Odense havde ved en efterfølgende dom fundet, at ansøger skulle fratages sin autorisation som tandlæge. Ansøgeren ankede sagen og ansøgte i den forbindelse om fri proces.

Civilstyrelsen havde meddelt afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328, stk. 1, med henvisning til, at ansøger ikke havde udsigt til medhold i sagen. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag i medfør af retsplejelovens § 329 om særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet fandt, at sagen var erhvervsmæssig, men at der efter omstændighederne var grundlag for at se bort herfra og derfor vurdere, om der var grundlag for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, jf. § 325. Procesbevillingsnævnet fandt herefter i overensstemmelse med Civilstyrelsens afgørelse, at der ikke var grundlag for at meddele fri proces.

Afgørelse af 18. september 2020 (PBN 2020-32-0022) (Civilstyrelsen 19-210-04096).

7.7 De særlige betingelser for fri proces

Efter retsplejelovens § 329 kan fri proces gives, når særlige grunde taler for det. Det gælder navnlig, hvis sagen er af principiel karakter, af almindelig offentlig interesse, eller hvis sagen har væsentlig betydning for ansøgers sociale eller erhvervmæssige situation. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 329, at sager af principiel karakter eller almindelig offentlig interesse navnlig vil være sager, der rejser hidtil uafklarede lovfortolknings spørgsmål, sager af mere indgribende betydning over for enkeltpersoner eller grupper samt sager, hvor afgørelsen vil kunne tjene som præjudikat ved senere tilfælde.

Ved vurderingen af, om en sag kan anses for principiel, vil der med udgangspunkt i den ovenfor anførte definition blive lagt vægt på, hvorpå afgørelsen af sagen vil bero. Vil afgørelsen bero på en konkret vurdering af en række nærmere omstændigheder på baggrund af et retligt grundlag, der ikke giver anledning til fortolkningstvivel, vil sagen ikke kunne anses for principiel. Det forhold, at en sag har offentlig interesse, medfører heller ikke i sig selv, at sagen har principiel karakter. Er der derimod tale om, at der er tvivl om forståelsen og anvendelsen af retsregler, der er afgørende for tvistens løsning, vil sagen kunne anses for at være af principiel karakter.

Betingelserne for fri proces efter § 329 var ikke opfyldt

I en sag, der havde betydning for 1.600 lejemål, som var ejet af en dansk boligfond, fandt nævnet ikke, at sagen var principiel efter retsplejelovens § 329. Sagen drejede sig om en tvist om, hvorvidt en nu bortfalden salgsaftale mellem den danske boligfond og en amerikansk boligfond havde udløst en forkøbsret, hvorefter lejerne kunne købe ejendommen til 1,5 mio. kr.

Den omtvistede forkøbsret var blevet etableret i 1932, hvor der i forbindelse med overdragelsen af ejendommen fra Frederiksberg Kommune til den danske boligfond var blevet indsat en klausul i skødet, hvorefter lejerne fik tildelt en subsidiær forkøbsret i det tilfælde, at boligfonden ønskede at sælge ejendommen.

Civilstyrelsen meddelte 30 af lejerne fri proces til under en retssag mod den danske boligfond at nedlægge påstand om, at boligfonden skulle anerkende, at en af sagsøgerne dannet forening havde forkøbsret til ejendommen, og at den betingede aftale om overdragelse af ejendommen, der var indgået med den amerikanske fond, havde udløst forkøbsretten. Bevillingen blev for tre af lejerne givet under henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 1, mens der for de resterende blev givet fri proces efter retsplejelovens § 329, jf. § 328 til de omkostninger, som oversteg retshjælpsforsikringens maksimumdækning.

Ved samme afgørelse meddelte Civilstyrelsen de resterende lejere afslag på fri proces med henvisning til bl.a., at betingelserne for at meddele fri proces under henvisning til sagens principielle karakter ikke var opfyldt, jf. retsplejelovens § 329.

I klagen til Procesbevillingsnævnet, der alene vedrørte en ansøgning om fri proces efter retsplejelovens § 329, havde ansøgernes advokat blandt andet redegjort nærmere for, at sagen ville få betydning for ca. 1.600 lejemål på Frederiksberg, og at sagen i stort omfang havde været omtalt i pressen på Frederiksberg.

Nævnet fandt, at betingelserne i retsplejelovens § 329 ikke var opfyldt. Procesbevillingsnævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 22. september 2020 (PBN 2020-31-0001 m.fl.) (Civilstyrelsen 19-210-03005).

Betingelserne for fri proces efter § 329 var opfyldt

I en ankesag, der omhandlede fængselspersonales magtanvendelse over for en indsat, der senere afgik ved døden, meddelte nævnet bevilling efter retsplejelovens § 329.

Afdøde havde fået hjertestop i forbindelse med en overførsel til en observationscelle under hans afsoning og var efterfølgende afgået ved døden. I forbindelse med overførslen havde afdøde været truende og stærkt ophidset. Under forløbet blev afdøde derfor lagt i brystvendt benlås og håndjern. Fængselspersonalet, der fastholdt afdøde, kunne på et tidspunkt ikke længere mærke hans puls, og der blev derfor påbegyndt førstehjælp, mens man afventede ambulancen. Afdøde blev genoplivet, men var bevidstløs, indtil han et par dage efter afgik ved døden.

Afdødes mor anlagde sag mod Kriminalforsorgen ved Københavns Byret med påstand om betaling af et nærmere opgjort krav på erstatning for en række faktiske udgifter samt godtgørelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med henvisning til bl.a. artikel 2 om retten til livet og artikel 3 om tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling. Københavns Byret frifandt Kriminalforsorgen. Byretten fandt bl.a., at Kriminalforsorgen ikke havde handlet i strid med artikel 2 og artikel 3 i Menneskerettighedskonventionen.

Afdødes mor ønskede at anke sagen med en påstand om betaling af 120.165 kr. med henvisning til de samme anbringender og havde ansøgt Civilstyrelsen om fri proces hertil. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til bl.a., at sagen ikke var af principiel karakter, og at sagen i øvrigt ikke ansås for at have så væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation, at der på trods af, at betingelserne i § 325 og § 328 ikke var opfyldt, skulle meddeles bevilling efter retsplejelovens § 329.

Nævnet fandt, at betingelserne i retsplejelovens § 329 var opfyldt og meddelte bevilling.

Afgørelse af 4. september 2020 (PBN 2020-32-0069) (Civilstyrelsen 20-210-04833).

7.8 Kommunikation

Du kan få nærmere information om behandling af alle sager i Procesbevillingsnævnet og herunder i afdelingen for fri proces på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Du kan desuden få en række praktiske informationer om behandling af sager om fri proces mv. på Civilstyrelsens hjemmeside – sagsområdet fri proces – på www.civilstyrelsen.dk.

Hvis du i øvrigt har spørgsmål til behandling af en sag om fri proces, er du også altid velkommen til at kontakte Procesbevillingsnævnet enten via mail til post@procesbevillingsnaevnet.dk, post@pbn.dk eller på telefon 33 12 13 20.

8.1 Litteratur om appeltilladelser

8.1.1 Bøger

- Jens Anker Andersen: Auktioner, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1996, side 451-454 og 456-463.
- Bernhard Gomard m.fl.: Fogedret, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 416-417.
- Jens Anker Andersen: Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 314-316 og 319-320.
- Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch: Procesbevillinger (GadJura), 1998.
- Torben Jensen: Højesteret og retsplejen, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.
- Bjarne Christensen: Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2000, side 337-338.
- Eva Smith: Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura) 2000, side 240-243.
- Peter Germer: Statsforfatningsret, 5. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2012, side 16-17.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 8. udgave (Karnov Group) 2020, side 53-54, 63-65, 77, 672-695, 754-766.
- Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindenchrone Petersen: Fogedsager, 6. udgave (Karnov Group) 2020.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 36.

- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Grundloven med kommentarer (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 67 og 231.
- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Dansk Statsret, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2020, side 111, 128, 154-155 og 265.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 363 ff., 433, 442, 446 ff., 472 ff.
- Hanne Kjærulff og Niels Fenger: Appeltilladelser, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2017.
- Lars Lindencrone Petersen og Erik Werlauff: Dansk retspleje, 8. udgave (Karnov Group) 2020, side 27 ff., 396 ff., 413.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 5. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2020, side 167, 168, 216, 532, 791, 806-807, 810.
- Jørgen Jochimsen: Hovedforhandling i straffesager, 4. udgave (Karnov Group) 2018.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2018, Bind I, side 53-76 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.
- Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard: Konkursloven med kommentarer, 14. udgave (Karnov Group) 2018, side 254.
- Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jens Røn og Thomas Rørdam: Straffeprocessen, 3. udgave (Karnov Group) 2018, side 37 ff., 188, 898.

8.1.2 Artikler

- Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets- skifterets- og tinglysningsafgørelser?
- Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.
- Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.
- Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.
- Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.
- Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.
- Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.
- Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.
- Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.
- Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.
- Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

- Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.
- Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, side 380: Den særlige Klageret i 60 år.
- Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.
- Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.
- Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?
- Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.
- Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.
- Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.
- Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2011, side 17-18: Indtryk fra to år som formand i Procesbevillingsnævnet.
- Thomas Elholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2013, side 23-41: Procesbevillingens betydning for strafferetten.
- Henrik Waaben i Advokaten 2014, nr. 9, side 22-24: Det principielle skal stå i flammeskrift.
- Hanne Kjærulff og Kristian Seierøe: Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kære-begrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse, offentliggjort den 17. december 2014 på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.
- Niels Fenger og Hanne Kjærulff i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 108: Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år.
- Niels Fenger i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 239: Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker.
- Per Magid i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2016, side 29-30: lagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet.
- Henrik Waaben i U 2017B.72/2: Anmeldelse af Kjærulff og Fenger, Appeltilladelser.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandi og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2017 B, side 231: Varetægtsfængsling i praksis.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandi og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2019 B, side 80: Rejseforbehold i straffesager.

8.2 Litteratur om fri proces

- Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.
- Frederik Chr. Schydt: Fri proces, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1992, side 243-323.
- Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 8. udgave (Karnov Group) 2020, side 673-681.
- Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.
- Astrid Mavrogenis: Fri proces – Retshjælp, (Karnov Group Denmark A/S), 2012.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 58.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 491 ff.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 5. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2020, side 162, 514, 564, 565, 757-758, 908-909, 1300.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2018, Bind I, side 864-888 (kommentar til §§ 325-336).

Bilag A

Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

---

§ 22

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov og afslag på retshjælp efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

§ 23

Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. I sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet.

Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24

Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25

Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden (afdelingsformanden) kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

§ 26

Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

Bilag B

Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet

---

I medfør af § 25 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1.284 af 14. november 2018, fastsættes:

Procesbevillingsnævnet

§ 1

Procesbevillingsnævnet består af 3 afdelinger. Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), bortset fra appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse, jf. dog stk. 2 og §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af disse ansøgninger består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer. Ved behandling af klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 15-16.

Stk. 4. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2

Nævnets formand og afdelingsformænd drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3

Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces eller retshjælp skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan anmode ansøgeren eller klageren om at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Stk. 3. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 4. En ansøgning eller klage, der er sendt med digital post, skal være modtaget i nævnets sekretariat inden udgangen af det døgn, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Dette gælder, også hvor fristen udløber på en lørdag, søndag eller helligdag.

Såfremt en ansøgning eller klage indgives med almindelig post, skal ansøgningen eller klagen dog være modtaget inden kontortids ophør kl. 15.00 på den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Udløber fristen på en lørdag, søndag eller helligdag, skal ansøgningen eller klagen indgivet med almindelig post være modtaget inden kl. 15.00 på den forudgående arbejdsdag. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i øvrigt i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces eller retshjælp kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4

Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. I sager vedrørende appeltilladelse underrettes modparten om ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretningen i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden. I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces og retshjælp sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12–14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5

Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgnings-sag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6

Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne senest ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7

Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8

Formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet. Disse skriftlige retningslinjer fastsættes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed i de 3 respektive afdelinger, dog således at formanden og afdelingsformanden skal være en del af flertallet.

§ 9

I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appell tilladelser**§ 10**

I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12

I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af formanden med tilslutning fra mindst 2 andre medlemmer, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde i sager om meddelelse af appell tilladelse til landsretten træffes af en underafdeling bestående af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (formand for underafdelingen), en byretsdommer og en advokat. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appell tilladelser vedrørende familierettens afgørelser**§ 13**

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Behandling af klager i nævnets afdeling for fri proces**§ 15**

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 16

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 17

Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 18

Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 19

Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse, fri proces eller retshjælp.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces og retshjælp tillige underretning til Civilstyrelsen. Meddelelse om bevilling af fri proces i verserende retssager gives tillige til den ret, der behandler sagen.

§ 20

Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempringer.

Stk. 2. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af databeskyttelsesforordningen behandles efter reglerne i forordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22.

Ændringer

§ 21

Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 22

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 2019.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet ophæves.

Bilag C

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse

---

Kapitel 16.

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148 a.

Borgerlige retssager, sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolenes sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 8. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolenes sagsportal.

Stk. 4. Vurderer retten, at der foreligger særlige forhold, som gør, at en part, skønsmand m.v. ikke må forventes at kunne anvende domstolenes sagsportal, beslutter retten, at den pågældende fritages fra at anvende domstolenes sagsportal. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolenes sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet.

Stk. 5. Retten kan i øvrigt, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller et processkrift eller et andet dokument ikke skal fremsendes ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 6. Vedkommende retspræsident kan, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at rettens sager eller en del heraf i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på domstolenes sagsportal.

Stk. 7. Beslutninger efter stk. 5 og 6 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningsretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes sagsportal.

Kapitel 23.

Delafgørelser i civile sager

§ 253.

Retten kan bestemme, at forberedelsen eller hovedforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Hvis tilladelse skal gives til at indbringe en afgørelse for Højesteret som 3. instans, skal sagen desuden angå spørgsmål af principiel karakter, jf. § 371, stk. 1, og § 392, stk. 3. En tilladelse til at indbringe afgørelsen for Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 5. Ansøgning om tilladelse efter stk. 4 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. § 371, stk. 2, 2. pkt., og § 392, stk. 4, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

Kapitel 31.

Retshjælp og fri proces

§ 327.

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1. i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
2. i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
3. til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
4. når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

1. Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.
2. Sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.
3. Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 334.

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føjte har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368.

Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis

kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.

Stk. 7. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 8. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder stk. 4-6 tilsvarende anvendelse.

§ 368 a.

Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

§ 371.

Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372.

Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes. Den ret, hvis dom indankes, sender inden 1 uge efter modtagelse af anken sagens dokumenter til ankeinstansen. Anke skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, § 371 eller § 453, stk. 2, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken.

Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389.

Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 389 a.

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

§ 391.

Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog

undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 392.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret uden forudgående tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3. I andre tilfælde kan landsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis kendelsen eller beslutningen er afsagt efter reglerne i § 253, skal der desuden foreligge særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 3, 1. og 2. pkt., hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

Stk. 5. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse efter stk. 3 til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.

§ 392 a.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 2, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 394.

Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger.

Stk. 2. Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 148 a, stk. 4, § 389, § 389 a, stk. 1, § 391, § 392, § 392 a, stk. 2, eller § 453, stk. 3, jf. stk. 2, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, stk. 3, jf. § 253, stk. 4, skal kære ske, inden 4 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb.

§ 395.

Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

Kapitel 42**Kære og anke – familieretlige sager****§ 453.**

En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelsen af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

Kapitel 43 a.**Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse****§ 475.**

Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b.**Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke****§ 475 i.**

Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 4 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kareffriestens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584.

Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a.

Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586.

Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 584, stk. 2 og 3, § 584 a, stk. 2-4, eller § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genèvekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse.

Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kapitel 82.

Anke til landsretten – straffesager

§ 902.

Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

1. mere end 20 dagbøder,
2. en bøde på over 6.000 kr.,
3. konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
4. andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret

§ 903.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

§ 904.

Ankefristen er 14 dage og regnes fra dommens afsigelse, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen.

Stk. 3. Hvis sagen er afgjort efter § 897 og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret – straffesager

§ 932.

Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter

reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

§ 933.

Ved iværksættelse af anken til Højesteret finder § 903, stk. 4, § 905, stk. 1 og 3, § 906, § 907, stk. 2-4, § 910, stk. 1 og 2, og § 913 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anke kan ske under henvisning til de grunde, der er nævnt i § 912, stk. 1, nr. 1-3. Reglen i § 912, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

Kapitel 85.

Kære til højere ret – straffesager

§ 968 a.

Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger – straffesager

§ 1013.

Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2 og 3, § 91, stk. 2 og 3, § 92 og § 111, stk. 2 og 3, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Bilag D

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325

Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag.

Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326

De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
- 2) i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
- 3) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 4) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

- 1) Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.

2) Sager, der behandles i den forenkede familiesagsproces.

3) Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervsministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

- 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
- 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives i sager, der behandles i den forenkede familiesagsproces.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330

Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at ansøgning om fri proces skal indgives ved anvendelse af den digitale løsning, som Civilstyrelsen stiller til rådighed (digital selvbetjening).

§ 331

Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. fritagelse for
  - a) sikkerhedsstillelse for omkostninger ved boets behandling,
  - b) betaling af partens andel af bobehandlerens salær og
  - c) hæftelse for statskassens krav mod den anden ægtefælle, jf. § 44, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. I boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. gælder følgende:

- 1) Fritagelsen for afgifter efter stk. 1, nr. 1, omfatter ikke skifteafgift efter §§ 34 a og 34 b i lov om retsafgifter.
- 2) Stk. 1, nr. 2, finder kun anvendelse, når skifteretten beskikker en advokat i medfør af § 23 i lov om ægtefælleskifte m.v.
- 3) Stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332

Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333

For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

§ 335

Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

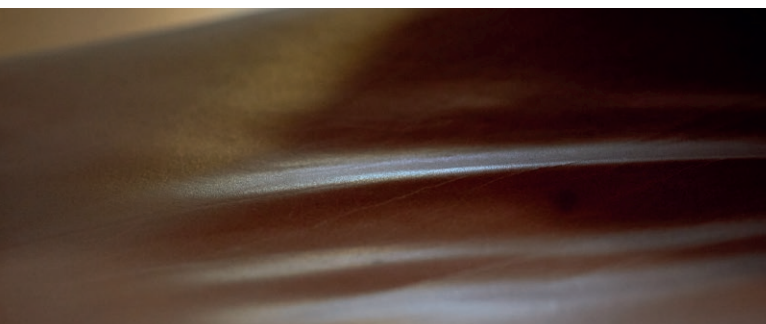
§ 336

Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Bilag E

Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016

---

§ 1

Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2

Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen og det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen. Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3

Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor og de i § 2, stk. 1, anførte betingelser er opfyldt, yde retshjælp til juridiske personer.

§ 4

Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og

øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 4 a

Meddeles der afslag på retshjælp efter denne lov, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 5

Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag F

Bekendtgørelse nr. 724 af 28. maj 2020 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, fastsættes:

§ 1

Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 336.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 427.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 58.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3

Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4

Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2018. Indgives ansøgningen i december 2020 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2019. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5

Ansøgninger om fri proces omfattet af Civilstyrelsens kompetence til at meddele fri proces efter lov om rettens pleje skal indgives til Civilstyrelsen ved anvendelse af den digitale løsning, som Civilstyrelsen stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Civilstyrelsen, jf. dog §§ 6-7.

Stk. 2. En digital ansøgning anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.

§ 6

Civilstyrelsen kan på baggrund af en anmodning fra en ansøger eller på Civilstyrelsens foranledning træffe afgørelse om dispensation fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter § 5, stk. 1.

Stk. 2. Dispensation efter stk. 1 meddeles i tilfælde, hvor Civilstyrelsen efter en konkret vurdering finder, at der foreligger særlige forhold, f.eks. et fysisk eller psykisk handicap eller manglende it-kompetencer, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, jf. § 5, stk. 1.

§ 7

Civilstyrelsen kan undlade at afvise en ansøgning om fri proces, jf. § 5, stk. 1, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, og som ikke er undtaget herfra efter § 6, stk. 1, hvis det efter sagens karakter, beskaffenhed eller omfang af materialet i ansøgningen, er hensigtsmæssigt at modtage ansøgningen på anden måde end digitalt.

§ 8

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juni 2020.

Stk. 2. For ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2020, finder bekendtgørelse nr. 1372 af 28. november 2018 anvendelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Bekendtgørelsens §§ 5-7 finder anvendelse på ansøgninger om fri proces, der indgives den 1. juni 2020 eller senere.

Stk. 4. Bekendtgørelse nr. 1504 af 18. december 2019 om fri proces ophæves.

Bilag G

Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed

Her er en kronologisk oversigt over reformer og større lovændringer af betydning for nævnets virksomhed.

Procesbevillingsnævnet blev etableret pr. 1. januar 1996 og har fra starten haft til opgave at træffe afgørelse vedrørende ansøgninger om appelltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. Fra 2007 har nævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces. De to sagstyper behandles i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appelltilladelser, dels i en afdeling for fri proces. Alle sager bliver forberedt i et sekretariat, der er fælles for de to afdelinger.

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 som nævnt forestået behandlingen af ansøgninger om appelltilladelse til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) blev der gennemført de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 som nævnt tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appelltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førstestans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers krævedes nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningesager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Ved lov nr. 536 af 26. maj 2010 er der med virkning fra den 1. juli 2010 indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling til Højesteret i både civile sager og straffesager.

Der er i 2014 trådt en række nye regler om appelbegrænsning i civile sager i kraft. Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Ved lovændringerne er der indført nye regler om civile sagers behandling, som blandt andet betyder ændring af appelgrænsen og andre nye regler om appelbegrænsning i civile sager.

Der er desuden ved flere senere lovændringer indføjet enkelte nye regler om appelbegrænsning – ved appel af rettens afgørelse om anvendelse af domstolens sagsportal, jf. lov nr. 1867 af 29. december 2015 – samt diverse konsekvensrettelser i bestemmelser knyttet til reglerne om apeltilladelse.

Der er med virkning fra 1. april 2016 gennemført en ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016. Ændringen indebærer bl.a., at der er indført en klageadgang til nævnets afdeling for fri proces i disse sager.

Beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten af byrettens dom i en straffesag er ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 med virkning fra 1. juli 2018 ændret i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr., dette angår alene de såkaldte sumbøder, og bestemmelsen i § 902, stk. 2, nr. 1, er derfor uændret på 20 dagbøder. Efter overgangsreglerne finder ændringen ikke anvendelse på byrettens domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden.

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for apeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om apeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordenen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sagstyper, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet fastsættes regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov. Der er desuden fastsat en bestemmelse om, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

Der er endvidere indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.

Efter den nye retsplejelov for Færøerne har rigsombudsmanden kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans og til sager om appel.

Den nye færøske retsplejelov trådte i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelse", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Bilag H

Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år

---

Der har siden Procesbevillingsnævnet etablering i 1996 gennem årene været en række reformer og lovændringer, som har medført, at Procesbevillingsnævnet i markant omfang har fået udvidet kompetence. I det følgende bliver der givet et overblik over de seneste år.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Reform om civile sagers behandling og appelbegrænsningsregler pr. 1. februar og 1. juli 2014

Procesbevillingsnævnet fik i 2014 kompetence til at behandle ansøgninger om appeltilladelse i civile sager i en række nye tilfælde som følge af, at der ved lovændringer med virkning fra henholdsvis februar og juli 2014 blev indført nye regler om behandling af civile sager. Dette har betydet, at der i de følgende år er sket en markant stigning i antal sager om appeltilladelser i nævnets afdeling for appeltilladelser.

Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

De nye regler indeholder navnlig følgende ændringer af retsplejeloven mv., hvorefter appel kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsret, jf. § 392 a, stk. 2
- De gældende appelbegrænsningsregler fra byret til landsret med en beløbsgrænse på 10.000 kr. er forhøjet til 20.000 kr., jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 1. pkt., § 391, stk. 2, 1. pkt. jf. stk. 1, 1. pkt., § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt.
- Der er indført appelbegrænsning for kære til landsretten med en grænse på 20.000 kr. af byrettens fastsættelse af salær på højst 20.000 kr. og af byrettens ophævelse af sagsomkostninger, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger på højst 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 2. pkt., § 389, stk. 3, § 391, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 3.
- Kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. § 389 a.
- Appel til landsret og til Højesteret af delafgørelser efter § 253, stk.4, § 392 a, stk. 1, og § 392, stk. 1.

- Kære til Højesteret af landsrettens dom efter § 368 a om afvisning af en ankesag, jf. § 391, stk. 4.
- Anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn, jf. lov om social service § 171.
- De hidtil gældende ansøgningsfrister på 8 uger ved appel til Højesteret er ændret til 4 uger.
- Diverse konsekvensrettelser.

Som det fremgår af de talmæssige opgørelser i årsberetningen, har Procesbevillingsnævnet i 2015 – 2020 oplevet et rekordstort antal modtagne ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret på henholdsvis 2.392, 2.420 og 2.356, 2.237, 2.603 og 3.203 sager i nævnets afdeling for appeltilladelser. Dette skyldes de nye regler om appelbegrænsning i civile sager.

I årsberetningerne fra 2015-2017, afsnit 2.5, er der udarbejdet tabeller, der viser udviklingen, herunder det ekstra antal sager, som ændringen i appelbegrænsningsreglerne medførte, mens de samlede antal sager efter de enkelte bestemmelser er angivet i parentes.

Se nærmere om statistik i øvrigt for samtlige sager i afdelingen for appeltilladelser i kapitel 3.

En stor del af det forøgede årlige sagsindtag som følge af lovændringerne fra 2014 vedrører ansøgninger om kæretiladelse fra byret til landsret efter karebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen i § 389 a, stk. 1, bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Disse sager har angået byrettens afgørelser vedrørende eksempelvis spørgsmål om henvisning af en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten, opsættende virkning, syn og skøn, vidneførelse, edition, forelæggelse for en administrativ myndighed, udsettelse, genoptagelse mv.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a har desuden givet anledning til en række spørgsmål vedrørende selve anvendelsesområdet for bestemmelsen. Procesbevillingsnævnet har i årenes løb meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i en række afgørelser, der oversigtsmæssigt er gengivet i afsnit 2.5.

Om afgrænsning af anvendelsesområdet for § 389 a se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, side 58 ff. Se desuden artiklen af Fenger og Kjærulff i U 2016 B.108 "Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år". Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.

Procesbevillingsnævnet har endvidere meddelt kæretiladelse til Højesteret vedrørende afgrænsning af selve anvendelsesområdet for enkelte andre af de nye regler, som Højesteret efterfølgende har fastslået retsstillingen for.

Se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 2017, side 151, om § 391, stk. 4, og bl.a. side 93 ff. om § 253, stk. 4. Særligt om nævnets kompetence til at meddele kæretiladelse vedrørende landsrettens afvisning af ankesager efter den nye regel fra 2014 i § 368 a, jf. § 391, stk. 4, se også artiklen af Niels Fenger i U 2016 B.239 "Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker".

De nye regler om appelbegrænsning i civile sager fra 2014 er som nævnt også mere fylldigt beskrevet i Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra 2014 – 2017, afsnit 2.5.

Diverse mindre ændringer af kompetencen

Der har gennem årene været en række mindre lovændringer og konsekvensrettelser af betydning for hjemlerne i nævnets afdeling for appeltilladelser. Desuden er der ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 indsat regler om en digital sagsportal i borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav. Efter § 148 a er anvendelse af domstolens digitale sagsportal som udgangspunkt obligatorisk. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolens sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret, jf. § 148 a, stk. 4.

Forhøjelse af beløbsgrænsen fra 3.000 kr. til 6.000 kr. for tiltaltes anke til landsretten i straffesager pr. 1. juli 2018

Med virkning fra 1. juli 2018 er beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten i straffesager i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, ændret fra 3.000 kr. til 6.000 kr.

Folketinget har den 31. maj 2018 vedtaget en ændring af retsplejeloven, jf. lov nr. 714 af 8. juni 2018, hvor der blandt andet er sket en ændring af beløbsgrænsen i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr. Ændringen betyder, at tiltalte fremover kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt en bøde på over 6.000 kr.

Procesbevillingsnævnet kan efter retsplejelovens § 903, stk. 1, tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Ændringen af beløbsgrænsen i § 902, stk. 2, nr. 2, betyder derfor, at såfremt tiltalte ønsker at anke byrettens dom i en straffesag, hvor tiltalte har givet møde i byretten, og hvor tiltalte er idømt en bøde på 6.000 kr. eller derunder, da skal tiltalte efter retsplejelovens § 903 ansøge Procesbevillingsnævnet om tilladelse hertil.

Der er ikke i øvrigt ændringer i bestemmelsen i § 902, hvilket blandt andet betyder, at retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 1, hvorefter tiltalte kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, er uændret.

Appel af byrettens afgørelser i sager behandlet af Ungdomskriminalitetsnævnet pr. 1. januar 2019

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra

kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Ændring af retsplejelovens kapitel 1 a og bl.a. § 25, stk. 2, pr. 1. april 2019

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Se herom nærmere afsnittet om det nye nævn, jf. § 23, stk. 2.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også kan afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordningen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Nye appelbegrænsningsregler i sager fra Færøerne

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet fastsættes regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov.

Der er desuden fastsat en bestemmelse om, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

Den nye færøske retsplejelov trådte i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018

om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som vil få meget stor betydning i nævnets nye afdeling.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

Ny klageadgang til nævnet i sager om retshjælp efter retshjælpsloven pr. 1. april 2016

Med virkning fra 1. april 2016 er der indført nye regler om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Ved loven suppleres det gældende kriterium – hvorefter retshjælp ydes i sager, hvor regeringen er anmodet om retlige bemærkninger – med et yderligere kriterium om, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Det er efter loven Civilstyrelsen, der som første instans skal træffe afgørelse i sagerne, men som noget nyt er der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet, således at afslag på retshjælp vil kunne indbringes for en uafhængig instans.

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sags typer, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Ny klageadgang til nævnet i sager om fri proces på Færøerne

Folketinget har i juni 2020 vedtaget en ny retsplejelov for Færøerne, hvori der blandt andet indføres en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.

Efter den nye retsplejelov for Færøerne har rigsombudsmanden kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans og til sager om appel.

Den nye færøske retsplejelov trådte i kraft den 1. januar 2021 med forskellige modifikationer og vedtagne overgangsbestemmelser.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Procesbevillingsnævnet

Store Kongensgade 1-3
1264 København K.
Telefon: 70 10 33 22
www.procesbevillingsnævnet.dk

